

ומאחדת וכלולה בלי כתיבות פליחות חכמה, וכדי לרמוז הסיח הזאת בזה בפרשה והיה כי יציאך מעשה הסיין מחיבות צהגין כמין זייכין די זייכין על כל אחת, והן ה' של ונחנה לך וסתי הסיין של הקשה וה' של ויהרג וה' של ידכה וכל המלות מורות על מדה"ד ואין זה צמטטט ספר תורה אלא צמטטט חפילין של יד בלצד, ואח"כ מניח של ראש והס די צחים קדש לי כל זכור והיה כי יציאך (דברים ו') טמע (סס י"א) והיה אם טמוע, קדש לי כל זכור כנגד החכמה שהוא ראשית ויורה על זה לשון קדש שהוא עליון קודש (תהלים קל"ד) טאו יריכס קדש, כאדר בקדש שהוא החכמה, וכן לשון זכר, והיה כי יציאך שמדבר בליחת מלרים כנגד בינה להתבונן בליחת מלרים וזהו סוד מלות חפילין, החכמה והבינה הגדולה והגבורה כנגד די פרטיות שצחפילין גם סיין של די ראשים, וחחפארת הס החפילין עליון וזה סוד המאמר שהקצ"ה מניח חפילין, והכלל והסוד כי כל הריסיין של ג' ראשים והיא אחרונה הוא קשר של חפילין, וז"ש (שמות ל"ג) וראית את אחורי הראשו קשר של חפילין, והיות הרלוועות מקיפות את הראש ירמוז להמשכת הספע עד ה' אחרונה שהוא קשר הכל, והיות הרלוועות מגיעות עד העצור ירמוז להמשכה עד הקו האמצעי ומסס ולמעט, והיותם שחורות מחלכה למטה מסיני ירמוז לעומק הסגחם, ועטס הנחתם בראש כי הוא מקומם הראוי וסס כח סכסמת, וכל מה שיש צחפילין של ראש יס צחפילין של יד ביריעה אחת וצניה אחת להורות שה' אחרונה כלן כלולות בה והיא כוללת כל המדות של מעלה והקשר שבו רמוז ללדיק, ועטס הנחתן צממאל להורות על קבלתה מן השמאל, ולריק. אחת לדעת כי חפילין של יד ושל ראש סתי מלות וסחיהן מעגין אחד והראיה שהן צ' מלות מה שאיכס מעכבות זו את זו כלולצ ומיכיו עס האחרונג, וכן ארז"ל חפילין של ראש אינה מעכבת של יד ושל יד אינה מעכבת של ראש, הרי לך שהרסות צידך להכיח אי זו מהן שיש לו, ולפי שסחיהם רומזות עגין אחד ארז"ל כשהוא מניח סחיהן ציחד שאין לסות ציניהם והוא שאמר שח צין חסלה לחסלה עצירה היא צידו וחוזרים עליה מעורכי המלחמה. ורגר ידוע כי כיון שסחיהן רומזות עגין אחד היה ראוי שסחיהן מעכבות

זו את זו כלולצ ואחרונג ומה שאיכן מעכבות זו את זו מצואר הוא כמו שארז"ל מכין שהקצ"ה מניח חפילין, ואמרו צספר הצהיר מלמה"ד למלך שהיה לו כלי כאה פעמים כועלו בראשו פעמים כועלו בזרועו, ומטעם זה אין חפילין של ראש וחפילין של יד מעכבות זו את זו, ונחצאר לך מזה כי הנחת חפילין צממאל ירמוז למדה"ד המקבלת מן השמאל ועיכיו דומה לאחרונג צממאל. אבל ראיתי לאחד מחכמי הקבלה שכי צחצורו שאין טעם חפילין צממאל כטעם אחרונג צממאל כי אחרונג צממאל הוא ציד הראויה לו ואיכו כן צחפילין צממאל אצל הנחת חפילין צממאל הוא כנגד הימין סכא' (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו, והוא מציא ראיה ממ"ס כלצה סגל לימינך בכתם אופיר ע"כ, וחמאל צחפילין של ראש כיא פעמים הסס המיוחד וכן צחפילין של יד והכל מ"צ. ויש שקוצרין עוד צעגין החפילין ואומרים כסס שהסכינה סורה צד' חיות שצמרבצה על סני הכרובים כן המניח חפילין מרכזה לס"י והסכינה סורה עליו צד' פרטיות על סני הצרים המיוחדים שבו והס המוח והלצ המוח מכאן ולצ מכאן, וזהו סוד הכי האומר (שמות ל"ג) כרוב אחד מקלה מזה וכרוב אחד מקלה מזה, ודרז"ל כל מי שיש לו חפילין בראשו וחפילין בזרועו וליכית צבגדו מוחזק הוא שלא יטעא סנאמר (קהלת ד') והמוט העשלס לא צמסרה ינחק, אמר רסצ"ל כל סמניח חפילין מאריך ימים סנאמר (יסעיה ל"א) אדכי עליהם יחיו ולכל צהן חיי רוחי וחחלימני וסחייכי :

ויהי בשליח פרעה

מצרת לבסח וכור לזהב ובוהן לבות ה' :
שליחה המעיה יזהיר צכחוצ הזה (משלי ז') על האדם שיזכך מחסנתו וסיתקן מדות הלצ לפי שהלצ הוא עקר כל האצרים סצגוף וכל האצרים מסוכים אחריו ומסועצדים אליו והוא צאמלע הגוף מוסל עליהם מכהיג אוחס ומספיע כמו צכלס וכלס עצדיו ומסרתיו ודמיונו כמלך צאמלע המדינה מסגיה צכל סציצות"י ומלוה על אכסי המדינה איך יתנהגו ולפי שחיי שאר כל האצרים תלוים בלצ לכך כקרא הקצ"ה שהוא חיי כל סממלחים כלס בלסון לצ הוא שכי (תהלים ע"ג) לור לצצי וחלקי אלהים לעולם, וכסס שפעולות הלצ להנסיג

רבינו

בשלה יג

בחי

קלב

להנהיג ולהסגית על כל האזנים שצאדם כך הקציה מנהיג כל המלאים כלם ועשגיה זכל הקלוה כענין שכי' כי חני' ה' בקרב הארץ, עקר החורה כלה חלויה זלז וכן החורה חתומה זלז מנראשית עד לעיני כל ישראל, לקוחה מן החכמה שיש זה לייז נתיצוח פליחות חכמה, ולפי שכל פעולותיו של אדם חלויות זלז עייז יזחיר שלמה שיזחר האדם צמדות הלז והודיענו שכל המחשבות הנעלמות זלז גלויות הם אלל הש"י כי הוא יודע המחשבות וצחון הלזצות חי זה הוא לז עוז ואי זה הוא לז רע, וז"ש הכי מלכך לכסף וכור לזהז וצחון לזות ה', יחמר כסם שהלורף צחון חת הכסף צמלרף וחח הזהז זכור והוא כלי חרש העשוי לזקק זו הזהז ורואה הכסף חס הוא כסף סיגים חו כסף כזחר וכן הזהז, כן הש"י צחון לזות חי זה הוא שלם חו חסר, ולמדנו מזה שהלז השלם והמחשבה העוזה נמשלים לכסף לרופ והלז החסר והמחשבה הרעה נמשלים לכסף סיגים, הלז העוז קופו שיצא לידי פעולה עוזה כסם שהכסף הכזחר קופו שיצא לידי מלאכה עוזה והלז הרע קופו שיצא לידי פעולה רעה כסם שכסף הסיגים לא יללח למלאכה, עוד יכלול וצחון לזות שהוא מדצר ליום סדין הגדול של תחית המתים ומדצר צצינוכים והם מחלה עונות ומחלה זכיות ואם חין זכלל אחס עונות עון פושעי ישראל צגופן דיכן כלדיקים גמורים דקיימח לן כזית הלל ורז חסר משה כלפי חסר, חזל חס יס זכלל אחס עונות עון פושעי ישראל צגופן חיח להם זלל גיהנם ואפי' לזית הלל וזהו הלרופ החמור כאן מלרף לכסף וכור לזהז, שעתיד הקציה שילרסם ויצחנם כענין שכי' (זכריה י"ג) והנחתי חת השלישית זחש ולרפתים כלרופ חת הכסף וצחנחים כצחון חת הזהז, ומלת כור חעיד על חש וכנס גיהנם שהוא מקום המשפט לכור שהוא כלי ההחכה וזהו מלרף לכסף וכור לזהז ולמי לצינוכים שיש זכלל עונותיהם עון פושעי ישראל צגופן וזהו צחון לזות ה' כי לשון צחינה חינו כופל אלל על צצינוכים כי הלדיקים הגמורים והרשעים הגמורים חין זהם לורף צחינה שהרי דינם כגמר ונחתך שאלו לחיי העוה"ז ואלו לגיהנם, וכענין שכי' (דניאל י"ז) חלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם חזל הצינוכים והם המכוונים הם הם

שלריכים צחינה חס יזכו ויהיו מכת הלדיקים חו לא יזכו ויהיו מכת הרשעים זה לריף צחינה ה' יחצרך לפי שקול דעתו יחצי, ועוד יכלול וצחון לזות שהוא יחצי מציחם לידי צחינה ונקסיון, כי מלזד שהוא צחון אחס ויודע אחס לעלמו עוד הוא צחון אחס לאחרים כלומר מציחם לידי צחינה כדי לפרסם זכות לזם לצריות כענין שכי' ולרפתים כלרופ חת הכסף וצחנחים כצחון חת הזהז, וידוע שאין הקציה צחון אלל הלדיקים הוא שכי' (תהלים י"ח) ה' לדיק יצחן, מלמה"ד ליורר שמוכר הכלים חינו צודק המרועע שזהם אלל החזק שזהם, הצחינה והנקסיון חינו לורף להקציה שהרי המחשבה הלפונה זלז גלויה היא חללו ולכך אמר וצחון לזות ה', וכן הזכיר שלמה ע"ה (משלי ע"ו) שחול ואצרון כגד ה' חף כי לזות זכ"ח, זחור הכי חס הנעלם שצמעתקי הארץ הוא כגלה חללו יח' והוא מפורסם חללו וצחון חליו כיס הלז שהיא ממשכן נפס החכמה אשר החליל מרות קדשו שהוא כגלה חללו וצחון חליו, חזל הלורף זזה הוא לצריות העולם שאינם יודעים זנעלם רק זכגלה וצמה שהוא כראה לעינים כענין שכי' (שמואל א' י"ז) כי האדם יראה לעינים ות' יראה ללזז, וכאשר יצחן הלדיק וחלל מחשבתו הזכה ולזו הטור מן סכח חל הפועל חז יחפרסם גודל חיוז העזודה ויחקדש שם שמים צעולם כענין הנקסיון זאצרהם שכי' זו (ציראשית כ"ז) והאלהים כסה חת אצרהם, ולא היה הנקסיון כי חס לפרסם חיוז העזודה חלל הצריות וז"ש לו הש"י (סם) כי עתה ידעתי כי ירא אלהים חתה, זחורו הדצר כודע לכל מעתה כי ירא אלהים חתה, וכענין הנקסיון צישראל כשילחו ממלרים סרוז הנקים אשר כעסה להם צמדצר היו כדי לצחון חת לזם ולהציחם לידי נקסיון כענין קרי"ם שלא נקרע חים להם ציחד לעשות להם זחוכו סזיל ארוך מחחלתו ועד סיפו חלל מעט מעט כי חים חיה כס מפניהם ומדי עצרם היו רואים חים לעיניהם וכן אמר דוד ע"ה (תהלים קי"ד) חים ראה וינזק, וכצנין ירידת חמן שלא חים יורד להם ציחד לחדש אחד חו לסני חדשים חלל דצר יום ציומו, ולמה הולרך לעשות כן כדי להרגיל חת עצעם צמדרגת הצעחון ושיחיו עיניהם חלוים זכל יום ויום לאציהם שצשמים וכדי להצחין חת לזם לראות חס יהרהרו חחר

מדיחיו

מדותיו של הקציה, וכן כששלח פרעה לישראל הולכים הש"י דרך המדבר והכל היה לכסותם ולצחון את לבם כשילאו עם נסיהם וטפס צמדבר ההוא הגדול והנורא כחש סרף ועקרב, והיה אפשר להולכים בדרך הקרוב הוא ארץ פלשתיים ולא עשה, וז"ש: (יז) ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתיים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה: פן ינחם העם. אין ספק כלפי הקציה שהרי יודע היה כי ינחם העם אם יולכים בדרך הקרוב אבל באור פן ינחם כדי שלא ינחם, וכן ארז"ל כל מקום שנא' פן ואל אינו אלא לית, וכמוהו (בראשית ג') ועתה פן ישלח ידו שפירושו כדי שלא ישלח ידו, יאמר אין ראוי לי. לכת לו הזמנה שיקח מעץ החיים ויאכל ממנו ותהיה גזרתי צעלה, וכן זכאן הולכים בדרך המדבר ולא דרך ארץ פלשתיים שלא לכת להם הזמנה שיסוצו למלרים מן הדרך ההוא הקרוב: בראותם מלחמה. ואע"פ שראו מלחמה בדרך המדבר והיא מלחמת עמלק לא היתה מלחמת עמלק ראויה שיסוצו צעורה למלרים, ועוד שלא עזרו ישראל עליהם אבל הם באו ממרחק מתנכרים באותות ומופתים שנעשו לישראל שכבר שמעו אותם וראו לראות עליהם להלחם כנגדם כמתגברים על הקציה, ודרז"ל מה אם כשהלכו דרך מעוקס אמרו כתנה ראש וכסוצה מלרימה אלו הולכים דרך פשוטה עאלכו"כ. וכתב רבינו חננאל ז"ל שהולכים דרך המדבר לסצה אחרת והיא כדי להרבות להם אותות ומופתים כי אילו הולכים דרך ארץ פלשתיים הקרוב ויתן הקציה צלצם שיחכו להם רשות לעצור דרך ארלם ושלל יעכצו אותם כלל היה האות קל וע"כ חייצה החכמה להסב אותם דרך המדבר להיות האותות רבים וגדולים צירידת המן ועלית השלל והולאת מים מן הלור כי כפי מה שכתרחקו מן היסוד גדל האות והמופת שיעמוד מן האדם במקומות ההם, וכן דרך ה' יתצרך צעקותו-אותות ומופתים עם הלדריקים שהוא עושה להם כס צחוק כס להגדיל האות והמופת כי כן מלינו צחכניה מישאל ועזריה כשהושלכו לכצטן האש והיה אפשר צאות קל צכצוי האש ולהגדיל האות והמופת היה האש צחוקף כחה ולא הזיקה אותם כענין שבי' (דניאל ג') די לא זלע כורא צגשמיהון ושער ראשיהון לא התחריק

ור"מ כורא לא עדה צהון, גם דניאל היה אפשר זה צאות קל שימית הקציה את האריות ולהגדיל האות הכיחם חיים ולא הזיקוהו, הוא שבי' (סס ו') אלהי שלח מלאכיה וסגר פום אריותא ולא חצלוני, גם גדעון סצא להלחם עם מדין היה מחנה מדין כחול אשר על שפת הים והיה אפשר לעשות אות שיכלח אותם צעצרת אלפים איש או צמחליחם ודי מזה אות גדול וכדי להגדיל האות כלל אותם צשלס מאות איש כי כן כי' (סופטים ז') רצ העם אשר אהך מחת' את מדין צידם פן יתפאר עלי ישראל לאחר ידי הושיעה לי וכי' (סס) ועתה קרא כל צאצאי העם לאחר מי ירא ומרד יסוצ וילפור מהר הגלעד ויסצ מן העם עשרים ושנים אלף ועשרה אלפים נשארו, וכת"צ (סס) ויאמר ה' אל גדעון עוד העם רצ הורד אותם אל המים ואלרפכו לך סס, וכי' (סס) ויאמר ה' אל גדעון צשלס מאות האיש המלקקים אושיע אתכם וכתתי את מדין צידך. ודע כי כל עניני ישראל ומקריהם צמדבר הכל היה נסיון גמור כדי שיגדלו כפסם השכלית צמדברות הצטחון שהוא שרש האמונה כדי שיהיו ראויים לקבל התורה ולסצה זו קרע להם את-הים מדי עצרם לחוכו ולא צצת אחת גם אחרי לאתם מים סוף-אל מדבר סור וצאו למרה והיו המים מחוקים חזרו וכתרו וע"י העץ חזרו למתיקותם וכ"ז נסיון גמור וכענין שבי' (סמות ע') ושם נסחו גם ירידת המן דבר יום ציומו ולא לימים רצים הכל נסיון גמור כענין שבי' (סס ט"ז) ולקטו דבר יום ציומו למען אכסכו, גם אחרי היותם צרפידים ורפו ידיהם מן התורה סקצלו צמרה וצעוכס זה צא עמלק וכלחם צהם כי צעון צעול תורה הלכות צאות לעולם, כל הענינים האלת היו נסיון גמור כדי לקצוע צכפסותם מדת הצטחון, וע"ז אמר שהמע"ה (משלי כ"צ) להיות צה' מצטחק הודעת'ך היום אף אחת, יאמר מה שודעת'ך עד היום צכפר הזה מן המוסרים והמשלים הכל היה לחועלחם ולהגיע אותך אל שלמות מדת הצטחון כמו שהגעתי לבי אליה ז"ש אף אחת, צאר לנו כי מדת הצטחון עקר גדול ויסוד התורה והמלוה.

ובמדרש ויהי צשלח פרעה הפה שאמר וגם את ישראל לא אשלח הוא שאמר אנכי אשלח אתכם ואת עפכם ומה שכרו לא חתענ מלרי, הפה שאמר לא ידעתי את ה' חזר ואמר ה' אלדיק

הלדיק ואני ועמי הרשעים ומה שברו כחן להם קצורה שח' (שמות ע') נעית ימיך חבלעמו ארץ: (יח) וחששים עלו בני ישראל. ע"ד הפשט ילאו ישראל ממלרים חלולים כאנשי לבא היולחים למלחמה, ואע"פ שאין ישראל כשאר העמים שיהיו לריכים להזדיין פנגד האויצים דרך התורה ללוות שיחנהג אדם במקלח דדרך העצב והמקרה ואח"כ יפעל חסד, וכ"מ שאמר הקציה ליהושע (יהושע ח') שים לך חרב לעיר מאחריה ועם מלומדי הכסים והנפלחות למה ילפרכו לאורב אלא שרלון התורה ככך שיעשה אדם דדרך העצב כל מה שצידו לעשות והשאר יכח צידי שמים, וכן אמר שהמע"ה (משלי כ"א) קום מוכן ליום מלחמה ולה' התשובה, כלוי חייצים צח"א להשמר צנפסותיהם ולהכין קוסים וכלי מלחמה והקצ"ה יושיע כי התשובה לו לצדו יחברך, ויש שפירשו וחמשים שילאו ישראל כל אחד מהם צחמשה כלי זיין.

ע"ד המדרש וחמשים עלו אחד מחמשה וארבעה חלקים אחד צח' ימי החשך כדי שלא יראו המלריים צפורענותן, וי"א אחד מחמשים וי"א אחד מחמשים מכאן ואילך לא וחשוב, ושלשים על כלו י"א ילאו עליהם ג' מלריים על כל אחד ואחד מישראל וי"א שלשים וי"א ג' מאות, ע"כ צמדרש. ובאור הענין כי מי שאומר אחד מחמשה אי"כ היו תחלה ישראל ה' פעמים ק' רצוא שהם שלש מאות רצוא ודעתו כי ושלשים על כלו צאורו שלש מאות מלריים על כלו על כל אחד ואחד מישראל ויעלה העש חשעים אלף רצוא שילאו המלריים עליהם, וכ"מ צמדרש כשירד הקציה למלרים ירדו חשעים אלף רצוא של מלאכי הצלה צמחכה מלרים, ומי שאמר אחד מחמשים היו ישראל ג' אלף רצוא ודעתו כי ושלשים צאורו שלשים על כל אחד ואחד הרי ל' פעמים ג' אלף רצוא הם חשעים אלף רצוא, ומי שאומר אחד מחמש מאות היו ישראל חמשה שלשים אלף רצוא ודעתו כי ושלשים ג' על כל אחד ואחד והם חשעים אלף רצוא, הרי חשבון כל החכמים מכוון שילאו המלריים עליהם חשעים אלף רצוא צין למי שאומר אחד מחמשה צין למי שאומר אחד מחמשים צין למי שאומר אחד מחמש מאות עם לרוף החשבון ושלשים על כלו לפי דעתו וסצרתו של כל אחד מהם וכנגדן הוליא עליהם הקצ"ה חשעים אלף מלאכי

הצלה זה צאור המדרש הזה, ותמלא מלת וחמשים חסר וא"ו וחמשים כתיב ללמדך שהתורה סתמה לחמשים יום היחה חכלית מה שעלו צני ישראל מארץ מלרים, ועוד יש צו רמז לחמשים פעמים סנזכרה יליחת מלרים צתורה: (יע) ויקח משה את עצמות יוסף. צעוד שהיו ישראל משחדלים צלרכי הגוף ומתעסקים צשאלת כסף וזהו היה משה מתעסק צלרכי הכפס צדצר מלוח וכענין שבי (משלי י') חכם לב יקח מלות, והיה ציד יוסף זכות קצורה אציו ולכך זכה צגדול ממנו זה משה ומשה ג"כ זכה צגדול ממנו זה הקצ"ה שח' (דצרים ל"ד) ויקצור אותו צגי, וכבר כתבתי זה צענין יוסף, ועוד מלינו שחולך משה לקיים מלות זו ומעש מה שדרז"ל צזכות יוסף צקרע הים כי הכח (צרחשית ל"ט) וינס וילא החולה, וכי חס (תהלים קי"ד) הים ראה וינס, מה ראה עלמותיו של יוסף ראה, ציוסף כי (צרחשית כ') וינחם אותם וידצר על לבם, וצ"ס כתיב (שמות ע"ו) צלב ים: (כח) וה' הולך לפניו יוסף. ע"ד הפשט מפני שאין לשון הליכה והעתקה נופל צהקצ"ה ציאר הכחוצ כאן מה שצמוד עכן הולך לפניהם יומם לנחותם הדרך ולילה צצמוד חש להאיר להם היה אות וסי' שהם המיוחד עמהם ציום וצלילה וצ' עמודים חלה שהיו הולכים עמהם ציום וצלילה היו להם לעינים דדרך המדרש ולמגן ולהללה מן המלריים ועליהם אמר חבי (שמות י"ט) ואשא אחכם על כנפי כסרים, ולפי שהיו להלל ישראל והמלריים כדורו צהם כענין סכתוצ (שם י"ד) ויסקף ה' אל מחנה מלרים צצמוד חש וענן ע"כ דרז"ל והמים להם חומה חמה כי חומה לישראל חמה למלריים, וכן דרשו צחילו של סנחריב והיה אור ישראל לאש אור לישראל חש לסנחריב. וע"ד הקצלה וה' הולך לפניהם היה ה' סוכן צחוך צמוד עכן והולך לפניהם ציום וצ"ה דינו סוכן צחוך צמוד חש והולך לפניהם צלילה, וז"ש הוא וצ"ה דינו וצאורו הרחמים והסכינה, וזהו (ישעיה ס"ג) זרוע מפארתו וזהו חומה לישראל חמה למלריים וזהו שדרשו צפסוק (שמות ע"ו) ימיך היחה ירו אחת מלילתן וידו אחת משקעתן וזהו (שם י"צ) צנגפו את מלרים ואח צחילו הליל, כי היר הגדולה היא המכה צהם וכח הרחמים שצה הוא מליל וכ"ז כעש (צמדרש י"ד) כי עין צעין

צעין כראה אחת ה' וענכך וגו': ללכת יומם ולילה. ע"ד הפסע מרוב חפלים ומיזותם לקבל החורה ציוס חמשים היו ממהרים אח דרכם והיו הולכים ציוס וצלילה לא כשאר הולכי דרך שהם יגעים ציוס ונחים צלילה. וע"ד המדרש ללכת יומם ולילה הולכים לקבל חורה סכחוצ צו והגית צו יומם ולילה. וע"ד הקצלה ללכת יומם ולילה טעם הליכתם ציוס וצלילה כדי שיהיו כבוכים ומזומכים אחר שתי חמדות האלה הנקראות יומם ולילה, ולא אחר הכחוצ ללכת ציוס וצלילה לחירות כי יומם ולילה הולכים עמם וכיון שכן הולכו ישראל ג"כ ללכת אחריהם ציוס וצלילה וסולרכו ללכת אחר עמוד הענן ציוס ואחר עמוד אש צלילה, וזה טעם להנחותם הדרך, וזה טעם להאיר להם כי הוא צאור זה ציוס וזה צלילה ולא הולך לכחוצ ללכת יומם ולילה אלא שהוא צאור למדות, וסנה הליכתם של ישראל ציוס וצלילה אחר יומם ולילה הוא כענין שכי' (משלי כ"ד) ירא את ה' בני ומלך. וע"ז כסחצחו ישראל בדבר הכביא ע"ה שאמר (ירמיה כ') זכרתי לך חסד כעוריק אהבת כלולותיך לכחך אחרי צמדצרי, אחר שתי מדות אלו - סאחצום שהם כלולות זו צו, וז"ל כלולותיך סכלולות שלך כלומר שתי מדות שלך אשר בהם הולחתך ומלכים הכלולות זו צו, והענין הגדול הזה שהיה לישראל צו כצור והתפארת כלכתם ציוס וצלילה על הכונה העליונה הזאת העלומה והנפלאה, עוד היה קצה לפרעה ולכל מלכים מצעל הקצות יחצ' שיחשצו המלכיים על ישראל שהם צורמים כיון שהם הולכים ציוס וצלילה ואז חחזק לצם ויגדפו אחריהם על הים כדי שיפצצו סם וצרוך ה' אשר לו כחכנו עלילות לאצד מורדיו ולהליל יראיו: (כצ) לא ימיש עמוד הענן יומם. חזר והזכיר זה להורות מה שדרז"ל מלמד שעמוד הענן משלים לעמוד האש ועמוד האש משלים לעמוד הענן:

יד (ג) וישובו ויחנו לפני פי החירות. לזה הקציה שיסוצו לאחוריהם כלפי מלכים לפני פי החירות הוא פיתום ונקרא חירות לפי שסם כעסו ישראל בני חורין, ועוד הוסיף לומר לפני צעל לפון וכל הענינים האלה קצות צאשר יחזק לצם וכן כי וחזקתי את לצ פרעה ורדף אחריהם, והפרשה חצאר צזה ג' קצות, הא' הוא שכי' ללכת יומם ולילה כדי שיחשצו שהם

צורמים וכמו שצארת, השכי' הוא שכי' וישובו ויחנו לזה להם שיסוצו לאחוריהם כדי שיאמר פרעה צעצור זה בני ישראל כבוכים הם צארח וע"כ הם חוזרים כלפי מלכים, והג' הוא שכי' לפני צעל לפון לזה להם שיפצצו מנחה לפני צעל לפון. והיא היחה ע"ג כמו (מיצ א') צעל צצוצ אלהי עקרון וכן צעל פעור, והיא היא סכסארה מכל אלהי מלכים סכעשה צהם ספטים צליל מכת צבורות, והיה הענין כדי להטעמות וכענין שכל' (חיוצ י"צ) מצגיה לגויס ויאצדס, ואמר ככחו חכנו על הים, כלו' כוכח צעל לפון ולכן אחר פרעה קגר עליהם חמדצר כלו' צכח צעל לפון, ויש צכאן רחצ צכי' ממה סראו על הים: (ד) ויעשו בן. הגיד הכי' סצחן של ישראל שסמעו לקול משה ולא אמרו היאך נחקרב אלל רודפינו ואנו לריכין לצרות אלא אמרו אנו אין לנו אלא דצרי צן עמדם:

(ה) ויגר למלך מצרים. כיון שלל צאו ישראל לסוף ג' ימים סקצצו ואמרו לו דרך שלסעת ימים כלך צמדצר וצצחנו לה' אלהינו הוגד לו כי צרח העם שהיו ישראל הולכים ציוס וצלילה והלכו ציוס ע"ו צניקן וליל ע"ו ויוס ע"ו ופרעה ססלח עמדם חקעורין חותם חקעורין חזרו ליל י"ו ויוס י"ו וליל י"ח הגידו לפרעה כי צרח העם וגו', והכריזו סיתקצן החיל ציוס י"ח וצליל י"ע וילאו למחרתו ציוס י"ע וצליל כ'. וציוס כ' צאחרית היום הגיעו על פי החירות וכשאר ליל כ"א שלל קרצ מחנה למחנה סכן כ' ולא קרצ זה אל זה כל הלילה, ציוס כ"א צחחלת היום צאו צים וצאו המלכיים אחריהם צו ציוס וכשחקעו צים וישראל אמרו סירה, ואמרו צמדצר ויגר למלך מלכים הוגד לו כצואת צין הצחרים כי גר יהיה זרעך ה' סנה והם לא כסתעצדו אלא רדיו כמנין צריח אז הוצרר לו כי צרח העם: (ז) ויקח שש מאות דבב. כי רש"י ז"ל ממי היו אס חאמר מסל פרעה היו הלל כצר כאמר (סמות ע') הנה יד ה' הויה צמקנך אשר צסדה, וא"ח מסל ישראל והלל כצר כאמר (סס י') וגם מקכנו ילך עמנו לא תשאר פרסה וממי היו מן הירא את דצר ה' מן המלכיים צאה חקלה לישראל מכאן דרז"ל צמסכת קופרים אריס צן יוחאי טוצ סצמלכיים הרוג צשעת מלחמה וטוצ סצנחשים רלון את מוחו ודרשוהו מן הפסוק הזה, וצאור הדצר כי צשעת מלחמה צלצר הוא סמות

רבינו

בש"ח יד

בחי

קלד

שעומד להרגו כי מאחר שהוא כלחם עמך וזא כנגדך להרגך אף אתה הסכס להרגו, שלא נשעת מלחמה חסור שהרי אף נשעת מלחמה כלעונו לקרא להם לסלום ואפי' לשעת עומים שכי זהם (דברים כ') לא תחיה כל נשמה, אבל כשהוא זא כנגד הקצ"ה שהוא מכוין למרוד זו כענין העלריים אפי' שלא נשעת מלחמה מותר לפי שהוא מלחמה לה' שהרי העלריים כיון שראו כבר נמכת זכורות שהקצ"ה נעלמו וזכצודו הוא המכה ועכסיו חוזרין על הים לא היתה כונתם אלא להלחם עם הקצ"ה, ולכך אמר להם עשה ה' ילחם לכם בלוי כיון שעדיין רודפים אחריהם מעתה המלחמה לשם יחצרך היא ולכך כתבינו להעציעם צים: ושלשים על בלוי. כהרגומו וגזרין ממנו על בלחון, בלוי שמנה שרי מלחמה ושרי אלפים להיותם ממונים על כל החיל העלום שהוא וסיניהגו אותם או יאמר ושלשים על בלוי כי כל החיל הוא נחלקו לשלש כחות ועיכ מליכו סכאצדו צים צעלס כחות הוא שכי לכל חיל פרעה הצאים אחריהם צים וכי מרכצות פרעה וחילו ירה צים, וכתיב כי זא סוס פרעה צרכצו וצפרסיו צים.

(י) ופרעה הקריב. כלומר הקריב את עלמו. ובסדרש הקריב את הפורענות עליו לפי שזנח וקטר לבעל לפון לפי שראה אותם חוכים לפני בעל לפון וחשצ כי כחו סגרס צמדצר ולא היו יכולין ללחח. דצר אחר ופרעה הקריב הקריב את ישראל צחשוצה לאציהן שצשמים וסאז"ל מעמיד להם הקצ"ה מלך כהמן הרשע ומחזירן למוצצ, וז"ש מיד ויסאו צכי ישראל את עיניהם וילעקו צכי ישראל אל ה' חפסו אומנות אצותיהם צאצרהם כי (צראשית י"ט) ויסכס אצרהם צצקר אל המקום, צילחק כתיב (צראשית כ"ד) וילא ילחק לסוח צצדה, ציעקצ (סס כ"ח) ויפגע צמקום, ועי' כמשלו ישראל לחולעת סכא' (יסעיה מ"ח) אל תיראי חולעת יעקצ, מה חולעת זו חונה מכה את הארזים אלא צפיה והיא רכה ומכה דצר קשה כך חין להם לישראל אלא חפלה סהרי העכויס כמשלו לארזים סכא' (יחזקאל ל"ח) הנה אסור ארז צלצכון וכי (תהלים כ"ט) ויסצר ה' את ארזי הצלכון וישראל כולחים צצציל חודה והחפלה סכא' (דברים ד') וצקשה משס את ה' אלהיך ומלחח, וכתיב (תהלים כ') אלה צרכצ ואלה צקוקים ואנחנו צשס ה' אלהינו כזכיר:

והנה מצרים נוסע אחריהם. הים ראוי לומר נוסעים, ועי' הפסע למד שהיו מלרים לצ אחד כליס אחד לצא על ישראל.

ועי' המדרס והנה מלרים נוסע אחריהם סר של מלרים ראו שהיה נוסע מן השמים לעזור את מלרים והוא היה עזא, וכן ראיחי צמדרס ויוסע עזא סר של מלרים:

(יא) המבלי אין קברים במצרים. כי הרמצינ ז"ל איך יתכן שהלועקים אל ה' והנושאים כפיהם ועיניהם אליו יחזרו ויאמרו לו כי עוז היה שלא הלילס ויאמרו כי עוז לנו עצוד את מלרים ממותנו צמדצר, ועיכ כאמנו דצרי רז"ל שהם כחות והכת האחת לועקת אל ה' אלו הם צכי ישראל בלוי החסונים שצהם וז"ש ויסאו צכי ישראל את עיניהם וגו' וילעקו צכי ישראל אל ה', ואחרת מכהשת צכצילו ואיכה צומרת צישועה ועליהם כי (תהלים ק"ד) ויאמרו על צים סוף, ואמרו צמדצר ד' כחות היו על הים כת ראשונה לא היתה חפלה צישועה ועליהם אחר עשה החילצו וראו את יסועת ה' ועליהם אחר הכי ויאמרו על צים סוף, כת סכיה אומרת לחזור למלרים עליהם אחר הכי כי אשר ראיחם את מלרים היום וגו', כת ג' אומרת להלחם עמהם עליהם אחר ה' ילחם לכם, כת ד' היו לוועקים להקצ"ה סכאמר וילעקו צכי ישראל אל ה' עליהם אחר ואחם תחריסון עיכ, ואי' וילעקו וזעיקו עסאו מלסון חרעומות וכן (סמואל צ' י"ג) וחלך הלוך וזעקה, (סופטים ד') ויזעק צרק את זצולן ואת כפחלי, ומליכו צפירוש ואת לעקתם שמעת על צים סוף וכן רז"ל הציו אוחו מלסון חפלה ממה סכחצתי למעלה וילעקו חפסו אומנות אצותיהם:

(וד) ה' ילחם לכם. ידוע כי מדה"ד היא הכלחמת והמחרצת צים ומה שהזכיר השס המיוחד להורות כי גם צכס העלום הזה צאצדן המלריים סס היתה מדת רחמים משותפת עם מדה"ד ואע"פ שנראה כי מדה"ד כמתחה עליהם לכלותם לגמרי כליון חרון ממיס לא כשאר צהם עד אחד הרי מליכו סס ססוף מדת רחמים סכחצנו לקצורה ממיס נעיה ימינך חצלעמו ארץ והיעין היא מדת חסד, וכי' לעתיד צענין גוג שכי (זכריה י"ד) וילא ה' וכלחם צגויס סהם ואין ספק כי הוא כאמר על מדה"ד ואע"פ מליכו סס ססוף רחמים והוא סיזכו לקצורה כי כן כי (יחזקאל ל"ט) ציום סהוא אמן

חתן לגוג מקום שם קצר. ובאור המדרש ה' ילחם לכם כי כיון שראו צמכות צבורה שהקב"ה צעלמו וכבודו הוא המכה ועדיין רודפים אחריכם אין בונתם לצא לכגדכם אלא כנגדו ית' וכיון שהוא כן המלחמה שלו היא ואין לכם אלא לשחוק, או יאמר ואחם תחריטון תלערכו שהחריטו שלא יהפך מדה"ד עליכם לפי שהייתם חוטאים כמותם עוצדי ע"ג ומגדלי צלורית:

(עו) מה תצעק אלי. ע"ד הפסע מלת חלי כלוי אין הדבר חלוי כי אלא צישראל דבר אל צ"י שהים עתיד ליקרע מפניהם ויצטחו ומיד היו נוקעים. וע"ד הקצלה מלת חלי כעלה לי הנזכרת בתרומה וכמו שדרשו עליו צספר הזהיר (שמות כ"ה) ויקחו לי תרומה ויקחו ליו"ד תרומה והמלה תרומה שאין התפלה והלעקה כי אם לשם המיוחד ולכך אמר דבר אל בני ישראל ויסעו ממטה למעלה ואז יקרע הים אצל התחנה היא למדה"ד והצנן זה, והנה משה עשה כן הודיע לישראל צנס הגדול הזה וצטחו צו ונקעו מיד, וארז"ל כי שצט יהודה קדש השם ונכנס לים תחלה הוא שאמר במדרש (תהלים קי"ד) צלחת ישראל מלכרים וגו' היתה יהודה לקדשו ישראל ומעלותיו מלמד שצצט יהודה קדש השם"י תחלה וז"ש (שם) הים ראה ויכוס מה ראה נחשון צן עמינדב שקפץ תחלה לחוף הים והיו שאר השצטים מתעלמים עמו ורולים שיכנסו הם תחלה ושצט צנימין היה רולה לירד לחוף הים תחלה שנא' (מהלים ס"ח) שם צנימין לעיר רדם אל תקרי רודם אלא רד ים ואחיו צני יהודה היו מרגמין אותם צאצאים שנא' (שם) שרי יהודה רגמחם שרי צבולן ועם שרי כפתלי כלוי היו מתעלמין עם שרי צבולן ועם שרי כפתלי, והנה יהודה בצר צאחיו שקסן נחשון לחוף הים תחלה לפיכך ישראל ומעלותיו של יהודה, ואמרו עוד צמד כי לכך נקרא נשיא שצט יהודה נחשון על שם שירד תחלה לחוף נחשול של ים: (עו) ואחא הרם אח מטיך ונשה את ירך. אין להצין הכי הזה שירים משה את מטהו על הים שהרי לא כאמר אלא ויע משה את ידו, אצל עעם הרם את מעך לסלקו מידו לפי שהיו מהעם מחוסרי אחונה שצישראל אומרים שאין כח ציד משה לקרוע את הים אלא צכה המטה שצידו לכך אמר הרם את מעך סלקהו מידך. וכן תמלא במדרש אמרו אין כח ציד משה לעשות דבר

אלא צמטה צו הכה את היאור צו הציה כל המכות וכיון שצאו לים מלכרים וישראל עומדים אל הקצ"ה הרם את מעך שלא יאמרו אלוכל המטה לא היה יכול לקרוע את הים, וע"כ הולך לומר ויאמינו צה' וצמטה עצרו ומה ת"ל ויאמינו והלא כצר כאמר ויאמן העם אלא לפי שחזרו ולא האמינו הולך לומר שצכשו צקריעת ים סוף האמינו: (כ) ולא קרב זה אל זה כל הלילה. צלילה התחילו ליכנס צים כי מה שהזכיר צפסוק של מעלה ויסע מלאך האלהים צתחלת הלילה היה שנסע והכונה צו מדה"ד שנקרא מלאך צקלת מקומות וכן הכחוצים וע"כ הזכיר האלהים, ואמר הרצ ז"ל כי יתכן שאינה סמוכה כי אם צאור, והיה הענין כי נסע המלאך הזה צעמוד האש צלילה מלפני ישראל והלך מאחריהם ונסע עוד עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם והנה שני העמודים מאחריהם וכאשר היה צאשמורת הצקר כדוכו המלכרים צים, ויש רמז צעלת אשמורת צחרגומו. והפדר היה צענין הזה מחנה ישראל תחלה ואחר מחנה ישראל סמוך להם עמוד האש ואחר עמוד האש עמוד הענן ואחר עמוד הענן מחנה מלכרים כמלאו שני העמודים מפסיקים צין מחנה מלכרים וצין מחנה ישראל ואמר זה על עמוד הענן שהפסיק צין מחנה מלכרים וצין עמוד האש ויהי הענן והחשך צין מחנה למחנה ויאר את הלילה כי היו לישראל אור צעמוד האש שהיה מאחריהם וסמוך להם כי לא היה עמוד הענן מפסיק להם כמו שהיה למלכרים ולא קרב זה אל זה כל הלילה כי לא היה אפשר להתקרב מחנה אל מחנה לפי ששני העמודים מפסיקים. והנה המלכרים שהיו אחורי עמוד הענן היו רואין את ישראל כי היו רואים עמוד האש מחוף הענן כי מי שהוא יושב צחשך רואה את האור מרחוק אצל ישראל לא היו רואים את המלכרים כי מי שיש לפניו אור אינו רואה את היושב צחשך ומפני זה עמוד האש לורך גדול שהיה הולך לפני מחנה ישראל שיסע ויעמוד מאחריהם שאלו היה הולך לפניהם להאיר להם כשאר הלילות היו ישראל נחפזים ללכת ולא יראו אותם המלכרים ולא היו צאים אחריהם. ובמדרש ולא קרב זה אל זה שלא אמרו העליונים שירה. ובפר"א פרק מ"צ אל תהי קורא ולא קרב זה אל זה אלא ולא קרא זה אל זה כל הלילה כלוי ענו"ש (ישעיה ו') וקרא

וקרא זה אל זה ואמר קדוש : (כא) ויבקעו
 המים. באורו אחר שנבקעו המים כי בקיעת
 המים היה תחלה ואח"כ רוח קדים עזה כדי
 ליצב לחלוחית קרקע הים כדי להיותו לחרצה
 וזה בדרך (שמות ע"ז) וירם. חולעים ויצאם
 מפירותו אחר שצאם. ובפירוש ויבקעו המים
 כל מימות שנעולס נבקעו והולכו לדרוש בן
 ממה שלא אחר ויבקעו מימיו. ועוד אודיעך
 סבה קריעת ים סוף ומשם חצין. כי ענין
 מוכרח היה שיבקעו כל מימיות שנעולס ושישחנה
 העצב. בכלם, וקבלו רז"ל כי עשרה נסים נעשו
 על הים וכלם למדין מן הפרשה הזאת, האחד
 הבקעו המים כפשט הכי ויבקעו המים, השני
 כי אחר שנבקעו נעשו כמין קיצה כדמות גג
 מחות ופרוס מלמעלה והמים מימין ומשמאל
 ומלמעלה והדרך צאמלע הוא שכי והמים להם
 חומה מימין ומשמאל צא. הצקוק ופירש
 שהיה הדרך צאמלע כמין נקב שכל (הצקוק
 ג') נקבה צמטו ראש פרזיו, השלישי שלא
 כשאר הקרקע כקרקע שאר נהרות שיש בהם
 טיע אלא שנתקשה קרקע הים כקרקע יבשה
 הוא שכי הלכו ציבשה, הרביעי שהיה דרך
 המלכיים לח כמו טיע. הוא שכי טענו צים
 סוף ומלת ענינה מורה על טיע ממה שכי
 (תהלים ס"ט) ענעתי ציון מלולה וכי (ירמיה
 ל"ח) ויעצב ירמיהו בעיט, והנה פורענות זו
 נס גדול לישראל ולכן הוא נחשב בכלל עשרה
 נסים שנעשו להם. צא הנציא ופירש (הצקוק
 ג') חמר מים רבים, החמישי שנקפאו המים
 הוא שכי קפאו תהומות והוא מלשון (חיוב י')
 וכנציכה תקפאכי, ונתקשו כאצנים שנאמר
 צמלולות כמו אצן כליו צמלולות שהיו כמו
 אצן שהראשים משתברים עליהם צא דוד ופי'
 (תהלים ע"ד) שברת ראשי תנינים על המים,
 הששי שלא נקפאו חתיכה אחת אלא חתיכות
 רבות כענין אצנים רבות שהיו מקודרות קלחם
 על קלחם הוא שכי כלצו כמו כד שהוא לשון
 קצון כעין חל או גדיש שהעמרים מקודרים
 זה על גב זה כן היו מים מקוצלים חתיכות
 אלו על אלו כמין פרורין צא דוד ופירש (שם
 ע"ד) אלה פוררת בעוז ים, והשביעי נעשו
 י"צ גזרין לייצ שבעים ויש בזה רמז צפירה
 הוא שכי זה אלי ואנוהו מכין ז"ה יאמר הכי
 עזי וחמת יה. צמלרים ויהי לי לישועה על
 הים שבו עשה לי דרכים כמין זה אלי ואנוהו

צִיָּצָה למה צִים מִכָּאן אֵתָה לְמַד שֶׁלֹּא נִקְרַע
 לָהֶם הַיָּם אֲלָל עַד שֶׁבָּאוּ לְחֻכּוֹ עַד חֻטְמָם
 וְאַחֲכַי נַעֲשָׂה לָהֶם יִצְשָׁה רָצִי נְהוּרָאִי אֲוֹרָה בַּת
 יִשְׂרָאֵל עֹוֶרֶת וְנָכָה צִידָה וְהִיא צֹכָה וְכוּעֵלֶת
 חֲפוּחַ אֹרֶחַ רֵמֹון מִחוּךְ הַיָּם וְכוּחָהּ לֹו שֶׁכֹּאמֶר
 (תְּהִלִּים ק"ו) וַיּוֹלִיכֵם בַּתְּהוֹמוֹת כְּחֹדָדָר מֵהַ
 מִדְּבָר לֹא חֲסָרוּ כְּלוֹם שֶׁכֹּאֲ (דְּבָרִים צ') אֲרֻצִּים
 שָׁנָה ה' אֲלֵהֶיךָ עִמָּךְ לֹא חֲסָרָה דְּבָר אֶף בַּתְּהוֹמוֹת
 לֹא חֲסָרוּ כְּלוֹם : וְהַמִּיָּם לָהֶם חֹמָה מִיַּמִּינָם
 וּמִשְׁמָאלָם. מִכָּאן שֶׁהִיא הַדֶּרֶךְ בְּאִמְלָע שֶׁהָרִי
 הַמֵּיִם הִיוּ מִיַּמִּין וּמִשְׁמָאל וּמִלְּמַעְלָה. וּבַמִּדְרָשׁ
 וְהַמֵּיִם לָהֶם חֹמָה תּוֹרָה הַנִּמְשָׁלֶת לַמֵּיִם שֶׁהִיוּ
 עֲחִידִים לִקְצֵל הִיָּתָה מְגִינָה כְּחֹמָה וּמֵאֲבֹדֶת אֵת
 הַמִּלְרִיִּים וְז"ש חֹמָה חֲסָרָה וְאִין חֹמָה לְיִשְׂרָאֵל
 חֹמָה לַמִּלְרִיִּים, מִיַּמִּינָם וּמִשְׁמָאלָם מִיַּמִּינָם בְּזֻכּוֹת
 הַחֹרֶב שֶׁכֹּאֲ (דְּבָרִים ל"ג) מִיַּמִּינָם אֵשׁ דָּת לְמוֹ
 וּמִשְׁמָאלָם אֵלֶּי חֲפִילִין שְׁנוֹתָנִין בְּשִׁמְאָל :
 (כ"ה) וַיִּסֶּר אֶת אוֹפֶן מִרְכְּבוֹתָיו. עִיד הַפֶּסֶט כִּיּוֹן
 שֶׁהַשִּׁקִּיף בָּהֶם בַּעֲמוּד אֵשׁ הַשּׁוֹרֶף כָּל עֵץ
 שֶׁנִּכְלִי מִלְּחֻמָּתָם וַעֲמוּד עֵנָן שֶׁהִיא מִלְּחָלָה הַקֶּרֶקַע
 הִיוּ הַמִּרְכְּבוֹת נִשְׁנוּעוֹת וְסָר כַּחַס לְגִמְרִי. וְעִיד
 הַשֶּׁכֶל אוֹפֶן שֶׁם לְגַלְגַל שֶׁכֹּאמֶר (יִחְזָקָאֵל א')
 וְאוֹפִנִים לָהֶם עֵינֵינוּ גִלְגָּלִים (שֶׁם) וְהִנֵּה אוֹפֶן
 אֶחָד בְּאַרְץ ת"י גִלְגָּלָה, וַיֵּאמֶר הַכְּתוּב כִּי הַגִּלְגָּל
 שֶׁמָּנְנוּ כַּח מִרְכְּבוֹתָיו הִקִּירוּ מַגְבֹּרָתוֹ וְכַח וְכִיּוֹן
 שֶׁהִקִּיר אוֹפֶן מִרְכְּבוֹתָיו לְמַעַלָּה וּיְנַהֲגוּ בְּכַבְדּוֹת
 לְמַעַלָּה, וְכֵן דְּרָז"ל אִין אֲוֵמָה נּוֹפֶלֶת עַד שֶׁחֲפוּל
 שָׂרָה תַּחֲלָה, וְהַגִּלְגָּל הַזֶּה הוּא גִלְגָּל מֵאֲדָרִים שָׁנֹו
 הִיוּ הַמִּלְרִיִּים רִאשִׁיִּים לְכָלָה וְלִהְיָבָר לֹוֹלָה ה'
 שֶׁהִיא לָנוּ וְכָלָה לְיִשְׂרָאֵל, וְכַח הַגִּלְגָּל הוּא
 שֶׁמֵּאֵל וְתַלָּה אֲפִין הוּא חֲסָרָה וְאִין כַּחֲסָבֹוֹ וְהָרִי
 לֶךְ שֶׁם הַכַּח וְהַגִּלְגָּל רֵמוֹזִים בְּכַתּוּב, וְלֹא שֶׁהִיא
 הַמִּזְל שֶׁר שֶׁל מִלְרִים כִּי שֶׁר מִלְרִים הִיא עֲזָא
 וְהַזְכִּירוּ בָּשֶׁם מִלְרִים לְמַעַלָּה וְהִנֵּה מִלְרִים נֹוֶקַע
 אַחֲרֵיהֶם כִּי הַכַּח הַדָּבָק בְּאֲוֵמָה יִקְרָא עַל שֶׁם
 הַאֲוֵמָה כְּלָשׁוֹן (צִרְאֲשִׁית י"ב) וְהַכְּנַעֲנִי אִזְ בְּאַרְץ
 וְכַח שֶׁבְּאַחֲרֵי שֶׁם : (כ"ז) לַפְּנוֹת בִּקְרָ לְאִיתָנוּ.
 עִיד הַפֶּסֶט לְאִיתָנוּ מִלְּשׁוֹן חֹכֶם וְכַח כְּלָשׁוֹן
 (בְּמִדְבָּר כ"ד) אִיתָנוּ מִוֶּשֶׁבֶד, כְּלוֹי לְכַח הַרְאָשׁוֹן.
 וְעִיד הַמִּדְרָשׁ לְאִיתָנוּ לְתַכְאוּ וְכֵן רֵמוֹז צִרְאֲשִׁית
 וְתַרְאָה הַיִּצְטָה כְּלוֹי צִמִּים. וּבַמִּדְרָשׁ תַּכְאוּ הַחֲכָה
 הַקְצִיָּה עִם הַיָּם שִׁיקְרָע לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲמֵר רָצִי
 אֲלֵיעֶזֶר לֹא עִם הַיָּם בְּלִבָּד הַחֲכָה הַקְצִיָּה אֲלָל
 עִם כָּל מֵה שֶׁכֹּאֲרָא בַּנַּעֲשָׂה צִרְאֲשִׁית שֶׁכֹּאֲמֵר
 (יִשְׁעִיָּה מ"ה) אֲכִי יָדִי נָטוּ שָׁמַיִם וְכָל לְצִאֵם

לֹוִיתִי מִיד שֶׁנָּטוּ שָׁמַיִם כָּל לְצִאֵם לֹוִיתִי אֵת
 הַיָּם שִׁיָּהָ נִקְרַע לְפָנֵי יִשְׂרָאֵל לֹוִיתִי אֵת הַשָּׁמַיִם
 וְהִירָח שִׁיעָמוּדוֹ לְפָנֵי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁכֹּאֲמֵר (יְהוֹשֻׁעַ
 י') שָׁמַשׁ בַּגְּזַעוֹן דָּוִם וִירָח בַּעֲמָק אֵילֹוֹן, לֹוִיתִי
 שָׁמַיִם וְאַרְץ שִׁישְׁתָּקוּ לְפָנֵי מֹוֹשֶׁה שֶׁכֹּאֲ (דְּבָרִים
 ל"ג) הִאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם, לֹוִיתִי אֵת הַעוֹרֻצִּים לְכָלָל
 אֵת אֲלֵיהֶם שֶׁכֹּאֲמֵר (מִלְכִּים א' י"ז) וְהַעוֹרֻצִּים
 מְצִיָּאִים לֹו לָהֶם וְצָסָר, לֹוִיתִי אֵת הָאֹרֶךְ שֶׁלֹּא
 חֲזִיק לְחַנְכִּיָּה מִיִּשְׂשָׁאֵל וְעִזְרִיָּה שֶׁכֹּאֲ (דְּנִיָּאֵל ג')
 וְרִיָּה נֹוֶר לֹא עֵדֶת צְהוֹן, לֹוִיתִי הָאֲרִיֹוֹת שֶׁלֹּא
 יִזְיָקוּ לְדְנִיָּאֵל שֶׁכֹּאֲמֵר (דְּנִיָּאֵל ו') אֲלֵהִי שֶׁלֹּא
 מִלְּאֲכִיָּה וְסָגֵר פֹּסֶם אֲרִיֹוֹתָא וְגו', לֹוִיתִי אֵת הַדָּג
 שִׁיקִּיאֵל אֵת יֹוֹנָה שֶׁכֹּאֲ (יֹוֹנָה צ') וַיֵּאמֶר ה' לְדָג
 ע"כ בְּמִדְרָשׁ פֶּר"א. הַמִּדְרָשׁ הַזֶּה מְזַכֵּיר שֶׁכָּל
 הַנְּקִיָּם וְהַנְּפִלָאוֹת שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁ"י בְּכָל הַדּוֹרוֹת
 ע"י הַנְּצִיָּאִים כְּבָר הוֹשָׁמוּ בַּשָּׁשֶׁת יָמֵי צִרְאֲשִׁית
 בַּעֲצֵי הַדְּבָרִים שֶׁנִּכְרָאוּ כְּגוֹן שֶׁכֹּאֲמֵר צִים
 שָׁכִי שֶׁנִּכְדָּל הַיָּם הוֹסֵם צַעֲבֵה הַמֵּיִם שִׁיקְרָע
 לְפָנֵי מֹוֹשֶׁה הַיָּם וְלְפָנֵי יְהוֹשֻׁעַ הִירָדָן וְכֵן לְאֲלֵיהֶם
 הַנְּצִיָּאִים וְלִאֲלִישֵׁעַ, וְכֵן צִים רָצִיעִי שֶׁכֹּאֲרָא הַשָּׁמַיִם
 הוֹסֵם צַעֲבֵה שִׁיעָמוּד לְיְהוֹשֻׁעַ וְלְפִי"ז לֹא הִיא
 שָׁכִי הַעֲבֵה צִרְיָאֵה חֲדָשָׁה צָסוּם דְּבָר מַשְׁשָׁה
 יָמֵי צִרְאֲשִׁית וְאֵילֶךְ כִּי כָל הַנְּקִיָּם וְהַחֲיִיתוֹת
 וְהַמּוֹפְתִים שֶׁנִּכְעָסוּ אַחֲכַי הַכָּל הוֹשָׁמוּ צַעֲבֵה כְּבָר
 וְהַנְּחָה שֶׁנִּכְשָׁחָה לְעֵינֵי הַרְוָאִים לֹא הִיָּתָה
 צִרְיָאֵה חֲדָשָׁה מִן הַעֲבֵה, וְעוֹד דְּרָז"ל י" דְּבָרִים
 כְּבָרָא צִין הַשָּׁמַיִם וְאֵלֶּיָּהֶם, פְּתִיחַת פִּי הָאֲרָץ, פִּי
 הַצָּהָר, פִּי הָאֲחֹוֹן, הַקֶּסֶת, הַמֶּן, הַמַּעֲטָה, הַשְּׁמִירָה,
 הַכְּתָב, הַמִּכְתָּב, וְהַלּוּחֹת, וְרִאשִׁי לְהַתְּעוֹרֵר בָּהֶם
 שִׁיָּחֵד י" דְּבָרִים אֵלֶּי לְצִין הַשָּׁמַיִם וְשֶׁכֹּאֲ
 הַנְּקִיָּם כָּלָן הוֹשָׁמוּ בַּעֲצֵי הַדְּבָרִים שֶׁנִּכְעָסוּ בַּשָּׁשֶׁת
 יָמִים הַקּוֹדֶמִים, וְהַעוֹלָה לָנוּ מִזֶּה כִּי מַשְׁשָׁה יָמֵי
 צִרְאֲשִׁית וְאֵילֶךְ אִין שָׁוִם שָׁכִי עֲבֵה מַחֲדָשׁ כִּי
 בַּעֲת שֶׁכֹּאֲרָא אֲוֹתוֹ הַדְּבָר הוֹסֵם צַעֲבֵה שִׁיָּהִיָּה
 כֶּךְ וְכֶךְ בַּחֲפֵץ הַשֵּׁ"י וְז"ל כְּבָרָאוּ שֶׁהַזְכִּירוּ
 הַחֲכָמִים כִּי הַעֲבֵה הַיּוֹלָא מִן הַחֲפֵץ הַקּוֹדֶמִין
 יִקְרָאוּתוֹ צִרְיָאֵה וְתַכְאוּ וְהוּא אֲלָל הַחֲפֵץ הַקּוֹדֶמִין
 עֲבֵה וְלְעֵינֵי הַרְוָאִים שָׁכִי עֲבֵה וְכֹאֲמֵר הַנִּבִּיעַ
 זְמַן הַשָּׁחֲנוֹת הַעֲבֵה לְעֵינֵי הַרְוָאִים לֹא יִהְיֶה
 בָּהֶם שָׁכִי רָלוֹן מֵאֵת הַשֵּׁ"י שִׁירָלָה צוֹ עֵתָה מֵהַ
 שֶׁלֹּא רָלָהוּ תַּחֲלָה כִּי כֵן הִיא צִרְלָהוּ הַקֶּדוֹם
 שִׁישְׁתָּהּ הַעֲבֵה בְּזִמְנוֹ לְעֵינֵי הַרְוָאִים עַל יְדֵי
 הַלְּדִיקִים שֶׁצִּדּוּרוֹת : וּמִצָּרִים נָסִים לְקִרְאָתוֹ. הִיא
 רִאשִׁי לְמוֹר נְקִיָּם מַפְכִּיו אֲצֵל הַעֲכִין כִּי הִיוּ
 נְקִיָּם מַפְכִּי הַיָּם כְּדִי שִׁילָאוּ מִמֶּנּוּ וְהֵם צִאֵם
 לְקִרְאָתוֹ

לקראתו על כרחם ז"ש וינער ה' את מלרים
בתוך הים ודרשו בו רז"ל כנשר המחנער בחור.
הקדרה: (כח) חבאים אחריהם בים. משפט ק"ח
להיות ששה צדים דפין והסיון הוא צ"ה שמו
ואלו הם, "צראשית", "יהודה אחת יורוק", "הצאים
אחריהם", "שמור ושמוע", "מולא ספחיד", "ואעידה
צם. וי"ל טעם בזה שהוא רמז לחדוש העולם
שהקציה רוכב בערבות כענין שבי (תהלים ק"ח)
קולו לרוכב בערבות ציה שמו, והסתכל איך
השלים רמז הה"א של צ"ה צענין הים שהזכיר
סם משה עזי וזמרת יה ולכך הזכיר מי כמוכס
צ' פעמים הה"א הזאת וחוספת הה"א צמי
כמוכה הראשון היא אחרונה שבסם והיא
אחרונה שבספירות, והוא מלאך אלהים שהזכיר
הכתוב בו וילך מאחריהם, וכן בכלן הצאים
אחריהם צים כי ישועות הים על ידו, ולפי
מה שדרשו רבותינו ז"ל בהנראס צה' צראס ד"א
בזכות אברהם תמלא האותיות השכיות לאותיות
צ"ה שמוי שהם אברהם וחוספת הואי לצאר
כי וי קלוות של העולם נצראו בזכותו והכתוב
מעיד שבכנה העולם על מדה חסד שנאמר
(תהלים פ"ט) כי אמרתי עולם חסד יבנה,
וכתי' (מיכה ז') חסד לאברהם:

(לא) וירא ישראל את היר הגדולה. ע"ד הפשט
יד לשון מכה כלשון (שמות ט') הנה יד
ה' הויה, (סמואל א' ה') כצדה מאד יד
האלהים שם. וע"ד המדרש את היר הגדולה,
מכאן דרז"ל על הים לקו חמשים מכות, והענין
מפני שצער מכות מליכו כתוב אלצע אלהים
היא ומאחר שעשר מכות הן אלצע והיד היא
חמש אלצעות ועל כל אלצע ואלצע י' מכות
הנה הם חמשים מכות. וע"ד הקבלה את היר
הגדולה היא ה' אחרונה שבסם והיא מדה"ד רפה
של מטה הנקראת מלכות שעל ידו נקרע הים
ולכך אנו אומרים בחפלה מלכותך ראו צניך
צוקע ים לפני מטה זה אלי עכו הודו והמליכו,
רמז לזה אלי ואנוהו, וכבר ידעת כי בעצם
צים אמרו סירה, וטעם הגדולה לפי שהיא
פואנת מן החסד כי לכך נזכרה צסירה כלשון
ימיכך. ויש לך להתבונן צה"א ית גבורת ידא
נצחא לפי סיפרש היר הגדולה אלא שהוסיף
על הכי לשון גבורה וצא לרמז כי הגבורה
שבה שהיא מדה"ד מכה את המלרים והחסד
שבה מללת את ישראל, וכי הרמזין ז"ל בפירושו
וזה לשונו וע"ד האמת יאמר שנגלית להם היר

הגדולה והיא מדה הדין שעשה ה' במלרים
כי היתה שם צמלרים מכה בהם וזהו כמו
(דברים ד') ועל הארץ הראך את אשו הגדולה
והיא הימין אשר חרעץ אויב והיא, זרוע ה'
שאמר הכי' (ישעיה כ"א) עורי עורי לצסי עוז
זרוע ה' הלא את היא המחרצת ים, ולא יהעלם
מוך שאמר לצסי עוז ממה שכתבנו בפסוק
(צראשית מ"ט) מידי אציר יעקב ע"כ:

ויראו העם ויאמינו. היראה והאמונה עקר לכל
התורה. וכתב רבינו חננאל כי האמונה
מתחלקת לר' חלקים, אמונה צהקצ"ה שנא'
(דברים צ') האמינו צה' אלהיכם ותאמנו וז"ש
ויאמינו צה' וצמשה עזרו, אמונה צנצ"איים
שנחחיינו לשמוע דצריהם שנאמר (ישעיה כ"ג)
מי האמין לשמועתנו, אמונה צעוה"צ ש"ש
להאמין כי ים עוה"צ וי"ס שבר עוז מעותד
ללדיקים, וז"ש דוד ע"ה (תהלים כ"ז) לולא
האמנתי לראות צעוז ה', אמונה צצ"אית הגואל
שזה פנה גדולה צחורה, ז"ש (ישעיה כ"ח) תגבי
יכר צליון אצן אצן צמן פנת יקרת מוסד מוסד
המאמין לא יח"ס, וכל המאמין ים לו זכיות
הרבה הוא שנא' צאצרהם שהיה שרש האמונה
(צראשית ע"ו) והאמין צה' ויחשנה לו לדקה,
והנה הוא זוכה לבן עדן שנא' (ישעיה כ"ז)
פתחו שערים ויצא גוי לדיק שומר אמונים
וזכה לחי העוה"צ שנא' (חזקוק צ') ולדיק
צאמונתו יחיה, ומי שאינו מאמין בכל אלו
עליו הכי' אומר (איוב ע"ו) לא יאמין שוב מני
חשך ולפוי הוא אלי חרב, ואינו זוכה לגאולה
שנא' (יחזקאל כ') וצרותי מכם המורדים
והפושעים צי, וכי' (תהלים ל"א) אמונים נולד
ה' ומשלים על יחר עושי גאולה, פירוש ה'
יח' נולד אמונים ועל אוחן שאין בהם אמונה
משלים עונשם כי הם עושים צגאולה, ואינם
זוכים לחיים שנא' (חזקוק צ') הנה עופלה
לא ישרה נפשו צו ולדיק צאמונתו יחיה עכ"ל
הרצ ז"ל. ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כולה
תקנו לנו רז"ל בחפלה וצצרכות לענות אמן
שהוא כגזר מלשון אמונה ומלשון היראה שמקבל
עליו דברי המצדק ומודה בהם, וזהו שארז"ל
אמן קבלה אמן שצועה אמן קיום ועל זה אמרו
גדול העונה אמן יותר מן המצדק. ובאור הענין
כי המצדק מעיד בצרכותו של הקציה שהוא
מקור הצרכה, והעונה אמן הוא מקיים השטר
והוא העקר שאין קיום העדות צעד ראשון
אלא

אלא צעד שני שהעדות נגמר ע"י והעונה חמון
הוא העד תשני ולריך הוא שילטרף עם העד
הראשון שהוא המצרך כי עמו העדות קיים,
וכבר האריכו רז"ל לדבר במשפט הזכרת חותיות
החיצה הזאת וא"ך יתחייב להגות בהם אדם,
והוא שאמרו אין עוכין לא חמון קטופה ולא
חמון חטופה ולא חמון יתומה אלא חמון ארוכה,
בן עזאי אומר העונה חמון חטופה יתחטפו ימיו
קטופה יתקטפו ימיו יתומה יהיו זכיו יתומים
ארוכה מאריכים לו ימיו וסכנותיו, וענין חטופה
שהוא חוטף האל"ף בשב"א פת"ח והנה זה הפך
האמונה ממה שכתוב באמונו (שמואל ב' י"ג)
האמינון אחיך היה עמך ופירש"י ז"ל דסקרי"ר
בלע"ז, וזה למדת שהעונה חמון חטופה הנה
הוא מהפך הקטרה על פיה ומוריד לארץ יקודות
חומות האמונה, הנה בארתי ענין חמון לפי שהוא
נגזר מלשון אמונה מלצד שיש צולת חמון קוד
שהוא כולל השם המיוחד והכנוי והתפארת
והכבוד. ויש צו עוד קוד מקובל כי מלת חמון
הוא חבור עשר ספירות מן האל"ף שהוא הכתר
והוא המקור הנובע עד המ"ס שהוא התשובה
והוא מלך העולם, ומן המ"ס לכו"ן שהיא השכינה
שנקראת בלשון נקבה וכוללת זכר ונקבה והרמוז
באותיות כו"ן כפופה כו"ן פשוטה וכיון שהמחשבת
הנרכות מוגעת לכו"ן משם מתפשטת הצרכה
לעולם השכלים הנפרדים ומהם אל העולם השפל
הזה, וכשם שהתחיל מן המקור הנרמוז באלות
אל"ף והמשך הצרכה משם כמי שפותח המעין
לתשקות הלריכים השקאה כך יקבל העונה חמון
שכרו סיפתחו לו שערי. בן עדן הוא שכתב
(ישפ"ה כ"ו) פתחו שערים ויבא גוי לדיק שומר
אמונים, אל תקרי אמונים אלא אמונים אלו
שענין חמון והנה שכרו אחר מדה כנגד מדה,
וכבר ידעה כי מלת חמון כועריקין אל מלך
כאמון. ויש לך להתעורר כי צולת כאמון כו"ן
כפופה כו"ן פשוטה לא לשחוס רק לפרש והכו"ן
הפשוטה שצולת חמון כוללת זכר ונקבה לפי
שכו"ן כפופה היא נקבה וכו"ן פשוטה היא זכר
ולפי שיש כו"ן הכפופה בכלל הפשוטה מפני כן
כוללת זכר ונקבה. ויש לך לדעת כי האל"ף
נקראת חמון והחכמה נקראת חמון וזהו (משלי
ח') ואהיה אללו חמון והכל אחד כי אין להפריד
החכמה מן הכתר, ולפי שהצרכה משם וכענין
שכ' (מהלים קל"ד) שאו ידיכם קדש היא החכמה
וצרכו את ה' לכך גדול העונה חמון יותר מן

המצרך, וזה בגבולין אלל במקדש לא היו עוכין
חמון שלא היו לריכים לפי שהיו מזכירין השם
בכתבו וסתי אותיות ראשונות ירמוזו למקור הצרכה
ולכך אין לריך להזכיר חמון במקדש וכל המכוין
והכופל חמון חמון זוכה לז' עולמות וכן אמר
דוד ע"ה צקוף מזמור ע"צ צרוך ה' אלהים
אלהי ישראל עושה כפלאות לצדו וצרוך שם
כצדו לעולם וימלא כצדו את כל הארץ חמון
וחמון, ועוד צוממור פ"ט צרוך ה' לעולם חמון
וחמון, וזה המכבד את ה' ימצרך באמת אשר עליו
אמר הכתוב (שמואל א' ב') כי מכבדי אכבד,
וכל מי שאינו כזה צולת חמון לכיון בכל כמו
וכונתו הרי זה מצבה את הש"י ועליו אמר הכי
(שם) וצוי יקלו וצוי מדורין שיש בגיהנם
מורידים אותו לאחרון שבכולם שהוא כפול והוא
נקרא ארץ עיפחה והוא ארץ שאל תחתית כי
שאל מדור אחד ותחתית מדור שני ואותו
תחתית נקרא לצדון וזהו (משלי ט"ו) שאל
ואצדון נגד ה', מי שיורד לצדון טוב אינו
עולה ועל זה אמר הכי (ירמיה ב') אותי עזבי
מקור מים חיים, המצזים לענות חמון עזבו
מקור מים חיים הוא הנובע שנרמוז למעלה,
ומה יהיה עכשם לחלוצ להם בארות בארות
הצזרים כלו הרי הן יורדים לגיהנם מדרגה
אחר מדרגה צעונש כפול וזהו שכתב בארות
בארות והכל מדה כנגד מדה צין צעונש צין
צשכר :

שו' (א) א: ישיר משה ובני ישראל. לשון הוה
הוא וארז"ל שר לא כאמר אלא ישיר
מכאן רמז לתחית המתים מן החורה. ובמדרש
אז ישיר משה יש אז לשעצר ויש אז לעתיד,
לשעצר (צראשית ד') אז הוחל, (שמות ד') אז
אמרה, אז ישיר משה, (במדבר כ"א) אז ישיר ישראל,
(יהושע י') אז ידבר יהושע, (ד"ה א' ט"ו) אז
אמר דוד, (מלכים א' ח') אז אמר שלמה, ויש
לעתיד (ישעיה ס') אז תראי ונהרת, (שם כ"ח)
אז יצקע כשחר אורך, (שם ל"ה) אז ידלג
באיל, (ירמיה ל"א) אז תשחח צחולה, (מהלים
קכ"ה) אז ימלא שמוק פינו אז יאמרו צגוים
הרי אלו עתידין, אומר משה באל קראתי תגר
לפני הקצ"ה ונאז באתי אל פהמה לדבר בשמך
בלשון סקרמתי אני מקלס, נקלס ליחיד שהוא
למעלה משצעה רקיעים, אמרו ישראל כשנפרע
הקצ"ה מדורו של אנוש שעלו עליו מי אוקינוס
והליף שליטו של עולם שנא' (צראשית ד') אז
הוחל

דבינו

בשלח טו

בחיי

קרי

כי באה באה הרי הוא מתגלה על כל הגאים
 ע"כ, וז"ש (תהלים קט"ו) רם על כל גוים ה'
 קרי ציה גאים וזהו המתגלה על חיות הקודש:
 ועוד אמרו צמדרש ד"א כי באה באה כחגלה
 על כל המתגאים: שכל המתגאים לפניו
 צמה שהם מתגאים נפרע מהם מלכים ופרעה
 כחגלו צמים ולקו צמים דור המצול כחגלו
 צמים אמרו אין לנו לריכים לטפה של גשמים
 אלא ואד יעלה מן הארץ נפרע מהם צימי
 המצול שני (צראשית ז') ציום הזה נצקפו כל
 מעינות תהום רבה תהום עליון ותהום תחתון,
 אנשי קדום כחגלו צעשרם צרצוי כסף וזהב
 וצקפו לבלות מהם רגלי עוזרי דרכים שלא
 ילערכו לתת להם והקציה כלה אותם מן העולם
 ז"ש (איוב כ"ח) פרץ כחל מעם גר הנשכחים
 מני רגל דלו מאנוש כעו, וכי (שם) לפיד צו
 לעשתות שאלן ככון למועדי רגל, וכי (שם י"ז)
 יסליו אהלם לשודדים וצטותות למרגיו אלו,
 וכי (יחזקאל ע"ז) הנה זה היה עון קדום
 אחותך גאון שצעת לחם ושלום השקט היה לה
 ולצנותיה ויד עני ואציון לא החזיקה, פרעה
 לחגלה צמרכנות שכל ויקח שש מאות רכב
 צחור נפרע ממנו צמרכנות שני מרכבות פרעה
 וחילו וגו', סיקרא כחגלה צרכנו שכל (שופטים
 ד') ויצעק סיקרא את כל רכבו נפרע ממנו
 צרכנו שכל (שם ה') הכוכבים ממסלותם נלחמו
 עם סיקרא, שמשון צמה שכתגלה צו נפרע
 ממנו כחגלה צע"כ שני (שם י"ד) אותה קח
 לי כי היא ישרה צעיני נפרע ממנו צעיני שני
 (שם ע"ז) ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו,
 וכסם שחטא צעזה שני (שם) וילך עזתה וירא
 שם אשה בן נפרע ממנו צעזה שכל ויוליכו
 אותם עזתה, ויאקרוהו צמחושתים, אצטלוס
 כשתצח צעערו לקה צעערו שכל (שמואל ב'
 י"ח) ויחזק ראשו באלה, סנחריז כחגלה צרכנו
 שכל (ישעיה ל"ז) צרוז רוכבי אחי עליתי מרום
 הרים ירכתי לצנון, מה כי (מ"ז י"ע) וילא
 מלאך ה' ויך צמחה חסור, נצובדנלר כחגלה
 ואמר (ישעיה י"ד) אעלה על צמתי עז וגו',
 מה כי (שם) אך אל שאלו חורד וגו', אל
 הקציה אתה הפרעת עלמך מצנ"א לעשות עלמך
 אלוה אחי אפריש אותך מצנ"א להיות מדורך
 עם הבהמות הוא שני (דניאל ד') ולך ערדין
 מן אנשא ועם חיות צרא מדורך לכך כי באה
 באה: טוס ירובבו רמה בים, שהיו כלם לפניו
 כקוס

הואל לקרא ואנו טעסה לנו דרך צמים ונפרע
 מן המלכיים צלו חנו מקלסים אותה ומה
 שהזכיר וטסה וצנ"י לאמר ללמד כי טסה וצנ"י
 זכו לומר אותה קלוק צעלמו ואתה שירה
 שמשצחת המדה הנקראת זאת לה והיא הכלה
 שמשצחת את העלך ואומרת שיר הסירים אשר
 לשלמה והצן זה, וצטירת הצאר ארמונו מזה
 צעזיה יחצ': ויאמרו לאמר, כפל האמירה ע"ש
 שכפלו לשון השירה כי כל פסוקי השירה וכל
 עניניה הם כפולים וכן חמלא צהלל מן (תהלים
 קי"ח) מן המלך קראתי יה עני צמרחצ יה עד
 זה היום טסה ה' כל הלשון כפול, והקלוק
 שכפול רמז לכח לפנים מכת, וע"כ צאה השירה
 צלשון כפול כי הוא קלוק למדת רחמים ולשכינה,
 אשירה לה' ואח"כ עזי וזמרת יה, ה' שמו
 ואח"כ יתיך שהוא מדה"ל, מי במכה צאלים
 ה' ואח"כ מי כמוכה באדר צקדש שהוא אדיר
 צמעון קדשו צטנים שאין צכל העליונים דומה
 לכבודו שהוא אדיר צמעון קדשו מכוון לשצחך
 פעלת ה' ואח"כ מקדש ה' אל"ף דל"ה והצן
 זה, לו יאמר ויאמרו לאמר צחחוך שפתים וכן
 (שמות י"ז) וילעק משה אל ה' לאמר שלריך
 המתפלל לחחוך צטפתיו, ומלאתי קיוע לזה
 ממש צמדרש ויאמרו לאמר ה' כחמיה אומר
 רוס"ק שרתה על ישראל והיו אומרים שירה
 כצנ"א הקורין את שמוע, וע"ד המדרש ויאמרו
 החינוקים היונקים לאמר העוזרים צצמעי חמן,
 והוא שדרשו כילד אמרו ישראל שירה עולל
 מוטל על כרם חמו וחינוק יונק משרי חמו
 כיון שראו שכינה עולל הגזיה את לוארו וחינוק
 שמוע הדד מפיו ואמרו זה אלי ואנוהו שכל
 (תהלים ה') מפי עוללים ויונקים וגו' ואפי'
 עוזרין צצמעי חמן אמרו שירה על הים שני
 (שם ק"ח) צמקהלות צרכו אלהים ה' ממקור
 ישראל: כי גאה גאה, לפי שאין צכל הבהמות
 מתגלה כקוס והרוכב מתגלה עליו צאר הכי
 כי הקציה מתגלה על שניהם, ובמדרש כי באה
 באה ארצעה גאים הם אריה צחיות סור צבהמות
 כשר צעופות ואדם על כלן שני (צראשית ה')
 ודרו צדגת הים וצעוף השמים וגו', מה טסה
 הקציה כחן דמות כל הגאים הללו צכסה"כ
 שני שכל (יחזקאל ה') ודמות פניהם פני אדם
 ופני אריה אל הימין לארצעתם ופני שור מהשמאל
 לארצעתם ופני כשר לארצעתם, אמר הקציה
 הואיל והם מתגאים אחי מתגלה עליהם שכל

הנציח אלא הכוונה שראתה שפחה על הים
דבר שלא ראה. יחזקאל, ד"א ואנוהו אחתה
לפניו במלוח עלית נאה סוכה נאה לולב נאה,
אלהי חבי וארומונהו, חזכיר דומותו:

(ג) ה' איש מלחמה. לפי שאמר להם משה ה'
ילחם לכם לפיכך אמרו הם ה' איש מלחמה,
ושמח האמר מלחמתו. בכלי זיין לכך נא' ה'
שמו כל' לא צעמל ולא ציגיעה אלא צעמו
כענין שבי (נחמיה ט') האל הגדול סגור
והנורא ה' לבאות שמו, וכן צדריה עולם כי
(ירמיה ל"ג) היולר אותה להכינה ה' שמו כל'
צעמו צראם ולא צעמל ולא ציגיעה, ד"א ואנוהו
חבי והוא כל' אדמה לו כענין שבי והלכת
בדרכיו וארז"ל מה הוא רחום אף אהם היה
רחום מה הוא חנון אף אהם היה חנון מה
הוא מלצ"ש ערומים אף אהם הלבש ערומים
מה הוא קוצר מחים אף אהם קצור מחים,
וענין המד' הזה צא לרמוז על היותו יתעלה
מסוהף עמנו בגלותנו ובגלותה, בגלותנו מלי
הצטחה (צדקיה מ"ו) חכמי ארד עמך מלרימה
ודרז"ל מכאן גלו למלכים שכינה עמהם, וצמעה
כי (שמות ט') אה יעקב איש וציתו צאו וכמו
שרמזתי שם, ובגלותנו ג"כ מ"ש (שמות י"ג)
ויקעו בני ישראל מרעמקס, וכי מיד ויקע
מלאך האלהים, ונקרא מלא, הוא (תהלים ק"ח)
הושיעה ימיך וענני, הלך הכי יסועה אף
לעלמו ית' ועוד שהם מלות כאמרות בענין
הגלות חבי והוא שבי (יחזקאל א') ואני צחוד
הגולה, והוא שבי (ירמיה מ') והוא אסור
באזקים. וסעמה אל יקשה לך אחר הענין הזה
שבארתי לך מה שאנו אומרים צהפלה צ"ס
החתימה הגדולה חבי והו הושיעה נא והים
ראוי לומר כפי הנראה חבי ואותך שהרי אהם
רואה כי הם מלות מיוחדות על ענין הגולה,
ועוד שרלה לדבר צנכסר לעסם אחר מפני
שהוא ית' נסתר ונעלם מהסגת כל משיג, והושיעה
נא לככה לצאר שאע"פ שהוא נסתר ונעלם
נגלה הוא ונמלא בצצות והוא כענין כיסח
הצרכות שתקנו צרוך אהם לככה ואשר קדשנו
נסתר וכן צכאן הושיעה נא לככה חבי והוא
נסתר כל' ממקום שהוא לפי שאין ידוע מקומו
כענין שבי (יחזקאל ג') צרוך כבוד ה' ממקומו
וזשה"כ (תהלים קמ"ה) וחסידיך יצרכוה, יצרכו
כה כל' צענין הזה והוא נגלה ונסתר, וז"ש
מיד כבוד מלכותך יאמרו וכי להודיע לבני

אדם

בקום א' ורכב א' וכה"א (דברים כ"א) כי תלח
למלחמה על אויביך וראית קום ורכב כלן
לפניו בקום א' ורכב א': שום ורכבו. הקום
קסור צרכב והרכב קסור בקום ועולים למרום
ויורדים לתהום ואין נפרדים זה מזה, לכך
נא' רמה צים כנגד מה שעולים למרום ולכך
נא' ירה צים כנגד מה שיורדים לתהום, ודרז"ל
קום ורכבו רמה צים היה הרכב אומר לקום
אחמול הייתי מושכך לכילוס ולא היית צא אחרי
ועכשו אהם מושכני לים והיה הקום משיצו
רמה צים ראה מה צים רמו של עולם חבי
רואה צים: (ז) עוי וזמרת יה. קראו עזי כענין
שבי (תהלים ק"ח) לזה אלהיך עזך, וזמרת יה,
וזמרת ליה מלשון (שמואל ב' כ"ג) ונעים זמירות
ישראל וכי (תהלים מ"ו) זמרו אלהים זמרו,
ויהי לי ליסועה, נקראת גאולה מלרים יסועה
לפי שאחריה גלות חזל גאולה העתידה שאין
אחריה גלות נקראת יסועות שבי (תהלים כ"ג)
מי יחן מליון יסועות ישראל, וכן נקראת חסועת
עולמים שנא' (ישעיה מ"ה) ישראל נושע צה'
חסועת עולמים, וכן סירה הזאת נקראת סירה
צלשון נקצת ע"ש סעחיד לצא אחריה גלות
כסם שהנקצת מתעצרת ויולדת וחוזרת ומתעצרת
חזל לעתיד מלינו סיר צלשון זכר הוא שבי
(תהלים ל"ז) סירו לה' סיר חדש כי נפלאות
עשה וגו' וכי (ישעיה כ"ו) ציום ההוא יוסר
הסיר הזה וגו': זה אלי ואנוהו. ע"ד הפסע
ואנוהו אצנה לו כוח ולכך חזכיר אל כוח קדשך
וציהמ"ק נקרא כוח שבי (ירמיה ל"א) יצרכך
ה' כוח לדק הר הקדש. וע"ד המדרש זה אלי
ואנשו אנוה אה שמו הנכבד בפני כל האנומות
שיאמרו אין כה' אלהינו וכ"א שהמע"ה (סיר
ה') מה דודך מדוד היפה צנשים סכך אהם
מומחים על קדושת שמו שבי (שם א') על כן
עלמות אהבונך, על מוח אהבונך אפי' הם מומחים
אין כופרין צשמך שבי (תהלים מ"ד) כי עליך
הורגנו כל היום, רצי אליעזר אומר מנין אהם
אומר שראתה שפחה על הים שלא ראה
יחזקאל בן צוזי שבי זה חלי ואנוהו, ציחזקאל
כ' (יחזקאל א') ואראה מראות אלהים וצשאר
הנציחים כ' (הושע י"ג) וציר הנציחים אדמה
כל' צדמיונות ומראות חזל על הים ראו כלן
עד שאמר כאו"א זה חלי ואנוהו, ואין כוונת
החכמים צזה שיהיה מעלת השפחה בענין ההסגה
והחכמה יתרה על הסגת מעלת יחזקאל בן צוזי

התעלה צרחמים ולא. ההיה מדה"ד נוכחה כי צאוחו זמן הכל יהיה חקד ורחמים שאין צו ילח"ר ולא עימה, וזה צאור מה שדרשו צאלה שמות רבה לשעבר אחי ובית דיני הייתי עתהלך לפניכם שכל (שמות י"ג) וה' הולך לפניהם, אזל לעמיד לצל אחי לצדי שכל (ישעיה כ"ג) כי הולך לפניהם ה' ומאקפכם אלהי ישראל הוא אלהי יעקב והכל מדה אחת, ואנוהו לעלה אוחו אל כוה עליון, אלהי אחי הזכיר משה אלהי אחי כלפי שבעו כי מדה"ד מדתו של לוי, וארומונהו צסס השלם הוא מדה"ד הוא שאמר ה' איש מלחמה ה' שמו שיחעלה צרחמים, זהו היחוד לקסור התכלית עם הראשית והסוף צתחלתו. וכן חמלא צספר ילירה הצן צחכמה וחכס צצירה העמד דבר על צוריו והסב יולר על מכונו, פי' אל מכונו למעלה והזכיר כן כדי ליחד כל הצנין ממטה למעלה:

(ד) מרכבות פרעה וחילו. מרכבות פרעה הם שם מאות רכב צחור סלקה ממלרים, וחילו זהו רכב מלרים, ומצחר שלסיו זהו ושלסים על כלו, ולפי שהיה ראוי הכי לומר כן מרכבות פרעה וחילו ירה צייס ומצחר שלסיו עצעו צו יחכן לומר שיהיה צאורו כי נדונו מרכבות פרעה ציס למעלה ולכך עצעו צייס למטה, ודרז"ל צמדה שאדם מודד זה עודדין לו הוא גזר (שמות א') כל הצן הילוד היאורה תסליכוהו לפיכך מרכבות פרעה וחילו ירה ציס, הוא גזר (סס) וראיתן על האצנים לפיכך ירדו צמולות כמו אצן: (ו) ימינך ה'. ידוע כי כל מדה כלולה מחצרתה וקרא למדה"ד ימין לפי שהיא כלולה ומעוטפת צכח הרחמים זהו לי כאדרי צכח מלי אדרת וכח הרחמים סצה היה מלי צישראל והיא עצמה שהיא מדה"ד היתה משקעת את העלריים ציס וזהו ימינך ה' חרעץ אויב, וזהו צאור מה שדרז"ל היתה ידו אחת משקעת וידו אחת מלילתן: (ז) חחרום קמין. הזכיר לשון חריסה כנגד שהיו מכריחין אותם צצנין הלצנים והגיד לך הכי נכ"מ כי ה' ית' יהרסם ולא יצנס וזהו כי צדבר אשר זדו עליהם, ואמר קמין והיה לו לומר קמינו אזל צללמדך שכל הקמים על ישראל כאלו הם קמים על השכינה וכן הזכיר דוד המעיה (תהלים פ"ג) כי הנה אויביך יהמיון ומשכאיד כשאו ראש, ופי' ואמר למה הם אויביך ומשכאיד לפי שעל עמך יערימו קוד ויחיעלו על לפוכיך: (ח) נערמו

אדם גצורותיו וכצוד הדך מלכותו. ורע כי אחי והו צחצוכו אכל ה' ומלח אכל מקפר השס המיוחד שני פעמים ולכך אנו אומרים צתפלה אכל הוסיעה כל איכ אכל ה' מקפר המיוחד שלסה פעמים שעולה ע"ה וזהו הוה ויהיה והיה צמספרם כן וזה מצואר. ויש לנו עוד קצלה צהם כי הם שמות הקדש והם מכלל ע"צ שמות הרסומים צפסקוי ויסע, ויצא, ויע, ומודעה זאת לכל צעלי השמות כי שס צן ע"צ כחלק לחלקים ידועים ויש לכל חלק וחלק כח ידוע לפעולה ידועה עם ידיעתם צנקודס כמספט וסני שמות אלו כל אחד ראש לחלקו הידוע להם זה לקרצ פזורים וזה לאהבה וכיון שכן מה נעים ומה עוצ סכזכירם צחוך תפלתו לצקס צהם רחמים מאח הש"ה סיקרצ אח פזורינו ושיאסוב אוחנו כימי קדס, זה שמעתי מפי החכס רבי ילחק עודדוס ז"ל: ועיד הקצלה זה אלי ואנוהו היא הסכינה סנקראח זה וזאת (שמות י"ג) צעצור זה עשה ה' לי (צרחסית כ') וזאת אשר דבר להם (ויקרא כ"ו) ואף גם זאת צהיותם וגו', כי הסכינה עמהם צכל הגליות וע"ז כל ויסע מלאך האלהים שהיתה יסועה הים ע"י והוא סכי עליו כי שמי צקרצו והוא אדון חולי ארץ סהזכיר דוד ואמר (תהלים קי"ד) מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב, ומזה הזכיר עליו משה צכאן עזי וזמרת יה שהרי אין דרכו של משה צכה"ת כלס להזכיר שס יה כי"א השס שלס ומה סהזכיר (שמות י"ז) כי יד על כס יה ע"כ הולרכו רז"ל לדרוש צו שאין השס שלס ואין הכסא שלס עד סימחה זרעו של עמלק אזל מפני שהסכינה מדה"ד לכך הזכיר משה שס יה שהוא מדה"ד כענין סכי (תהלים קל"ג) אס עוכות חסמר יה אדרי מי יעמוד, וכי צאל"ף דל"ה וצאורו מי יוכל לעמוד לפני מדה"ד ומלח חסמר איננה לככח כי"א לשון נקצה נסתרה וכן כי עוד יסור יסרני יה וכי (תהלים ל"ד) אשרי הגבר אשר תיסרנו יה, ואמר צצ"ר אשרי הגבר אשר תיסרנו יה הוי"ה אינו אומר אלא יה כמי שעומד לפני הדיין ודן אוחו ע"כ. ומצאתי צמדרס תהלים צפסקוק עזי וזמרת יה צעוה"ז מקלקין אוחו צשתי אותיות אזל לעוה"ז צסס אותיות שכל (ישעיה כ"ו) כי ציה ה' לור עולמים, והכוונה צמד' הזה לרעתי ששתי אותיות הן מדה"ד סצה צברא העוה"ז אזל לעוה"ז צרחמים לפי שמדה"ד

מים. ע"ד הפשט כתרומתו חכמו מ"א, והכוונה
 זאת כאלו התחכמו המים כאשר קמו נד אחד
 להמליא צים דרך לעצור גאולים ולנער את
 המלריים בחוכה אח"כ כשיסונו כנחלה לאיחנס.
 וע"ד הקצלה נערמו מים כמו (נמדצר ד')
 ודשנו את המוצח ויהיה הפך ההתחכמות
 כאלו אמר אצרה החכמה מן המים, וצאור
 הענין כי פסקה ההמשכה מחדת החסד שלא
 קצלה מלמעלה ולכך לא אמר נערמו מים הים
 אלא נערמו מים כדי שתצין כפשוטו מים מנעם.
 וחבין עוד צלשון מים כי ירמוז למדת החסד
 וכאשר פסקה ההמשכה מחדת החסד ולא
 התפשטה למטה אל הסכלים הנפרדים נקיום
 העולם כמנהגו וטעמו וע"כ נקרא הים ונצקטו
 כל מימות שצעולם כי שרו של ים מכלל הכחות
 הנפרדים, וראה לדברי מה שמלאתי בחרגוס
 ירושלמי קפאו החומות צלצ ים צגו פלגס דימא
 רצא, וזה היה סנת קרי"ס והצן זה: (יא) מי
 כמבה באלים ה' מי כמבה נאדר בקדש. תוספת
 שהיא שצטניהם רמוז למס"ד ה"א של מי כמוכה
 הראשון היא מדה"ד רפה וע"כ הוא נרפה ומקצלת
 ממדה"ד של מעלה שהיא מדה קשה ולכך מי
 כמוכה השני צדגס והוא מקבל מן הקדש ולכך
 אמר נאדר צקדס והצן זה: נורא תהלות. כל
 הנריות יראים מלהגיד תהלותיו פן ימנעו
 צתהלליו, וכן אמר דוד ע"ה (תהלים ק"צ) לך
 דומים תהלה אלהים צליון, התהלה שאדם יכול
 לעשות אל הש"י היא השתיקה, לפי שהתהלה
 על ג' חלקים, החלק הראשון יומר מראי,
 החלק השני הראוי, החלק הג' הקלור, יומר
 מראי הוא שיהלל המהלל את המהולל למדרגה
 גדולה ממדרגתו, הראוי שלא יעצור על מדרגתו,
 הקלור שישפילתו ממדרגתו ולא יסלים חקו
 צמדרגת תהלתו, שני חלקים הראשונים הם
 סקר צתארי הש"י ונשארו צו החלק השלישי והוא
 הקלור כי המעצח אותו מקלר צשצחו ואיננו
 מתאר אותו כראוי לו לפי חקו ולפיכך נאמר
 לך דומים תהלה, וכי (תהלים ק"ו) מי ימלל
 בצורות ה' וגו', וכי (נחמיה ע') ומרום על
 כל צרכה ותהלה, וכן דרז"ל לך דומים תהלה
 קמא דכולא משחוקא למרגניתא דלית צה טימי
 כל כמה דאת מעצח לה את פגים לה:
 והרמב"ן פ"י נורא תהלות צעצור כי ערילי
 הארץ נוראים צעסק וכלו אמר כי
 הש"י הוא נורא צדברים אשר הוא מהולל צהם

עכ"ל ז"ל, ומ"ס עושה פלא, זה היה פלא גדול
 כי הרוח אחד וצו עשה דצר והפכו כי הרוח
 שהקפיה את המים כמ"ס וצרוח אפיק נערמו
 מים קפאו החומות הוא המפסיר אותם והמזילים
 כמ"ס נשפת צרוחך כסמו ים והנה זה דצר
 והפכו, ויהבן לומר כי מה שאמר עושה פלא
 ולי"א עושה נפלאות או עושה גדולות הכוונה
 בזה על קרי"ס שהיה פלא אחד כולל כמה
 נפלאות, וכבר ידעת כי הנסים המפורסמים
 הם נקראים נפלאות לפי שהם דברים נגלים
 צאים מכח נעלם כי לשון פלא הוא דצר נעלם
 ומכוסה וכל הנסים והנפלאות הלל המה מכח
 הנעלם שהוא האל"ף והוא כולל פלא ומפני
 שהחכמה נמשכה מן האל"ף לכך אה"כ (חיוצ
 ל"ג) ואחלפך חכמה, ובמדרש נורא תהלות א"ר
 יודן נורא אתה על כל תהלותיך כילד מלך
 צ"ו מקלסין אותו שהוא בצור והוא חלש שהוא
 עשיר והוא עני שהוא רחמן והוא אכזרי, אצל
 הקצ"ה אינו כן יותר מכל מה שאדם מקלסו
 ים צו יותר ויותר מכאן שהוא נורא על כל
 תהלותיו: (יב) נשית ימינך חבלעמו ארץ. דרז"ל
 מכאן שצו לקצורה צשכר שצלו עם יוסף
 צקצורת יעקב אצ"ו, ואמרו צמד' אין ימין
 אלא שצושה שכי (ישעיה ס"צ) כשצע ה' צימיו,
 פ"י שהים פלט את המלריים ציצשה ולא רלחה
 היצשה לקנלס מפני שקלל הקצ"ה את הארמה
 כשקצלה דמי הצל עד שנסצנע לה הקצ"ה שלא
 יחצע נומכה הה"ד כעית ימינך: חבלעמו ארץ:
 נחית בחסדך. צצכות שלשה דברים: נגאלו צצכות
 גמ"ח צצכות החורה צצכות הקצנות כו', צחסדך
 זה גמ"ח, ושלשהם הזכרים הכי שכי (דברים
 ל') כי קרוב אליך הדבר מאד צפיק וצלצצך
 לעשותו, צפיק זו החורה וצלצצך זו עצורה
 דכי (דברים י"א) ולעצרו צכל לצצכם, לעשותו
 זו גמ"ח: (יד) שמעו עמים ירגוון. הזכיר צכאן
 ד' חלקים מן האומות לד' רוחות העולם והם
 כלל היסוד וע"כ הזכיר פלשת ואדום ומואב
 וכנען כלו' פלשת וכל יושצי מערב, אדום וכל
 יושצי דרום, מואב וכל יושצי מזרח, כנען וכל
 יושצי צפון, והכוונה צאמרו שמעו עמים ירגוון
 כל האומות האלו וכל מה שאחריהם שהם כוללים
 כל היסוד לד' רוחות העולם כזדעזעו צקי"ס
 ונחפרסם לכל הפלא הגדול הזה. ובמדרש יושצי
 פלשת, פחדו הפלשתים מישראל על שהרגו מהם
 מאתים אלף מצני אמרים שחצצו וטעו וילאו
 שלשים

רבינו

בשרה שו

בחי

קדש

שלמים שנה קודם הקץ, ואלופי אדום פחדו מהם שלא יהיו נוטרים להם. איצת עשו עם יעקב ואילי מואב על המריצה שצין דועי לוט אציהם ורועי א"א, ויושצי כנען על סינחלו אח ארלם כי היו חכמיהם יודעים זה בחכמת האלעגניכות: (עז) תפול עליהם אימתה ופחד. ע"ד הפסע אימתה על הקרונים ופחד על הרחוקים כענין שבי (יהושע ז') כי שמענו את אשר הוציט ה' את מי י"ס מפניכס, ומילת אימתה כמו אימה והתי"ו נוספת וכן (תהלים מ"ד) קומה עזרתה לנו. וע"ד הקבלה אימתה אימת ה' המקבלת מפחד וכן התפלל משה שיהיה מדה"ד מתוחה כנגד אויזיהם, והה"א האחרונה הזאת שצטט והיא השכינה שהיתה על הארון, וזש"כ (ש"א ג') וארון האלהים כלקחה כי היה לו לומר כלקח אצל זה יורה דצקות השכינה עם הארון, ולכך מליכו שנקרא הארון צטט ה' הוא שבי (במדבר י') וצמחה יאמר שוצה ה' וצמח ה', כלו' צמקוע הארון וצמח הארון יאמר קומה ה' שוצה ה' ולא אומר קום שוצ, ועוד כי מלת וצמחה זה"א מורה על נקצה כשהיא אחרונה צמיצה אחרת שמעה קראה גם השכינה צלשון נקצה כי חרגום (שמות ל"ג) פני ילכו שכינתי חתך ולא חרגם יתך, והקבלה כך שהוא חתך צלשון נקצה והכס השכינה שהיא חמיונת הצנין מקבלת לח ממדת הגבורה הנקראה פחד ולכך אומר תפול עליהם אימתה ופחד כלו' אימת שכינה המקבלת אלילות מפחד וזה מנואר: עד יעבור עמך ה'. זו העצרת כחלי ארון עד יעבור עם זו קניית זו העצרת הירדן כענין שבי (יהושע ג') וכצא נושאי הארון עד הירדן ורגלי הכהנים נושאי הארון כעצלו בקלה המים וגו' ויעמדו הכהנים נושאי הארון צריח ה' צמחה צמח הירדן כן ת"א ע"ה: עם זו קניית הזכיר למעלה עם זו גאלת מפני שמדצ"ב בקי"ס עד שלא נחמה החורה וכאן שמזכיר העצרת כחלי ארון והעצרת הירדן שכלל קצלו החורה אחר עם זו קניית לפי שבעשו קנינו של הקצ"ה צמחה שנתן להם כצד ובמרדש עם זו קניית ארבעה דצרים נקראים קנין, ישראל שבי עם זו קניית החורה שבי (משלי ח') ה' קנני ראשית דרכו, שמים וארץ שגא' קונה שמים וארץ, ציהמ"ק שגא' (תהלים ע"ט) ה' זה קנתה ימינו, יצא ישראל שנקראו קנין יקצלו החורה שנקראה קנין

סצוכות עונדים שמים וארץ שנקראים קנין ויצנו ציהמ"ק שנקרא קנין: (יז) תביאמו ותפעמו. מה שלא הכניס עלמו צכלל לומר תציאנו ותעענו כצא שלא יכנס לארץ, ומ"ס מכון לשצחק פעלת כמסך אל צהר נחלתך ופעור הכ' צהר נחלתך אוחו שפעלת למעה מכון לשצחק כלו' שהוא מכון כנגד שצחק למעלה ועל אוחו של מעלה הזכיר מקדש ה' כוננו ידך זהו צהמ"ק של מעלה, וע"כ חמלא צמלה עטס זקף גדול, וצא הקי"ף דגושה לתוקף הקדושה כי הוא מקדש למקדש, וזהו שחרז"ל ציהמ"ק של מעה מכון כנגד צהמ"ק של מעלה, ראש איד הזכיר צשל מעה לשון פעולה, וצשל מעלה לא הזכיר כן אצל אומר כוננו ידך רמז לעשר ספירות והצן זה: (יח) ה' ימלך לעולם ועד. ע"ד הפסע יאמר כשם שחרחה מלכותו עתה צקי"ס שהוא מליל את יראיו ומאצד את המורדים צו כן יה"ר מלפניו שיעשה כן צכל הדורות לעולם, וכענין שבי (תהלים קמ"ו) ימלך ה' לעולם אלהיך ליון לדור ודור הללויה, וככתב ימלך חסר ללמדך שאין הקצ"ה צא צערוכיא עם הצריות שיהיה מצקס מהם עצודה קשה אלא צמחת ודצרים רכים כענין שכתוב (מיכה ו') עמי מה עשיתי לך ומה הלאתיך ענה צי. וע"ד הקבלה ה' ימלך לעולם ועד, אחר שראו ישראל המלכות צוקע ים וקלטו לשם המיוחד ומלכותו סיים הקלום צטט המיוחד כמו שהחיל צו חסירה לה' ואונקלום עשאו כחרגומו הוה צלשון הכי (תהלים י') ה' מלך עולם ועד אצדו גויס מארלו, ואולי דעת אונקלום שחרגום כן כי משה וכל ישראל כוונו צבי הזה אל המלכות וע"כ חתמו הסירה צו כי מתחלה צדצרי הסירה פתחו צטט המיוחד הוא שאמר חסירה לה' ועתה רלו לחתום אותה צמלכות, ולפי הענין הזה מה שכתב ימלך חסר כי המלך עקר המלכות והוא לפעמים משפיע צו השפע ולפעמים מחסרו כפי הרלון והצן זה, או אפשר עוד כי כונת אונקלום צזה לפי שכל הזמנים כלן העצר והעמיד צהש"י הם לחווה כי הוא עד שלא היה זמן והזמן לא יעצרו ולכך חרגם הכי צלשון הוה. ויש לדעת כי פסוקי הסירה הזאת הם י"ח פסוקים ואפשר לומר כי הם כנגד י"ח חוליות שצצדרה שעתידים להתחדש צתחה"מ ולומר סירת, וזהו שדרז"ל אז ישיר משה וצבי ישראל

ישראל שר לא כאמר אלא יסיר מכלן רמז
 לתחיה מהי, וכן תמלא צסיר שלעחיד והוא
 שהתנצח יסעיה (יסעיה כ"ו) ציוס ההוא יוסר
 הסיר הזה צארן יהודה עד יחיו מחיק י"ח
 פסוקים, וכסס שהזכיר כלן צסירה זו עזי
 וזמרת יה בן הזכיר צאותו סיר (סס) צעמו
 צה' עדי עד כי ציה ס' לור עולמים, והוקיף
 ע"ס יה הסס הגדול הסלס לרמזו תוספת הסגה
 סצאותו זמן על סאר הזמנים כלס כי אז יהי
 ס' סלס והבסא סלס : (יע) כי בא סוס פרעה.
 כמשך למעלה לתחלת הסירה אז יסיר מטה
 וצני ישראל כאשר צא קוס פרעה צרכצו
 וצפרסיו ציס והסיו הצ"י עליהס אח מי הים
 וצני ישראל הלכו ציצסא, יצאר הכ' כי צהיות
 ישראל עוצרים צחוכו צחרצה היו מסוררים
 הסירה הזאת : (כ) ותקח מרים הנביאה ע"ר
 הפסע אמר אחות אהרן כדי סיהיו סלסה
 האחים מטה אהרן ומרים כזכרים צסירה הזאת,
 ועוד כי דרך הכ' ליחס האדם על גדול האחים
 כענין סכ' (צראסית ל"ו) ואחות לוטן תמנע,
 ואספר עוד לומר שהזכיר אחות אהרן כדי
 סימניכנו לחוף שהוא כנגד לך וכ' צאהרן
 (חיוצ כ"ט) לך לצסתי וילצסני, צסכצר ידעת
 כי צמזמור (תתלים ק"כ) הללו אל צקדשו יס
 צו עסר הלולים ויס צו חסעה מיכי זמר
 מכוונים למסכיל כנגד חסעה הגלגלים, החוף
 הוא כנגד לך ומחול כנגד מאדים וצס"א אהרן
 אח החוף, וע"ר המדרש הנביאה אחות אהרן
 ולא אחות מטה אלא מלמד שהתנצח צזמן
 שהיתה אחות אהרן עתידה אחי סחלד צן
 סיוסיפ את ישראל ע"כ, ומה שסורה הנצואה
 על אטה כראה לומר סאין לחמות סהרי מין
 האדם ס"א ואדם נקראת סנאמר (צראסית ה')
 ויקרא אח סמס אדם, והנה מזה אמרו סרה
 סיתה נביאה כמרים או גדולה ממנה סנקראת
 יסכה ע"ס שסיכה צרה"ק, ודרז"ל (צראסית
 כ"א) כל אשר חאמר אליך סרה וגו' מלמד
 ססיה אצרהס טפל לסרה צנצואה, אזל הכ'
 לא הזכיר נצואה עד מרים, או מטעס מדרש
 שהזכרתי, או מטעס סרלה להמתין עד זמן
 הגלות הסכינה סעליו ארז"ל ראהה ספחה על
 הים מה סלא ראה יחזקאל, והודיענו כי מרים
 הנביאה מקלסת לסכינה וכל הנסים אחריה
 ואומרת הסירה הזו צעלמה כמטה וצני ישראל.
 ועוד תמלא עקרים גדולים סצחורה מסורסים

ע"י נסים כענין העוה"צ הנקרא לרור סחיים
 ע"י אציגיל, וענין חסה"מ וסדרי חכה ע"י
 חכה, וענין הגלגול ע"י התקועיה וכ"ז יורה
 סאין האטה דצר טפל לגמרי אזל יס לה עקרה,
 ודרז"ל צמס' מגילה סצע נביאות סן אלו הן,
 סרה, מרים, חכה, דבורה, חולדה, אציגיל,
 אסתר, וזה כנגד סצע מדות המקוצלות וזה
 מצואר : בתמים ובמחולות, היו הנסים האלו
 גדולות צחכמה, וכמו סדרז"ל ראהה ספחה
 על הים מה סלא ראה יחזקאל והיו מהן
 שהיתה כוונתן לסמים ומהן שהיתה כוונתן
 רעה לכך היו יולאות צמחולות צסכצר ידעת
 כי המחול כנגד מאדים ומזה תמלא צמעטה
 העגל (סמות ל"צ) וירא את העגל ומחולות
 וסס אהריך צזה צעזס" : (כצ) ויצאו אל מדבר
 שור, נקרא מדרר שור ע"ס הסתכלות החכמה
 כי ע"כ נקראו ישראל צסס יסורון וזה מלסון
 אסורנו, והנה ישראל היו הולכים ממעלה למעלה
 מחיל אל חיל מ"ס שהסיו סס כצוד סכינה
 אל מדרר שור ססס היו מסתכלין וככנסין
 לפרדס מה סראו על הים, ומדרר שור זהו
 מדרר אחס סכן כחוצ צאלה מקעי ויסעו מפני
 החירות ויעצרו צחוף הים המדררה וילכו סלסת
 ימים צמדצר אחס ויסכו צמרה, ובמדרר וילאו
 אל מדרר שור מקוס סנתאוו ישראל לסעסות
 דגלים סורות סורות, ד"א מדרר שור עד סלא
 כחכה החורה סיה העולם מדרר מסקצלו החורה
 סיה עולם שור כלומר חומה וכן לעיל ליון
 סה"א מדרר סכ' (יסעיה ס"ד) ליון מדרר
 סיתה יעסנה הקציה שור סכ"א (זכריה צ')
 ואני אהיה לה כאס ס' חומה אס סציצ :
 וילכו שלשת ימים במדבר, כצר הזכרתי למעלה
 כי כל פעולה מסעולות המדרר סיה נסיון גמור
 והליכתס צמדצר הגדול והכורא עס נסיהס
 ועסס ועמדם צלי מים סלסה ימים צזמן הקין
 אין צעולס נסיון כזה וכאסר צאו מרה ארז"ל
 כי סיו המים מחוקים ונמדרו וסיה כ"ז לנסיון
 וכענין סאמר וסס נסיו, וכאסר הספלל מטה
 צזה וחסליך דצר מר צמים וחזרו למתיקותס
 סיה כ"ז לחזק הנסיון ולקצוע צנפסס המסכלת
 מדה הצעמון, וע"כ רלה להמתיקס דצר מר
 כס צחוף כס, ומזה ארז"ל ויורהו ס' עץ ר'
 כהן אומר סירדסוני סיה רצי אלעזר סמודעי
 אומר עץ זית סיה וי"א עקרי תאכה ס", מ"מ
 צין למר וצין למר מר סיה, רסצ"ג אומר כמס
 מופלאים

מופלאים מעשיו ודרכיו ודרכי צו"ד סכן כי
צאלישע (תלכים ז' ז') קחו לי ללווית חדשה
ושימו סם מלח, כהן דבר המחצב לחוך המחצב
לעשות כס בחוך כס. וכתב רבינו חננאל כי
מה שאמר וילכו שלשה ימים צמדצר היה
הדרך מהלך שלשה ימים והם הלכו ציוס חי'
והקרון המים היה יום אחד, ובאר העצם
שאין טעמו של צ"ו להתקיים שלשה ימים בלא
מים אף כי הטף והנשים מעוצרות ומניקות
סתיו בהם. ובמדרש וילכו שלשה ימים צמדצר
ולא מלאו מים, מים ששאבו להם צין גזרי
י"ס שלמו מהם צאותה שעה, דורשי רשומות
אמרו אין מים אלא תורה שכי' (ישעיה כ"ה)
הוי כל למא לכו למים, מכאן התקינו סיהיו
קורין צמ"ה שלשה ימים צמצוע כדי שלא ילכו
שלשה ימים בלא תורה: (כה) שם שם לו חק
ושמם. ע"ד הפשט הם חקי המדצר כי משה
היה ציסורון מלך מכהיג והיה מוכיח אותם
ומלוא עליהם איך יתנהגו צמדצר עם הכסים
והילדים גם אם מחנות האומות הצאים שם
מארץ מרחקים למכור להם דגרים דגים.

ויש שפירשו שם שם לו חק ומשפט שלמדו
הקצ"ה חכמת הלמחים וכחות שבהם צקגולותם
ונצטעם לפי שיש מהם עשצים וחיים ומחיתים
ויש מהם מרפאים ויש מהם מחליאים ויש
ממתיקים את המר ויש סמרים את המחוק
וכ"ז צין צמצע צין צקגולה וז"ל חק ומשפט,
חק הוא הקגולה שאין טעמו כודע, ומשפט
הוא הצמצע שמשפטו סיהיה כן צמצעו, ושם
כסהו הלמח הזה, ולכך אמר אם שמוע השמע
צקול ה' אלהיך כלוי אע"פ שכחות הלמחים
ידועים לפכיק צקגולותם וצמצעם ואחא יכול
להתרפא מהם אין ראוי לך שתחלה צעמוכך
בהם וצרפואתם ותחיש מלהתפלל וצקשה
הרחמים אין לך לצוז ממלות התורה כי אחי
ה' רופאך ולא הלמחים, ומטעם זה גכו חזקיהו
ספר רפואות והודו לו לפי שטעם הספר הזה
היו הצריות מחרפאים מתחלואיהם ויחישו מן
התורה והמלות: וע"ד המד' חק ומשפט המלות
סנחנו להם צמרה ואלו הם שנת ופרה ארומה
הנקראת חק והדיצין וכן דרז"ל שנת ודיכים
צמרה איפקוד. ואם תסכיל צפרק הזאת תמלא
כי צכאן מתחלת המדצר צמרה התחיל שר
המדצר לקטרג עליהם ולהחטיאם והוא הקצה
לחלונותם. וזהו שתמלא צקפר הצהיר אמר

להם השטן מים אלו אע"פ סמרים הם טוצים
הם לפי סיספיקו לכס אצל כסתכנקו עוד
צמדצר לא תמלאו אפי' לרחוך פניכם כלל,
ועוד שם ומחי ויורהו ה' עץ מלמד שטן חיים
היה סצ"צ המים צא שטן ונטלו משם כדי
לערצצ אה ישראל ולהחטיאם מיד וילוכו העם
מיד וילעק משה אל ה' ויורהו ה' עץ אותו
עץ עץ החיים היה שהקיר השטן ויסלך אל
המים וימתקו המים כהן הקצ"ה ידו צשטן
ומעטו ואלמלי כן לא היו יכולין ישראל לעמוד
מפניו, שה"ד שם שם לו חק ומשפט לשטן
ושם נסהו לישראל ע"כ, ולכך הולך משה
לתפלה סיכלל מידו והקצ"ה כהן לו עלה איך
יכלל וזה צקצת עץ החיים שהוא הפכו וז"ל
שם שם לו ירמוז כי סמאל היה שם וכן צלעם
רמוז צפקוק חוי מ' יחיה משמו חלוצה מצואר:
(כו) ויאמר אם שמוע השמע לקול ה'. ע"ד
הפשט יאמר אם תקיים את התורה לא
תחלה לעולם צסום חולי לא צחליי הצמצע שם
מלך המחכלים הככנסים צגוף ולא צחליי המקרה
שהם הצאים מחוך לגוף, ומה ססזכיר לקול
ה' אלהיך הכונה צזה על עשרת הדצרות שהיו
כולן קולו כענין סכי' (דצרים ד') קול דצרים
אחם שומעים, כי כל ה"י דצרות ששמענו מפיו
שמיעת חוץ כענין סכי' (שמות כ') וידצר
אלהים את כל הדצרים האלה לאמר, ואח"כ הזכיר
ג' חלקי המלות שהן המושכלות והמקוצלות
והחוקים, והישר צעיניו תעשה אלו המשפטים
שהם המלות המושכלות וכן כי (נחמיה ע')
ותחן להם משפטים ישרים, והאזנת למלותיו
אלו המלות המקוצלות שלא ימלאם שום אדם
צשכלו ולריך הוא להסתצוקן צהם ולהטות להם
אזן ולכך אמר והאזנת למלותיו, וכי' (משלי
ע"ו) און שומעת תוכחת חיים, ושמרת כל חקיו
אלו החקים שאין טעמם כגלה לכל, ויאמר
סכי' אם אחא מקיים כ"ז תהיה כשמר מכל
חולי, אל"ל שתהיה כשמר מכל מיני מחלת
מלרים אשר ידעת וראית צעינים סנחיסרו
בהם וע"כ יפחידם צאותה מחלה כי אף מן
החולי הצא לאדם מחולי צמצע וצכוהג צצעולם
תהיה כשמר, כי אחי השם רופאך אשומר
צריאותך שלא יצא שום חולי עליך כלל:
וכתב הרמז"ן כל המחלה אשר שומתי צמלרים
אין דרך שיצטיח אדם את עצרו אם
תעשה כל רלוי וחפלי לא אחית אותך צתחלואים
רעים

ימים ולא כן כל ההצטוות שבתורה, אבל זו
 אזהרה שיזהירם שלא יהיו צמודיו כמלריים
 כי צממם צקולו יכללו מכל אותה המחלה כי
 המחלה היא ראיה לצא על כל עוצרי רלינו
 כאשר צאה על מלרים שלא צממו אליו וזה
 כדרך והסיצ צך את כל מורה מלרים אשר
 יגרת מפניהם ודצקו צך, ואמר כי אני ה'
 רופאך הצטחה שאקיר מקרצם מחלה צאה
 כדרך כל הארץ כאשר רפאתי המים ע"כ.
 וע"ר הקצלה ויאמר אם צממו חסמם לקול ה'
 אלהיך ויאמר זה התפארת לקול זה כנסת
 ישראל והוא הכבוד שהזהרנו צו (צמות כ"ג)
 כי אם צממו חסמם צקולו, וצאור הכי אם
 חסמם לאותו קול שהצמור מלות ה' ומקיו הוא
 התפארת כל המחלה אשר צמתי צמלרים לא
 אשים עליך כי אני ה' רופאך כלומר הכבוד
 שהוא אני וזה מצואר: ובספר הצהיר ויאמר
 אם צממו חסמם לקול ה' אלהיך המקרא הזה
 כדרך על ילה"ר לפי שהחלונה שהזכיר צכי
 של מעלה מלך ילה"ר היחה ולכך אמרו שם
 אם צממו חסמם לקול ה' אלהיך והאזנת למלותיו
 ולא מלות ילה"ר, כל מקיו ולא חקי ילה"ר,
 ומאי פתויו של ילה"ר משל למה"ד לנולך שהפקיד
 פקידים על מלכותו ועל סחורתו כל א"ח
 ממונה על אולר, אחד ממונה על אולרות המאכל
 העוז ואחד ממונה על אולרות האצנים צאו
 כל העולם לקנות מאולרות המאכל העוז צא
 זה ממונה על אולר האצנים ראש שאין קובין
 ממנו קנא מה עשה שלח שלוחיו להרוק הצתים
 החלשים כי צחזקים לא יוכל אחר צי"כ וצי"כ
 שישחדלו לסרוק צית אחד מן החזקים יהרוק
 עשרים חלשים ויצאו כולם לקנות אצנים ממני
 ולא אהיה פחות מחצרי והיינו דכתיב (ירמיה
 א') מלפון תפתח הרעה על כל יושגי הארץ
 וגו', ולכך אמר ושמרת כל מקיו ונשתשמור
 כל מקיו כל המחלה אשר צמתי למה אמר כל
 אלה לסגור לו כל הדלחות, כי כשלא ימלאך
 פעם אחת רך ופעם אחת קשה צמריך כל
 מקיו כל המחלה אשר צמתי צמלרים ע"י לא
 אשים עליך מאי כי אני ה' רופאך ומתי הכהו
 אלא כשיצא הוא ויכה אני ה' רופאך ע"כ
 צספר הצהיר: ושמעתי עוד כי עשר מכות
 שהסימן שלהם דל"ך עד"ש צאח"צ הסימן הזה
 עולה חמס מאות ואחד כמנין אש"ר ולכך
 יאמר הכי כל המחלה שהוא מנין אש"ר שצמתי

צמלרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך:
 (כז) ויבאו אילמה ושם שמים עשרה עינות שים
 ושבעים תמרים. ע"ד הפסע מה שהאריך
 לספר כן ללמד שהמקום הזה צהפך מן
 הראשון כי צמקום הראשון היו המים רעים
 ומרים וצכאן היו יפים ומחוקים כי אין החמורים
 מחגדלים ומללימים כי צמקום שמימיו מחוקים
 וע"כ כתעכצו צמקום הזה הוא שאמר ויחנו
 שם על המים כי העצב ככסף צו צמון הקין
 למים קרים כוזלים וכענין שאמר הנציא ירמיה
 ע"ה (ירמיה י"ח) היעוז מלור כדי שלג לצנון
 אם יכתשו מים זרים קרים כוזלים: וע"ר המד'
 י"צ עינות מים ושצעים תמרים, רצי אליעזר
 המודעי אומר מיום שצרא הקצ"ה את עולמו
 צרא שם י"צ מצועין כנגד י"צ שצטי ישראל
 ושצעים דקלים כנגד שצעים זקנים, צאור
 המד' הזה כי מעת שנסעו ישראל מ"ס לא
 צאו למקום עוז עד שהגיעו כאן צאלים וכסם
 שבעטה להם קם על הים צמחיקות מימיו
 וצכנים עשר גזרים לי"צ שצעים כן היה צכאן
 צאלים היו מימיו מחוקים מים חיים כוזלים
 וי"צ מצועין לי"צ שצעים וכן שצעים דקלים
 לשצעים זקנים כדי לחלוק כבוד לכל שצט
 ושצט וכן לכל א"ח מהזקנים: וע"ד הקצלה
 ויצאו אילמה ושם י"צ עינות מים ושצעים
 חמורים צצאם עתה צמקום הזה צאלים ככנסו
 צאותה השגה הנקראת אלהים וז"ל ויצאו אילמה
 ושם שמים עשרה עינות מים כי השיגו שם
 י"צ מלאכים שלשה לכל רוח מד' רוחות העולם
 וכל שלשה מהם עם לצאותיהם מחנה גדול
 והם הנקראים ד' מחנות שכינה, ושצעים תמרים
 הם ע' מלאכים הסוצצים כקה"כ וממוכים על
 ע' אומות שצעולם כא"ח ממונה על אומות,
 וכן תמלא צספר הצהיר ומאי ושם י"צ עינות
 מים הקצ"ה כחכם להם צתחלה עינות מים
 אח"כ החזירם להם אצנים דכי וי"צ אצנים מה
 עעם מפני שצתחלה היחה התורה צעולם
 כמשלת למים ואח"כ כקצעה צמקום קצוע מה
 שאין המים עושים כן שהיום כאן ומחר כאן
 ומה שצעים תמרים מלמד שצצעים קומות יש
 להקצ"ה ושואצים מ"צ פשוטות מה המים הללו
 פשוטים אף הם פשוטים, ומכ"ל דחמר הוי
 קומה דכי (סיר ז') זאת קומהך דמחה לתמר
 ולא עוד אלא צתמרים יש שצעים מ"כים דכי
 ושצעים תמרים ולא היו דומים זל"ז ופעולות

זה אינו דומה לזה, ועם זה אינו דומה לזה
ע"כ, ולפי שכל"א פועל מכיון כמו שכתבנו
עליו ואינו רשאי ליכנס לגבול חצרו ולכך
חזר אינם דומין זה לזה ולא פעולתו של זה
דומה לפעולתו של זה, וכמו לך זה כי מ"צ
עיות אלה שהם ד' מחנות שכינה שואצים
זה שצעים חמרים הם המלאכים הקוצצים
כסה"כ המסילוס חמרים ע"ס הקומה, והנה
דוגמתם ילאו מיעקב י"צ טצטים הנחלקים לד'
מחנות ומהם היו טצעים כפס, והבן זה המעט
וחמלא מעלת יעקב שנקרא אל כענין שכי
ויקרא לו אל אלהי ישראל, ודר"ל מי קראו
אל אלהי ישראל, וחדע ותסתכל כל עיני
האבות ומלות התורה הכל לזכרם ודוגמא למלא
ולדעת דעת קדושים :

טז (א) בחמשה עשר יום... לאחר השני. הוא
חדש אייר והספיק להם הצלק שהוליו
מחללים חדש אחד שלם מע"ו זכ"ס עד ע"ו
זאייר וליל ע"ז אכלו ממנו וז"ל ע"ז זאייר
ירד המן ואכלו ממנו ויום ע"ז זאייר של
אותה שנה חל באחד בשנה וז"ל (שמות ט"ז)
ויהי צום הששי לקטו לחם משנה יום ששי
לימות השבוע היה ויום ששי לירידת המן :
(ב) מי יתן מותנו ביד ה' כל' בטלסת ימי
החשך שמתו בהם רשעי ישראל באר"מ כן
פירש רבינו חננאל ז"ל : (ד) הנני מסביר לכם
לחם מן השמים. ע"ד הפסע קרא את המן לחם
לפי שהיו עושים ממנו לחם כי לא היה ממעיר
הלחם עלמו והוא כענין שכי (איוב כ"ח) ארץ
מתנה ילא לחם שטעמו טילא מתנה החטה
טעמים ממנו לחם : ודע כי היה המן דבר
כלקט כעין גרגרים דקים ולכך הזכיר זו ל'
לקיטה ולקטו דבר יום ציומו, והיה כמין
זרעונים קלופים ועגולים מע"ס דק מחוספס,
ופי' מחוספס קלוף מלי' מחסוף הלצון כי
הסמ"ך כפולה וכן ת"א דעדק מקלף וחרגוס
דק השני דעדק כגיר שהי' עשוי חמרים וכן
חרגס חמרים דגורין והיה לצון ככפור והיה
מחוק וכי אחד כולל שלשתן ומצא שהיה
עגול ולצון ומחוק הוא שכי והמן כזרע גד לצון
וטעמו כלפיחם צדצס, ואולי כי כפל הסמ"ך
בא לרמוז על מה שהי' דורס ר"א המודעי
גבהו של מן ס' קאה אחיא פתיחה פתיחה
כי צמצול וארצות השמים נפתחו וכתיב צמן
(תהלים ע"ח) ודלתי שמים פתח וכך איחא

צום יומא ריש פ' יוס"כ, והי' יורד צלילה
והם ישכים על מטותם כדי שישיכמו צנקר
וימלאו פרכסם מזומת וזה מן ההכנות המושגות
מצעל ההסגחות ית' ודומה לו היה צצין
צהמ"ק שהיו יורדים גשמים צלילי רציעות
וצלילי טצחות ולא ציום כדי שלא יחצטלו
ממלאכתם, וכן צחזקיהו שאמר להקצ"ה אני
אין צי כח להרוג ולרדוף ולא לומר שירה אלא
אני יסן על מעתי ואחא עושה אל הקצ"ה
אני עושה הה"ד (מ"צ י"ט) ויהי צלילה ההוא
וילא מלאך ה' ויך צמחנה אשור וגו', וכמו
סדרשו צמגלת איכה רצתי : וחמצא פסוק א'
צאור לכל זה (תהלים קכ"ז) כן יתן לידיו
סכא כי הוא יתעלה יתן לאוהציו צשעת הסינה
מה שחסיגים משכימי קום מאחרי שנת אחר
היגיעה והעמל טעדיין הם אוכלים צעלצון
וא"כ שוא למשכימים לכל אותו טורה כי מה
שהם מולאים אחר הטורה כותנו הקצ"ה לאוהציו
צשעת הסינה צלא טורה ומ"ס צו ועינו כעין
הצדולח יורה שהוא מחולדת האור העליון שכי
צו (יחזקאל א') כעין הקרה הנורא, והצדולח
פירשו צו שהוא יהלום הנקרא פירל"א שהיה
חקוק צה צולון וכ"כ צס' מכלול צשרש צדולח.
והי' המן יורד כמין מער דק וכענין שכי
(תהלים קמ"ז) כפור באפר יפזר משליך קרחו
כפתים וע"כ פי' דוד ע"ס (סס ע"ח) וילו
סחקים ממעל ודלתי שמים פתח, וכי (סס)
וימער עליהם מן לאכול ודגן שמים נתן למו,
וזה יורה כי האור העליון כתגסם צרלון הקצ"ה
ולכך קראו דוד ע"ה דגן שמים והזכיר עוד
שחמער אוחו צפתיחת דלתיו כי כן מלינו
צאור העליון (יחזקאל א') נפתחו השמים ואראה
מראות אלהים, וממלא צכאן צפרסת המן ה'
פעמים מן כנגד מה שהזכיר צפרסת צראשית
ה' פעמים אור וזהו לרמוז כי המן הוא חולדת
האור והאור יסוד המן, וכשם שכבר האור
ציום ראשון כך תחלת ירידתו של מן הי'
ציום ראשון, ודרשו (תהלים ע"ח) לחם אצירים
אכל איש לחם שמה"ס אוכלים דצרי ר"ע אל
ר' ישמעאל טעית וכי מלה"ס אוכלים לחם
והלא באמר (דצרים ע') לחם לא אכלתי ומים
לא שתיתי אלא לחם אצירים לחם שכצלע
צאצרים, ומזה דר"ל מחספס צגימטריא רמ"ח
אצרים, ומכאן שלא היו לריכין לנקציהם שהרי
מזכרם הי' כצלע צרמ"ח אצרים שלהם שהיו
אוכלים

אוכלים, וכן דרז"ל עוד צפסוק (צמדצר י"ד) עד אנה ינאלוכי העם הזה וגו' בכל האותות אשר עשיתי בקרבם, מהו בקרבם צנני מעים שלהם שהיו אוכלים ולא היו מולידים כלום: והרמב"ן ז"ל כי כוונת המד' הזה לר' עקיבא ולרבי ישמעאל הוא ידוע כי קיום מלה"ס צז"ו השכינה וכמו שדרז"ל (נחמיה ט') ואחת מחיה אחת כלם אחת מחיה לכלם ועליו כא' (קהלת י"א) ומחוק האור ש'סיגו צו עוצ עעס, ולפי מדרשו של רבי עקיבא היו אכסי המן ומח"ס כיזוכין מדצר אחד ולכך הפס אוחו רבי ישמעאל לפי שקיום מה"ס הוא באור העליון עלמו ורבי עקיבא הי' מעים קיום צדצר המחגסס מחולדות האור הנקרא לחם מן השמים ולדצרו לא הי' הפרש צין מזון אכסי המן וצין מזון מלה"ס הכל אחד ואין הדצר כן: ודע כי מעת שהשיגו ישראל לזיו השכינה על הים מאותה השעה נתעלה כפסס להדצק צחולדותיו שהוא המן והיו ראויים להנחן להם המזון הזה צמדצר, ע"כ כוונת הרצ עם קלת לשוכו: ונראה לומר כי מה שמלינו צפרשה לשון זה הוא שכי זה הדצר אשר לוה הי' לקטו ממנו וגו' ירמוז אל זה אלי ואנוהו שאמר על הים כי מן העת ההיא היו ראויים לכך, ולריך אחת לדעת כי כשם שהמין היה מחכל גופכיי קיים חולדת האור העליון ונחן למקצלי החורה כדי לזכך שכלם ולעלות השגחם צידיעת השי"ת, כ"מ מאכלים גופכיים קיימים והם צע"ה מעותדים לע"ל. ועמיד הקצ"ה לעשות מהם סעודה ללדיקים ואולי כי גם הם מחולדת האור העליון וע"כ הם קיימים ואלו הם דג ששמו לויתן עוף ששמו צר יוכני, וכצראו שניהם ציום הי' ונקרא צר יוכני לפי שהוא מוכן לסעודת הלדיקים, וכן צהמה צהרי חלק שצבראח ציום ששי שהוא מזומן ליום שלות לחלק דור, ואין ספק כי אלה הם מאכלים דקים וזכים מחדדים הסכל כמין ויותר ממנו שהרי צאותו זמן יהיה טפע החכמה שצאמר (ישעיה י"א) כי מלאה הארץ דעה אחת הי' כמים לים מכסים. וע"ד חמד' הכני ממעיר לכס לחם מן השמים, כמין היו ישראל חציצין לפכיו ששכה להם מעשה צראסית, צנוהג סצעולס העל יורד מן השמים והלחם לומח מן הארץ ועכסיו הלחם יורד מן השמים והמל עולה מן הארץ: ויצא העם ולקטו. שהיו יולאים חוץ

למחנה צמדצרות, דצר יום ציומו שהיה צורח היום וצורח פרכסו מכאן היה רבי אליעזר המודעי אומר כל מי שיש לו מה שיאכל היום ואומר מה אוכל למחר הר"ז מקטני חמנה, וצאור דצרו כי האומר כן מראה צעלמו שאין צעחונו חלל צמה צרוחה תחת ידו וע"כ הוא מקטני חמנה לפי שצקד האמונה להאמין מה שאין אדם רואה סיתלה צעחונו צצעל הרחמים שצראו ואת יומו שירחם עליו ויתן לו פרכסו. ובספכת יומא ריש פרק יוה"כ שאלו חלמידיו אח ר"ש צן יוחאי מפכי מה לא ירד המן לישראל פ"א צצנה ח"ל כדי שידאג כל אחד מישראל ויאמר שמה למחר לא ירד המן וכמלאו צניו וצנותיו מחים צרעב נעלאו כלן מכוונים לצס לאציהם סצצמים, ד"א כדי שיהיו אוכלים אוחו כשהוא חס, ד"א מפכי משאוי הדרכ, ועוד סס לדיקים היו אוכלים אוחו לחם, צינוכים ועשו אוחם עגות, רשעים ועחנו צרחים או דכו צמדוכה, לדיקים היה יורד על פתח ציתם סני וצדדת הטל על המחנה לילה וגו', צינוכים היו יולאים ולוקטין שכל' וילא העם ולקטו, רשעים (צמדצר י"א) סטו העם ולקטו וגו', וכן אמר דוד ע"ה (תהלים ע"ח) וימטר עליהם כעפר שאר וגו' אלו לדיקים, ויפל צקרב מחנהו אלו צינוכים, סציצ למסככותיו אלו רשעים: וע"ד הקצלה חכני ממעיר לכס לחם מן השמים, לי ממעיר מלי מסמרת והיא מדה"ר המקצלת מן השמים סעליה הזכיר סלמה צחכמתו (משלי ל"א) וחקס צצור לילה וחחן טרף לציתם וחק לכערותיה, ולי חכני עומד ולשון ממעיר יולא לשכינה כי הסס המיוחד עוסה שחמעיר, ולא הי' הכי לריך להזכיר השמים כי צידוע סכל מטר מן השמים חצל הכוונה כי המדה הזאת שהפרכסה צאה מסס לכל העולם כלו צין צעליוכים צין צשפלים מקצלת מן השמים כלו מן הרחמים, וזהו לפי דעתי (איוצ ל"פ) חס על פיק יגציה כשר סדרז"ל על השכינה והזכיר מיד (סס) מסס חפר אוכל למרחוק עיכיו יציעו, וכן הזכיר סלמה (משלי ל"א) ממרחק חציא לחמה, כלו כי מסס צא הפרכסה, והמדה הזאת קראה סלמה צשה"ס אחותי רעיתי, ודרז"ל רעיתי פרכסתי כי לה היו מקריצים הקרצנות ומסס צאה הפרכסה והצרכה סופעת על כל העולם, והיה המן יורד צמשמרה סליסית של לילה צאותה

זלוחה משמרת שמרת רחמים משמרת שהרי
 שלש משמרות הוי הלילה כנגד הגדולה והגבורה
 והתפארת ונחנו חכמים קימן למשמרת ראשונה
 חמור כוער, שניה כלבים לועקים, שלישית
 חיכוק יונק משרי חמו, כלוי שהוא זמן הפרכסה
 לכל צאי העולם שהיא מזדמנת בזמן שמד"ר
 משמשת, ומכאן חזין שהמון עקרו משפע הרחמים
 שהוא האור וז"ל מן השמים כמו (דה"ב ו')
 ואחת משמרת השמים וכי (תהלים ע"ח) ודגן
 שמים נתן לנו והוא היה זמן ירידת הטל
 הוא שכי וצדק הטל על המחנה לילה ירד
 המון עליו, אזל ישראל היו מלקטין אותו ציוס
 שנאמר וילקטו אותו צבקר צבקר וכי ולחם
 צבקר לשבוע: למען אנחנו הילך בתורתי אם
 לא. למדך הכי שכל מי שמזדמנת מרווחין
 הוא חייב לעסוק בחורה ז"ש למען אנחנו
 הילך בתורתי אם לא, וזהו שזכתה חורה
 מתנות כהונה להכהנים והלויים והן הצדקה
 והמעשרות והוא שכי (דה"ב ל"א) ויאמר לעם
 ליוספי ירושלים לתת מנת הכהנים והלויים
 למען יחזקו בתורה ה', וכנגד מתנות כהונה
 חקנו מתנות לחכמי ישראל המעשקים בתורה
 שכי (משלי ל"א) היתה באכיות קוחר מורחק
 חזיא לחמה: ודע שעיקר הכסיון שהקצ"ה
 מנסה את צדיותיו הוא כדי לפרסם את האמונה
 באשר הוא יח' גומל את הלדיקים ומעניש
 את עוברי רלונו ואין הכסיון לריך לעלמו יח'
 כי הוא יודע תעלומות לצ' אזל הוא להודיע
 לצדיות העולם שאינן יודעים, ומעט זה מנסה
 הקצ"ה את הלדיקים שכי (תהלים י"א) ה' לדיק
 יבחן כדי שיפרסם מזה גודל חיוצ העבודה
 צעמדו על הכסין ומלינו ג"כ שהקצ"ה מנסה
 לכל צכ"א העשירים והעניים על דרך הסכר
 והעונש, מנסה את העשיר הילך יחנהג צעמדו
 וצטוזה שהספיעו אם יתן לדיקה אם לא, גם
 את העני אם יקבול עניו ורישו שלא יחליש
 ממני כח יראתו או אם יצטע צו, ואז"ל הנפש
 צגוף שהיא צאה צחוכו לכסיון כדי לנסות את
 האדם אם ימשיך גופו אחר עלת כפסו או
 ימשיך כפסו אחר חלומות גופו, וכל הענינים
 האלה אשר האדם מתנסה בהם תהפוכם
 לצדיות אמונת התורה צעונס וסכר ויתקדם
 ש"ס צעולם ויכירו סכר העבודה והמלוה שהוא
 יח' גומל את האדם או מענישו צעונה וצעונה צ'
 הכל לפי המעשים: (ה) והיה ביום הששי והבינו.

שכי היה לירדת המון ולששת ימי צדאסית שהרי
 צאחד צצנת התחיל המון לירד וזה כתבאר למעלה:
 (ז) בשמעו את תלונותיכם על ה' ונחנו מה.
 הזכיר כבוד ה' שהוא מדת הדין וכענין
 שכי (שמות כ"ד) ומראה כבוד ה' כאש אוכלת
 לכך נרמז כאן השם למפרע והוא רמז למדת
 הדין בכל מקום: (ח) בתח ה' לכם בערב בשר
 לאכול ולחם בבקר לשבוע. ע"ד הפסע מס
 שהיתה הפרכסה צשכי עתים האחד ציוס ואחד
 צלילה ולא נתן להם הכל צצקר הנה זה צנוסג
 שצעולם שהצדיות אוכלים שתי קעודות צכל
 יוס אחת ציוס ואחת צלילה. כמו שדרז"ל שצצו
 כעין תדורו מה דירה אחת ציוס ואחת צלילה
 אף סוכה אחת ציוס ואחת צלילה: וע"ד המדרש
 צערב צצר לאכול ולחם צצקר, מכאן אתה למד
 שצפנים השבות נתן להם השלל, אזל המון
 שסאלו כהלכה נתן להם צצקר צפנים מאירות
 לפי ש"ס שהוא ציוס כדי לחקן: וע"ד הקצלה
 צערב צצר לאכול ולחם צצקר ייחד הפרכסה
 צשכי עתים זה ציוס וזה צלילה כנגד מדה"ר
 ומה"ר והודיע הכתוב הזה כי פרכסה הצצר
 מזדמנת צערב ופרכסת הלחם צצקר, ומה שדרז"ל
 צמסכת ע"ז שלישית יוסצ וזן את העולם כלו
 מקרי רחמים ועד צילי ככ"ס צפרכסת צצר
 הוא מדצר שהרי שעות שלישיות מן היום
 משתים עשרה שעות שהוא היום הם נקראות
 ערב וכן כתוב צין הערבים האכלו צצר למדך
 הכתוב ששכי ערבים הם ערב אחד ג' שלישיות
 ערב שכי ג' רציעיות שאז החמה סוקעת והצצר
 היה מזדמן להם לישראל צין שכי ערבים הללו
 זהו לשון צין הערבים האכלו צצר והוא זמן
 שחיטת הפסח שכי צו (ויקרא כ"ג) צין הערבים
 פסח לה', אזל פרכסת הלחם היתה צצקר
 כנגד מדת רחמים וזה יורה על מעלת המון
 שלא רצו האמלעיים: לא עלינו תלונותיכם כי
 כי על ה'. למדנו מכאן שכל המריצ עם הנציח
 או תלמיד חכם כאלו מריצ עם הסכינה שהרי
 ישראל היו מתלוננים על משה ואהרן הוא שכי
 וילוכו על משה ועל אהרן צמדצר והוא אומר
 לא עלינו תלונותיכם כי על ה', וכן צקוף
 הפרשה אחר מה חריצון עמדי מה חנקון את ה':
 (יג) שמעתי את תלונות בני ישראל. דרז"ל
 אע"פ שמתלוננים צכ"י הם צכי הם אהוני
 ה' זרע אברהם אברהם, דצר אליהם לאמר
 מהו לאמר למדנו שידצר להם אחת קסה ואחת
 רכה

העל שיהיה שוכן עליו לקראת החמה אז נתגלה ז"ש והנה על פני המדבר דק מחספס:
(טו) מן הוא. מלשון (ש"א ח') מכה אחת אפים, וכן (ויקרא ח') למטה היה למכה וע"כ נותן הכ' טעם כי לא ידעו מה הוא כלו' מפני שלא ידעו מה הוא קראוהו מתנה מן השמים ולא קראוהו בשם מיוחד כי לא היו יודעים מהותו. ורבינו חננאל כי מן הוא כלו' מאין הוא לפי שלא ידעו מה הוא: (טז) זה הדבר אשר צוה ה' לקפו ממנו איש לאי אכלו. דרז"ל אמר להם משה אל תאמרו שמה יצא כחשון בן עמינדב וכל הגבורים וילקמו הרבה ויצא עני שבישראל וילקע קמעא לכך נאמר איש לפי אכלו וכמה היה לפי אכלו עמר לגבלת שחם יאכל כשעור זה הוא צריח פחות מכאן הר"י מקולקל צמעיו יתר ע"כ הר"י הוא רעבהן, ומ"ש מקפר נפשותיכם איש לאשר צאהלו תקחו, לאשר צאהלו זו אשתו שהיא ראויה להיות נמלאת צאהל כענין שבי (צראשית י"ח) הנה צאהל וכי (תהלים מ"ה) כל כבודה בת מלך פנימה וגו', ולמד הכ' בדרך אסמכתא שחייב אדם צמזמות אשתו וציו הקטנים וז"ש מקפר נפשותיכם בן פי' רצונו חננאל ז"ל. ודע כי הכ' הזה כולל שני ענינים גדולים שכל אחד מהם כולל העליונים והתחתונים, ואלו הם האותיות והפרכסה שאין לך דבר בעולם שלא יהא ככלל צלולות כ"צ אותיות וגם אין לך דבר נמלא בעולם צין העליונים צין התחתונים שלא יהא לריך פרכסה שכל מי שלריך קיום מזולתו הרי זה פרכסותו, וכבר בארו לנו רז"ל מעלת המזמור תהלה לדוד שהאומרו ג' פעמים צכ"י מוצעת לו שהוא בן העוה"צ וגלו לנו עיקר הטעם בהיותו כולל האותיות והפרכסה האותיות הוא מקודר צאלפ"א צית"א והפרכסה שבי' צו (תהלים קמ"ה) פותח את ידך וגו', והנה הכ' הזה יכלול את שניהם כי כ"צ אותיות התורה רשומות צו והוא מדבר בענין הפרכסה, ומזה דרז"ל לא נתנה התורה אלא לאוכלי המן, וקצלה ציד חכמים כי כל האומר פרשת המן צכ"י מוצעת לו שלא יצא לעולם לידי חסרון מזונות: (כא) וילקפו אותו בבקר בבקר. צקר שתי פעו' וצקר שתי פעו' הרי ד' פעו' ומד' פעו' ואילך וחס השמש ונמס והיו חולקין צתורת לדקה אל כל מי שפסע ולא לקט צצקר, ונס גדול היה נעשה

רכה לפי שלשון דבור לשון קסה הוא שחא' (צראשית מ"ג) דבר האיש ארוכי הארץ אהנו קסות: ובבקר השבעו להם וידעוהם בי אני ה' אלהיכם. שחצרכו את שמי על המזון כענין שבי (דברים ח') ואכלת וסצעת וצרכת את ה' אלהיך, ומכאן ארז"ל משה תיקן להם לישראל צרכת הזן צטעה שירד להם המן, ומזה אמרו צהמ"ז דאוי אצל צרכת המוליד דרצנן מק"ו ומה כשהוא שצע מצרך כשהוא נעצ עאכ"ו: (יג) ויהי בערב ותעל השלו וגו' ובבקר היתה שכבת השל. השלו והמן התחילו לצא צא' צצנה ועמד להם השלו ארבעים שנה כשם שעמד המן ומ"ש (לקמן) וצבי ישראל אכלו את המן ארבעים שנה ה"ה צצלו שאלו אותו ארבעים שנה זה צא ציוס וזה צא צלילה אצל מפני שהיה הפלא גדול צמן יותר מאד שכולרה להם ילירה חדשה צצמים לכך הזכיר הפלא הזה לצדו כי עמד להם ארבעים שנה אצל השלו שהי' צא להם כאלו צענין העצב והמקרה כענין הרוח כענין שצאר צמק"א (צמדצר י"א) ורוח כסע מאת ה' ויגז שלוים מן הים לא חסס להזכירו: ונראה לי כי מפני שהשלו הי' צא בדרך העולם כאלו הוא צעצע לכך הזכיר צו ותעל השלו לא אמר להם ותהי אלא ותעל כלשון ותעל הלפרדע אצל צפלא הגדול של ירדת המן שהיה תולדת האור העליון הזכיר צו לשון הויה וצצקר היתה שכבת הטל, שכן תמלא לשון הויה צמעשה צראשית צאור העליון יהי אור ויהי אור: ובמדרש כילד היה המן יורד רוח לפיכך יולאה ומצצדה העפר מעל פני הארץ ואח"כ הטל יורד ומסוה את פני הקרקע ואח"כ היה יורד המן עליו ויעל המן אין כתיב כאן אלא ותעל שכבת הטל מלמד שהי' הטל יורד מן השמים ומכסהו והיה על מלמעלה ועל מלמטה והי' מכוסה כמונה צקופסא, ולפי המדרש יתפרש הפסוק וצצקר היתה שכבת הטל קצ"צ למחנה זהו על מלמטה כדי להשוות פני הקרקע, ותעל שכבת הטל זהו על מלמעלה שהיה יורד על המן אחר שהיה המן על פני המדבר דק מחספס דק ככפור: ופזה יש לך להתצונן ולהצין צדרז"ל שאמרו פורק מפה ומקדש והכוונה להם לתת על השלחן צ' מפות אחת מלמעלה ואחת מלמטה והפת צאמלע זכר למן שהיה על מלמעלה ועל מלמטה והמן צאמלע, ורש"י ז"ל פי' ותעל שכבת הטל כשעלה

רבינו

בשרח טז

בחיי

קמג

צמח. כסם שהנציח היה מגיד הדברים הנעלמים
 כך. המן כשצרח לו עצד ונמלא העצד ציד
 חצרו זה אומר אחת מכרתו לי וזה אומר ממני
 צרח אם היה העומר שלו נמלא צצית רצו
 ראשון ידוע שהוא צרח ואם נמלא צצית חצרו
 שהוא שם צידוע שהראשון מכרו, כן האשה
 שצרחת מצית בעלה זאת אומרת הוא קרח
 עלי והוא אומר היא קרחה עלי אומר להם
 משה רבינו לבקר משפט למחר נמלא העומר
 צצית בעלה צידוע שהיא קרחה עליו נמלא
 העומר צצית אציה צידוע שהוא קרח עליה
 והוא הולידה מציתו כך דרז"ל צמח יומא חרמו
 הכי כזרע גד שהמן היה מגיד לישראל ענינים
 נעלמים ודין עם משפטים הרבה: (כג) שבתון
 שבת קדש לה' מחר. ע"ד הפסוק כפל שמו של
 שבת כי כן עניני כל השבת. כפולים צעומר
 וקרצן ומזמור: וע"ד הקצלה שבתון שבת קדש
 לה' מחר יאמר שבתון של מחר כנגד השבת
 של העליונים שהוא שבת קדש לה':

(כד) ורמה לא היתה בו. מכאן רמז וקמח
 שהמחים יש להם מנוחה בשבת. ואין
 בכל המקרא ורמה כי לא שנים, האחד (איוצ
 כ"א) ורמה חכמה עליהם והשני ורמה לא
 הייתה בו וזה הוא לרמז ורמה חכמה עליהם
 בשאר ימי השבוע ורמה לא הייתה בו בשבת:
 אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו
 בשדה. ודרז"ל היום לא תמלאוהו אכל לעוה"ב
 תמלאוהו. וצאור זה כי ציוס שבת לא ימלאו
 המן אכל לעוה"ב ימלאו יסוד המן הוא האור
 העליון בעלמו, וכזכרת מלח היום ג' פעמים
 צבי לרמז על שלש קעודות צצצת:

והנני מנלה קוד אשר הסתירו חכמי האמת
 בג' קעודות וארמזנו לך זכאן ואומר
 כי קעודה ראשונה היא קעודת הלילה היא
 מרת שמור ונקראת צמס מלכות ומזה האירן
 רז"ל את עינינו שהיו אומרים צע"ס צאו וכלא
 לקראת כלה שבת מלכתא ואמרו צאי כלה צאי
 כלה, וע"כ הזכיר מחלה אכלוהו היום כי מלח
 אכלוהו מל' כלה ואין מקדשים את האיש כי
 אם את האשה, קעודה שניה היא של שחרית
 והיא רמז למדת יסוד הנקרא שבת הגדול
 ועיקר קדוש אינו אלא ציוס וע"כ נקרא קדוש
 היום קדושא רצא וכן תפלת (שחרית) ערצית
 אנו אומרים אהבת עולם ואוהה של שחרית
 קורין רז"ל אהבה רבה, וידוע כי הלילה שמו

ותיוס זכור וע"כ אחר כי שבת היום לה'
 קעודה שלישית היא של מנחה וסוף חתימת
 היום רמז לראשית הראשית שהוא עיקר הצנין
 וראשו וע"כ אחר היום לא תמלאוהו כי מלח
 לא כמו אין כי החכמה מאין תמלא כי ממנה
 למעלה והם קעודות לנפש צחיים האמתיים
 צמענו הקיים והנלחי, ומעשה הצן גודל מעלת
 המקיים שלש קעודות ושכרו וזכותו הגדול
 צבוכה הגדולה והעליונה הזאת:

(כט) ראו כי ה' נתן לכם השבת. אמרו צמדש
 תהלים צפרשת מזמור סיר ליום השבת
 (תהלים ל"ב) מהו ראו ח"ר יוקי ראו מרגניתא
 דיהצית לכוון ח"ר ילחק כל עסקא דשבת כפול,
 עומר כפול דכתיב שני העומר, קרצנו
 כפול (צמדש כ"ח) וציוס השבת שני כצמים,
 עונשו כפול מחלליה מות יומת, שכרו כפול
 (ישעיה כ"ח) וקראת לשבת עונג לקדוש ה'
 נכיבד, אזהרותיה כפולות זכור ושמו, מזמור
 כפול (תהלים ל"ב) מזמור סיר ליום השבת
 וזהו שהבי' אומר הצל הצלים אחר קהלת הצל
 הצלים, הכל הצל ז' הצלים למה כנגד ז' ימי
 צראשית. אחר שלמה מה נצרא ציוס ראשון
 שמים וארץ ומה סופס (ישעיה כ"א) כי שמים
 כעשן נמלחו והארץ כנגד תצלה ואחר הצל
 מה נצרא ציוס שני רקיע וכתיב (ישעיה ל"ד)
 ונגלו בספר השמים ואחר הצל, מה נצרא ציוס
 ג' יקוו המים מה סופס (ישעיה י"א) והחרים
 ה' לשון ים מלרים ואחר הצל, מה נצרא ציוס
 ד' יהי מאורות ומה סופס (ישעיה כ"ד) וחפרה
 הלכנה וצושה החמה ואחר הצל, מה נצרא
 ציוס ה' שרץ ועוף שכל' (צראשית א') נפש
 חיה ועוף יעופף מה סיסס (לפניה א') חסוק
 חקף כל מעל פני האדמה חקף עוף השמים
 וגו' ואחר הצל, מה נצרא ציוס ששי אדם ומה
 סופו (צראשית ג') כי עפר אתה ואל' עפר
 חסוב ואחר הצל, מה נצרא ציוס שציעי שבת
 חזר ונקתכל לכאן ולכאן ליתן בו פגם ולא
 היה מולא לפי שכלו קדושה ומנוחה, אחר ר'
 ילחק אחר הסתכלו ראה כשאדם מועל בו
 מחסי' צנפשו ואחר הצל, לכך הכל הצל חרי ז':
 (לז) למשמרת לדורותיכם. שלש משמרות כאמרו
 כאן, וכי לפניה ה' למשמרת לדורותיכם,
 וכי לפני העדות למשמרת, למשמרת לדורותיכם
 למען יראו את הלחם זה דור המדבר, לפני
 ה' למשמרת כלו' צא"ל לפני שכללכח המן
 ומקלו

העדות למעמדת כאשר לזה ה' אל משה חזל
 צאח כי מזון צעלי התורה שמוז ומוכח לפני
 ה' כאשר לזה ה' אל משה צהר קיני שאחר
 לו (שמות ל"ד) פסל לך סיהיה הפסולת שלו,
 וכמו שדרז"ל שמשם נחשש ומשם זימן לו
 הקצ"ה פרכסחו. ובמדרש קח לכלכת אחת זה
 אחד מעשרה דברים שכתבו ציהסימ ובסחוא
 חומר לכלכת איני יודע ממה היתה אם של
 כסף אם של זהב או נחשת וצרזל ועופרת,
 ומעלמו אחת למד לכלכת דבר שהוא לובן
 ומלכן מה שכתבו ומשמר מה שכתבו והוא
 מעתה צארץ שהוא חרש כדאמר (ירמיה ל"ב)
 וכתחם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים
 וכן היין אינו מעתה חלל בכלי חרש וז"ש
 והנה אותו לפני ה' למעמדת, וירמיה הכניא
 עיה הוליה לישראל ואמר להם (ירמיה צ')
 הדור אחס ראו דבר ה' המדבר הייתי לישראל
 אם ארץ מאפליה, אחר להם ירמיה לישראל
 מפני מה אי אחס עוסקים בתורה ח"ל אם
 חנו עוסקים בתורה צמה כרוח צמה נחפרנס
 צאותה שעה הוליה להם לכלכת המן ואמר להם
 ראו אצותיכם היו צמדצר ועוסקים בתורה
 מאין היו מתפרנסים אף אחס אם העסקו
 בתורה הקצ"ה מתפרנס אחסם (שם ל"ב) מדוע
 אמרו עמי רדנו לא כנא עוד עליך:

(לה) ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה.
 לפי הנראה לא היו מ' שלמים כי חדש
 אחד יחסר מהם שהרי המן התחיל לירד צא'
 צצצת וחלי אייר היה וצלק שהוליהו ממלרים
 הספיק להם חדש אחד וא"כ היה ראוי שיצצות
 המן צחלי האייר וזה הכי מעיד צצצת צחלי
 כיסן כשהיו ישראל צערצות יריחו וכי (יהושע
 ה') ויאכלו מעצור הארץ ממחרת הפסקה מלות
 וקלוי ויצצות המן ממחרת, ע"כ יש לומר כי
 עעס מ' שנה קרוב למי שנה וכדי שלא חצין
 שהיו מ' שלמים לבך הולך לחזור סחס אם
 המן אכלו עד צאס אל קלה ארץ כנען כי כן
 חמלא כי ויצצת המן ממחרת צאכלס מעצור
 הארץ ולא היה עוד לצני ישראל מן ויאכלו
 מחצות ארץ כנען צצכה ההיא ולמדנו כי
 ישראל שירד להם המן כל ימי משה עוד ירד
 להם אחר פטירתו של משה והם צרצותו של
 יהושע למי ימים שהרי צו' צאדר מת משה
 וצכו אותו כל ישראל שלמים יום ועצרו את
 הירדן צעצור לחדש הראשון כי כן מפורש
 צ'הושע

ומקלו של אהרן סקדיה ופרחיה והארון וצדיו
 וכל מלאכת המשכן כגנזו תחת מחילות הטיכל,
 ומי גנזם יאסיהו המלך גנזם צצעה שחלא חלקיהו
 הכהן ס"ת פתוח צהיכל, וכן דרז"ל צמסכת
 הוריות פרק כהן מסוח משכנזו ארון כגנזו
 עמו לכלכת המן וללוותיה של סמן המעשה
 ומקלו של אהרן סקדיה ופרחיה וארגז שסגרו
 פלשטים דורון לאלהי ישראל סנא' (ס"א ו')
 ואח כלי הזהב אשר הציצותם לו אסס חסימו
 צארגז מלדו, ומי גנזו יאסיהו מלך יהודה
 סרחה כי בתורה (דברים כ"ח) יולך ה' אותך
 ואח מלכך וגוי, לזה וגנזם סנא' (ד"ה צ ל"ה)
 ויאמר לכל ישראל הקדושים לה' חנו את
 ארון הקדש צצית אשר צנה שלמס צן דוד
 מלך ישראל, ואמר ר' אלעזר אחיא דורות
 דורות אחיא מעמדת מעמדת כי צמקלו של
 אהרן (צמדצר י') הסצ אח משה אהרן לפני
 העדות למעמדת לאות לצני מרי וכתיב הכא
 למעמדת לדורותיכם וכי לפני העדות למעמדת
 ללמדך סצמקים אי כגנזו: (לג) ויאמר משה
 אל אהרן קח צנצנת אחת. לא אחר ויקח משה
 לכלכת אחת וימן סמס והיה ראוי לומר כן
 שהרי אהרן לא כצחר עדיין לכסן ואחרי זאת
 מלינו כי משה היה המקריצ והמקעיר ראסות
 צאה"מ עד סכתנה סכהונה לאהרן. ויחכן סנא'
 כי מה שלזה צזה לאהרן סצא לרמוז כי סכהנים
 הלויס מורי התורה סעתידין ללאת מאהרן
 יהיו מזוכותם צהרותם ולא צעמל כאוכלי המן,
 וכענין סכי (ד"ה צ ל"א) ויאמר לעס ליוצני
 ירוסלס לתת מכת סכהנים והלויס למען יחזקו
 בתורת ה', והזכיר תחלה והנה אותו לפני ה'
 לצאח כי מזון ת"ח סצכל דוד ודוד הוא מקור
 לסס ית' והוא מוכח לפני ה' וע"כ אמר והנה
 אותו לפני ה' למעמדת לדורותיכם כי הוא
 לפני ה' ית' מוכח וסמור לדורות, והולך
 לרמוז זה לפי שהתורה היא ממקור סחכמה
 העליונה והסחכמה סחיה צעליה והיא היא מקור
 סצרכה והחיים האמתיים וכענין סכי (תהלים
 קל"ד) סאו ידיכם קודס ונרכו את ה', וע"כ
 ראוי להיות ספרנסה והמזון שהם חיי הגוף
 דצקים צהורה סהיא חיי סנפס, ואח"כ לפני
 העדות כי סכיה מן המן למעמדת לפני העדות
 להיות לאות ולעד לדורות למען יראו את הלחס,
 ומפני זה הזכיר צינחיס כאשר לזה ה' אל
 משה והיי סכי ראוי לומר ויכיהו אהרן לפני

רבינו

בשרח מז יז

בחי

קמ"ד

הכית בו את היאור ג' דברים הם כל אחד מהם דחה את הפורענות והציא הפורענות שלו הם הקטרת והארון והמטה, הקטרת דחה את הפורענות שכל' (צמדבר י"ז) ויהן את הקטרת ויכפר על העם, והציא הפורענות (ויקרא ט') על כדצ ואציהוא, הארון הוא שהרג את עוזא ואכסי צ"ח שמש שכל' (ס"א ו') ויך גאכסי צ"ח שמש כי ראו בארון ה' והוא שצדק את עוזר ארום הגחי שכל' (ס"ב ו') ויצדק ה' את עוזר ארום ואח כל ציחו, המטה של סכפיריון היה הוא שהרג זכורי מלרים והציא המכות על מלרים והוא שהוליא מים מן הלור, ע"כ צמדברס. ודע והחצונן שלא נשהמש שום כציא צמטה חלא משה צלצד ומפני שהמטה היה מחלת האוחות כמסר למשה שהיה מחלת הנציאים, ואף יהושע חלמידו שקבל ממנו לא נשתמש צמטה חלא בכידון הוא שכי' (יהושע ח') ויאמר ה' אל יהושע כטה בכידון אשר צידך על העי, ועמס הדבר כי המטה אשר ציד המושל מורה על האדנות ועל היכולת ועל הכח כענין שכי' (יחזקאל י"ט) מטה עז שבע למשול, חבל הכידון הוא מכהג כל יולא למלחמה שבושאו צידו ואין זה סימן אדנות וממשלה כמטה. והנה הספרש שצין המטה והכידון כהפרש שיש צין כצואת משה לכצואת יהושע, והמטה מקפרו ידוע וכידון הוא המלאך והצן זה, כי כצואת משה היתה מאמתת הכח העליון בלתי חלעות מלאך וכצואת יהושע היתה ע"י המלאך שחזר למקומו אחר מות משה ענד ה', והחילוק שצין כצואת משה רצינו ליהושע כחילוק שצין השמים לארץ כי זה פועל וזה מקבל ולכך כל ימי משה חכלו לחם מן השמים שנאמר הכני ממטיר לכם לחם מן השמים כיון שמת משה רצינו וצאו לרשותו של יהושע חכלו לחם מן הארץ שכל' (יהושע ה') ויחכלו מעצור הארץ, ומזה הענין היה שהטיל משה על יהושע מלחמת עמלק בארץ ולקח לעלמו מלחמת השמים להפיל כחו של עמלק ולעקרו מן העולם, ועל ההפרש שיש צין כצואת משה וכצואת יהושע דרז"ל פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה, וצאור זה כי מעלת כצואת משה מן הפועל ומעלת כצואת יהושע מן המקבל כי כן המאורות האלה חמה ולבנה זה פועל וזה מקבל: (ו) הגני צומד לפניך שם על הצור בחורב. הלור הזה שצדפירים הוא הסלע שצקדש הכל אחד והוא הים בארם

סל

ציהושע והמון לא פסק עד ט"ו צניסן וכאשר תחשוב מז' מאדר שמת משה עד ט"ו צניסן שפסק בו המון תחלא ל"ח ימים. אבל רש"י פירש כי היו מ' סנה שלמים וכחצ צזה כי צו צאדר שמת משה צו פסק המון ואעפ"כ היו ארבעים סנה שלמים מפני טעמים, האחד שהעונות שהוליא מלרים טעמו צהן טעם מן וא"כ לא יחסר חדש אחד, הסכי כי כשפסק המון צו צאדר שמת משה המון שירד מיום שלפניו הספיק להם עד שהציאו העומר צט"ו צניסן ויחקיים צכל זה את המון חכלו ארבעים סנה שלמים: (לו) והעומר עשירית האיפה הוא ארז"ל אפה שלש קאין קאה ששה קצין קצ די לוגין לוג ששה צילים והסימן גוד"ו חילכל, כמלא הקצ כ"ד צילים הקאה קמ"ד צילים, איפה חל"צ צילים, מ"ג צילים וחומש צילה הוא שער צעימה שנתחייצה צחלה והוא שער לישה צפקח, ומס שאחר עד עתה לפרש שער מדה העומר והיה ראוי שיזכירו למעלה צלויי הס"י או צמעסה וסיחמר עומר לגלגלת הוא עשירית האיפה, או וימרו צעומר הוא עשירית האיפה, חבל הענין מפני שכל הפרשה מצארת ענינו של מן ואחר שהשלים הספור צעסקי המון הולך לפרש עתה באחרונה כמס הסעור, או כאמר כדי שיקמוך השיעור לענין רפירים כי צנוהג שצעולם מחוך שפע השלוח ורצוי הטובה יתרשל אדם הן העבודה ויחרפה צחורה ולא יעשה כן צספוק וצשעור הצינוכי אך יחזק צזה וע"כ הודיענו הכחצ כי ישראל מחוך הספוק ושעור הצינוכי לכל אחד ואחד שהוא עשירית האיפה רפו ידיהם צרפירים מן החורה על כן ויצא עמלק וזה סמיכות הפרשיות זו לזו, ומה שהיתה מדה העומר אחד מעשרה יתכן לומר כי טעמו כעמס מלות המעשר כי ישראל צמדבר היו קדושי עליון מלאכים גופניים וצהייתם אוכלים השעור הזה מן המון העליון ההוא הדק והזך היתה מחצתם משיטת צמדה העשירית ומחצונתם צעניכה וכענין שכי' (שמות כ"ח) ויחצו את האלהים ויחכלו וישחו וצזה היו מוכנים לקבל המושכלות וראויים להשיג השגות עליונות צמעמד הקדוש צהר סיני אשר שם הולכים יומם ולילה ילכו ולא יעפו:

י"ז (ה) ומטך אשר הכית בו את היאור. ובהפך לרעה קח צידך והכית צו צלור ויתחפך לעוצה שיתחפך הלור לאגס מים. ובסדרש אשר

של מרים והלך כל ימי המדבר עמהם וז"ש לשון הנבי כלשון האמור צמן הנבי ממעיר לכם ללמד כשם שהמן עמד לישראל ארבעים שנה כן עמד הצאר הזה, ועוד כי כשם שנגלית שכינה צמן שנאמר וראיתם את כבוד ה' בן נגלית זכאן על הלור לצאר כי היה ענין הצאר פלא קיים כפלא המן: והבית בצור. אמרו במדרש מכאן שהמטה מספיריכין היה שנאמר והבית צלור על הלור לא כאמר חלל צלור: (ז) ה'יש ה' בקרבנו אם אין. היה ראוי הכתוב לומר אם לא כמו (שמות ט"ז) הילך צמורתי אם לא, חבל ירמוז על המדה הנקראת אין ונקראת יראה ושניה לה נקראת יש ונקראת חכמה וזהו (איוב כ"ח) והחכמה מאין תמלא, וע"כ סוף לו ה' ואמר ה'ים ה', והוא דבר יעקב שאמר (בראשית כ"ח) אכן יש ה', והוא מאמר שלמה ז"ל (משלי ח') להנחיל אוהבי יש, וכבר ידעת שאין להפריך החכמה מן היראה וע"ז רמזו חכמי האמת שאמרם אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה כי הכל נקשר ומיוחד זה בזה. והנה ישראל הפרידו זכאן וקללו וכטעו ולכך נענשו מיד ויצא עמלק והצן זה: (ט) בחר לנו אנשים. היה עמלק גדול בחכמת האלטרנטיביות וצחק אנשי מלחמתו אנשים שלא יוכלו למות צנחה ההיא כי הוא ידע זה בחכמת הכוכבים והמזלות וע"כ אמר משה ליהושע צחר לנו אנשים כיולא זהם שלא יוכל להתחכם עלינו שיהרג הוא מישראל וישראל לא יהרג אחד מהם וז"ש ויחלש יהושע ולא אמר ויהרגו, ומה שאמר צחר לנו טהורה אותו לעלמו ולא אמר צחר לי דרז"ל מכאן יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך: (יב) ומה אחר. יצא הכי כי משה כשהיה על ראש הגבעה פורש בפיו למעלה היה אהרן מימינו וחור נשמאלו והוא צאמלע נוסא עשר אלצעותיו מקבל כח התמיכה צנחיהם וזה דוגמת הקו האמלעי שנבואתו מתוכו המקבל מהשרפים העומדים מעל לו, וכ"מ זכהן גדול שהיה הסגן צימיו וראש צית אצ משמאלו ועשה משה דוגמת כן, אצל השפע מלמעלה דרך הקו של אמונה הכלחמת להם: ויהי ידיו אמונה. ע"ד הפסע אמר כי כאשר תמוכו צידיו אהרן וחור מזה ומזה היו ידיו חזקות ולשון אמונה מלשון (ישעיה כ"ב) ותקעתיו יחד צמקוס כאמן כי מתחלה כשהיה מרים ידו היו ישראל מתגברים למשה

וכאשר יניח ידו כלו' על כרחו שלא היה יוכל להעמידם צוקיפה מטעם שהיו ידיו כצדים או מטעם שדרז"ל אסור לאדם לעמוד שלש שעות בפיו פרוסות לשמים אז וגבר עמלק ועל כן הולרכו לאהרן וחור לתמוך צידיו. וע"ד המדרש ויהי ידיו אמונה קפץ משה להחפול בזכות האבות. אברהם ילחק ויעקב, אמונה זה חזרהם שנא' (בראשית ט"ו) והאמין זה', עד כאן זה ילחק שנא' (סם כ"ד) וילחק זה מצוא, השמש זה יעקב שנא' (סם ל"ב) ויזרח לו השמש ע"כ וענין המדרש הזה לפי דעתי כי כלפי שהיה עמלק צועה וכסען על כחו של עשו הרשע זקנו המתצרך מכחו של ילחק הוא מדה הגבורה ורלה להתגבר על ישראל זכח זה ע"כ הולרך משה להתחכם עליו, והזכיר צתפלתו שלשה אבות כי הוא צן יעקב והוא החוט המסולס צזכות שלשחם, ועוד דרז"ל עד כאן השמש כל המלכיות אין עושין מלחמה חלל עד שש שעות מן היום חבל מלכות הרשעה עושה מלחמה שחרית וערבית ועוד דרשו צו טעמדה חמה למשה זכאן, עד כאן השמש היו מהשצים השעות צאסטרולוגיה מה עשה משה העמיד בלבל חמה ולצנח וערצו שעותיהן שנא' והיה כאשר ירים משה ידו, וכי (חבקוק ג') רום ידיהו נשא, וכח"צ צתריה שמש ירח עמד זצולה ע"כ צתנחומא. וע"ד הקצלה ויהי ידיו אמונה היה משה מתכוין צעשר אלצעות ידיו ונושא בפיו לרום השמים הוא הקו האמלעי הנקרא רום צצור"ק וזהו לשון ירים משה ידו, והכוונה למשה או לכהן צכשיאות כפים כי צפרישת העשר על הכוונה הזאת היו מתקדשים כל העשר והשפע נמשך צהם ומהם לשכלים וצאותה שעה רפו ידי הכחות המקטרגים ואין כח לאחד מהם לקטרג ואז היו ישראל כולחים ומתגברים כי לא היה אחד מהם מן הכחות כודד כנף ופולה פה ומלפלף ולכך וגבר ישראל צהרמת ידיו וצהנחתם וגבר עמלק, והיה משה מוכרח צהרמתם וצהנחתם, צהרמתם כדי שיתצלו המקטרגים מפעולתם ויתגברו ישראל, והנחתם שאילו לא היה מכיחם היו הכחות צטלים לבמרי לא יפעלו פעולתם שנחמנו עליה כלל ואין אדם רשאי לעשות כן כי לא תוהו צראה לצצת יורה והכחות צנוכיים לריכים הם לעולם וזה מעם האסור צשהיית שלש שעות וכפיו פרוסות השמים וזה מצואר: ואמר ויהי והיה לו לומר ויהיו, אצל מלת ויהי תחזור למשה

רבינו

בשלח יז

בהיי

קמה

למטה וצאורו ויהי משה פורש ידיו להמשיך
 כח אל ה' אל אחרונה היא מדה"ד הנלחמת
 לישראל הנקראת אמונה כענין שבי (תהלים
 ל"ג) ואמונתך צלילות והוא שארז"ל כל מי שלא
 אחר אמת ויליצ שחרית ואמת ואמונה עדנית
 לא י"ח והטעם שלא הזכיר כל מדה ומדה
 בזמנה, ועוד נראה לי שיכלול ויהי ידיו כי
 משפט הכהן הנושא בפיו סירטום אותיות ההוי"ה
 צידיו וז"ל ויהי ידיו וכן משפטו עוד שיהיו
 אלצעותיו זקופים למעלה בעולם כחו וחזק
 כוונתו ושלל לחצרים זו צו וז"ל אמונה, והטעם
 כדי שיחזק למעלה כא"ל לצדו וכדי שלא
 לערב למטה אותיות ההוי"ה שהוא רשע אלצעותיו
 וכן, הנהיר תמלא שאלו תלמידיו למי נושאים
 כפים לרום השמים מכ"ל דבי (חזקוק ג') נתן
 תהום קולו רום ידיהו נשא, הא למדת שאין
 נש"כ אלל לרום השמים וכשיש לישראל משכילים
 יודעים סוד השם הנכבד ונושאים כפיהם מיד
 הם נענים, שנא' (ישעיה כ"ח) אז תקרא וה'
 יענה תשוב ויאמר הנני אס אז תקרא ה'
 יענה מיד ומאי כיהו אז אלל תלמד שאין לה
 רשות לאל"ף לצדה להקראות אלל ע"י אותיות
 הדבקות עמה היושבים ראשונה צולכות ועם
 אל"ף הם ג' נשארו ז' מעשרה מאמרות והיינו
 ז' וכ' אז יסיר משה וצני ישראל ג"כ עכ"ל
 ספר הצהיר: (יג) ויחלש יהושע, מלת ויחלש
 מעידה שאין הקצ"ה משחית ומצטל מערכת
 הכוכבים לגמרי ואינו מכריח הטבע שלא יעשה
 דרכו ומנהגו אלל ללורך גדול ולענין הכרחי
 לפי שהמערכת ומעשה הטבע פעולותיו ואיך
 יבא כנגד פעולתו לעקור ולהשחית אלל הוא
 יח' מתחכם על המערכת להליל מי שרואה
 להליל ויוסיף ויגרע כדלכו עפ"י השכר והעונש
 מבלתי השחת המערכת, וז"ל ויחלש שלא אחר
 ויהרוג והקצ"ה הליל אח ישראל מיד עמלק
 והמערכת לא נשחטה, וכ"מ שדרשו לא מאלעניכו'
 שלך אצרים אינו מוליד אצרים מוליד ולמה
 לא היה עושה מוליד אצרים אלל שלא תשחת
 המערכת, יחכן עוד לומר ויחלש כי החליש
 כחו של מעלה ולא אחר לעמלק אלל אח עמלק
 לרצות שרו של עמלק שהחלישו יהושע צתפלתו
 או מכח נשיאות כפיו של משה עד שהשר
 עלמו היה עוזר לישראל וצא כנגד עמלק:
 (יד) כי מחה אמהה, מחה תחלה צמחים ואח"כ
 אמהה צארן ושרז"ל אין אומה נופלת עד

סיפול: שרה תחלה שנא' (ישעיה ל"ד) כי נותח
 צמחים חרבי ואח"כ על אדום חרד, וצמדרש
 כי מחה צמחים אמהה לעוה"צ, מתחת השמים
 עליהם אחר ירמיה (איכה ג') חרדף צאף
 והשמידם: (עז) ויאמר כי יד על כס יה. ויאמר
 חוזר למטה כי יד כך דרך הנטבע לשים יד
 על חפץ ודרך משל הוא כלשון (דברים ל"ג)
 כי אשא אל שמים ידי, (צמדצר י"ז) אשר
 נשאתי אח ידי, וע"ד הפסוק כי יד על כס
 יה יאמר כי הש"י משציע לכל מלך ישראל
 שישב על כסא מלכות שיעשה מלחמה לה'
 צעמלק, צאר כי המלחמה והשלל הכל יהיה
 אקור צהנאה ויהיה הכל לה' לא לצני אדם
 ומפני זה צא העונש לשאול ומדורו של שאול
 עד דורו של מרדכי וידע מרדכי כי שאול
 זקנו נענש צעונש גדון והיה עונשו מכ"מ כי
 חלה הכ'. שלמות הבקא צנקמה עמלק והוא
 לא נזהר צנקמתו וע"כ נענש שאזר השם
 והבקא כי לא נשארו לו שם אחריו אלל כהרג
 הוא ויהונתן צנו עמו ונפל כסא מלכותו, ומפני
 זה נזהר מרדכי צדצר שלא ליהנות משלל המן
 שהיה מזרע עמלק, כענין שבי צפורענות המן
 (אסתר ט') וצצה לא שלחו אח ידם, לפי
 שהתורה הזהירה צכך ממה אח זכר עמלק,
 וכ"מ לעתיד המלחמה והשלל הכל לה' שנא'
 (מיכה ד') והחרמתי לה' צלעם וחילם לאדון
 כל הארץ: וע"ד המדרש כי יד על כס יה לא
 אחר על כסא ה' נטבע הקצ"ה שאין הבקא
 שלם והשם שלם עד שינקס מזרעו של עמלק
 צדרך, הקבלה יתצאר על הדרך הזה ענין
 המדרש, וע"ד הקבלה כי יד על כס יה היד
 הזאת היא מלחמה לה' שהיא מדת הדין של
 מעלה וגלה לך הכי כי היא על כס יה כי
 שם יח מדה"ד של מטה כענין שבי (שמות ט"ו)
 עזי וזמרת יה וכמו שצארת צמקומו, ע"כ
 יאמר כי היד אשר על כס יה שהיא מלחמה
 לה' תהי' מלחמה צעמלק מדור דור, כי תעניש
 אותו מדה של מעלה שהיא מדה"ד הקטה כדי
 להאצידו מן העוה"צ והצא על הפסק כחו ממנו
 וצעצור כן כלחמת צו על שפסקה ממנו וכשאז
 השם והבקא כאלו חקר, ובאור המדרש השם
 והבקא הם שבע מדות הרמות צוי"ו היא
 שהם כסא למה שלמעלה, או יאמר כי יד על
 כס יה כי עמלק שלח ידו על כס יה כלו' על
 וא"ו היא שהם כסא ליו"ד היא שהם ג' ראשונות
 כמו

אחר, ואין לך אומה בעולם שלא יהיה לו חלק
בהקצ"ה אבל עמלק ועשו לא יהיה להם חלק
וזכרון עם שאר האומות הנשארים הוא שבי
(עובדיה) ולא יהיה קריד לבית עשו, צאור
שבי כי משאר העו"ג יהיו שרידים ופליטים
שישארו מהם לעצור את ה' ואין צו מזרעו
של עשו אך ימחו מן העולם כענין שבי כי
מזה אומה את זכר עמלק ואז יהיה השם
והכסף על השלמות שהרי ג' אותיות שהן אל"ף
ה"א וא"ו. הם השלום הכסף והשם, וע"ז אמר
דוד ע"ה (תהלים קל"ב) כי צחר ה' צליון אזה
למושב לו, יאמר לעתיד כשהקצ"ה יצחר צליון
אז ישב על כסף שלם וז"ל אזה שהוא השלום
הכסף והשם וכן אמר דוד ע"ה (שם ע') האויז
חמו חרבות לכלח וערים נחשת אצד זכרם
המה, וכי וה' לעולם ישב כוכן למשפט כסאו.
וה' לעולם ישב הרי שהשם שלם בינו למשפט
כסאו הרי הכסף שלם ואז היתה המושלה לש"י
לצדו כענין שכל' (ישעיה צ') וכסגז ה' לצדו
ציוס שהוא וכי (עובדיה) ועלו מושיעים זהר
ליון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה
והיה ה' למלך על כל הארץ ציוס שהוא יהיה
ה' אחד ושמו אחד:

פרשת וישמע יתרו

מרפא לשון עץ חיים וסלף בה שבר ברוח:
יח' שהמע"ה הודיענו צבי הזה (משלי ע"ו)
גודל התועלת הנמלא צלשון
כי הלשון מרפא חולי הנפש ורפואתה עליונה
על כל יתר הרפואות, כי יתר רפואות הקומים
והמקעדים או העשצים הנה הם רפואה מקופקת
אם יתרפא בהם החולה אם לא ואף אם יתרפא
בהם אין כל כח רפואתם והועלתם כ"א בהקרת
החולי אין בהם כח להוסיף על החיים, אבל
מרפא הלשון אינה רפואה מקופקת כ"א רפואה
ודאית ויש בה להוסיף על חיי האדם היא
עץ החיים והחיים דצקים עמם, וסלף זה סצר צרות
כשם שרפואת הלשון על כל יתר הרפואות כן
החלי המגיע מן הלשון והיא הצזין והלעג
והליכוח שאדם מנזה את חצרו ומלעיג ומחלולין
עליו או מלצין פניו, ומפורש ארז"ל המלצין פני
חצרו צרבים אין לו חלק לעו"ג. והנה החולי
הזה מן הלשון הוא קשה מאד מחולי סגוף
והחולי הקשה שכל חולי הסוף הוא סצר צרות
כלו, שצירת הרוח וכי (משלי י"ח) רוח איש
יכלכל

כנו סידעת וצעצור כן מלחמה לה' צעמלק
מדור דור, לפי דעתי זהו סוד הכי שמלינו
צעצור אלוף עלות וצדה"י כי משה עלמו אלוף
עליה ציו"ד כדי לחצר השם וכענין שבי (תהלים
צ') על ה' ועל משיחו, ועוד ככלל צמלה כס
שלא אמר כסף לרמוז על הענכים המקיפים
את הכסף שהם ז' משיש (איוצ כ"ו) פרשו
בתוספת ז"ן וכשישראל עושים רלונו של מקום
הענכים נפתחים כלורת כ"ף וכשאינם עושים
רלונו של מקום נסגרים כלורת סמ"ך וכענין
שבי (איכה ג') סבות צענן, וזהו (סמות כ')
ויכס הענן את ההר, (שם מ') ויכס הענן את
ההל מועד, וכבר ידעת כי ז' ענכים היו לישראל
צמדצו. וראיתי לאחר מן המקובלים שבי צזה
דע והתצונן כי כסה"כ הוא משפיע צרכה וכח
לשצעים מלאכים הסוצצים את הכסף שהם
מומכים על שצעים אומות והם שרים עליהם
מכהיגים אותם והיה עמלק מזרע עשו ולפיכך
היה כחו גדול ועלום שהרי כחו של עשו זקנו
היה מתפרנס ומתצרך מכחו של ילחק הוא
מדת הגבורה, והענין הזה נרמז צמלת ויחלש
שלא אמר וישרג אלא ויחלש כלו, שהחליש כחו
הגדול של מעלה שהוא כח ממדת הגבורה
והפסיקו משם כדי שיפלו לפניו לפי חרצו,
והנה עמלק ה' משצעים אומות והכח שלו ה'
משצעים שרים וכאשר חטא עמלק זה פסק
הס"י כחו מן הכסף שלא יתפרנס ממונו ושלא
ימסך כח צרכה מלפני ולפנים רק מכה הכוכבים
והמזלות והפסיק כחו מן הכסף הוא השצוה
שצכאן שאמר כי יד על כס ית, והענין באלו
היה הכסף חקר והשם חקר כי כאשר יהוא
מסלק כחו מן הכסף נראה הכסף חקר וגם
השם נראה חקר שנראה באלו אינו מתקיים
הכל ויש כח אחר זולתו ח"ו וע"כ חקר האל"ף
מן הכסף כי כחו הקדמון נסתלק מן הכסף
ללורך עמלק והוא"ו והה"א מן השם, אבל
לימות המשיח כשיפקוד הש"י על לבא השמים
ויצטל הממוכים העליונים ממוכים וכענין שבי
צדכאל (דכ"ח ח') והגדל עד לבא השמים
והפל ארלה מן הלבא ומן הכוכבים והרמס
יאצדו העו"ג על נקלה צאצדן השרים הממוכים
עליהם, ויש מן העו"ג הרבה שיחזרו לדתנו
כענין שבי (זכריה ח') והחזיקו עשרה אנשים
וגו', וכי (לפניה ג') כי אז אחפוך אל עמים
שפה צרורה לקרא כלם צסם ה' לעצדו שסם

רבינו

יתרו יח

בחי

קמו

יכלכל מחללו ורוח כבחה מי יסאכה, באור
הכ' כי הרוח והוא הכפס כושא מחלת הגוף
כי היא מכלכלת חולי הגוף ימים מספר עלי
מאכל ומשחה, אבל כשהכפס חולה מי יסאכה
וצא הכ' ללמד כי חולי הכפס והיא שצירת
הרוח קשה מאוד מחולי הגוף, ועוד כי כשם שיש
חולי צגוף כן יש חולי צנפס וחולי הכפס הם
צעלי עצרות ומי שיש צידו אמונה רעה והוא
סהזכיר הכ' (משלי צ') להלילך מאשה זרה
מככריה אמרים החליקה וכי (שם ה') כי נופת
חטופנה שפתי זרה, המשיל אמונה רעה לאשה
זרה המאצדת אותו צקוף, ועיכ אמר ואחריתה
מרה כלענה מרה כחרצ פיות, וכי רגליה יורדות
מות שאלו לעדיה יתמכו, ועם דבור הלשון
סנתן באדם אשר עמו יש לו יחרון על שאר
צ"ח אפשר צו לרפאות למי שיש לו חולי הכפס
ולקרב אותו תחת כנפי השכינה ולהנחילו
חיים האמתיים הנלחיים, והמדה הזאת מלאכה
בא"ח שהחזיק בה והמשיך רבים לאמונה הש"י
וכי כרפואה הלשון והיא המרגלית שהיתה
תלויה בלואו שכן דרז"ל מרגלית אחת היתה
תלויה בלואו של א"א שכל חולה שרואה אותה
מיד מתרפא ובשכפער מן העולם נעלה והלכה
בגלגל חמה, ובאור זה כי המשיל המדה הזאת
שהיא מאירת עינים למרגלית המאירה ואמר
תלויה בלואו לפי שהדבור הוא כגרון וכל מי
שהיה לו חולי הכפס והיה שומע דבריו של
א"א מיד היה מתרפא מחליו ובשכפער מן
העולם לא השאיר אחריו שום נצרה שורה על
אלהותו של הקצ"ה ועל יחודו אלא בגלגל חמה
ולכך אמר נעלה ותלחה בגלגל חמה ע"ד הכ'
(ההלים י"ט) השמים מספרים כבוד אל, וז"ש
מרפא לשון עץ חיים רפואה הלשון של אצרהם
היה קצה שככנסו רבים תחת כנפי השכינה
והיה להם עץ חיים וכענין שב' (צרחשית י"צ)
ואת הכפס אשר עשו צחקו וגו', רפואה לשון
של מרע"ה שספר ליחרו כל האותות והמופתים
ההם שנא' ויסקר משה לחותנו היה קצה
שכחגייר יחרו שהיה ככד וגדול משפחתו והיה
כהן מדין והכיה עשרו ורוב צביו וכפרד מן
היסוד והלך אל המדבר להכנס תחת כנפי
השכינה שיכף ששמע ענין יל"מ, וז"ש (א) וישמע
יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה
אלהים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את
ישראל מצרים: יש צפרטה הזאת דעות חלוקות

לרז"ל, יש מהם אומרים יחרו קודם מ"ח צא
ויש מהם אומרים יחרו אחר מ"ח צא, ואלו
ואלו יש להם ראיות על מה שיקמוכו, האומרים
לאחר מ"ח צא יש להם קיום מן הכחוצים
צפרטה והוא שנא' אל המדבר אשר הוא חונה
שם הר האלהים, שהרי צידוע הוא כי משה
וישראל חנו צהר סיני שנה אחת וז"ש אשר
הוא חונה שם כליו שעדיין חונה שם צהר
האלהים וזה יורה כי לאחר מ"ח צא ועוד מע"ש
(שמות י"ח) והודעתיו את הקי האלהים ואת
תורותיו ונראה מזה שכבר נתנה החורה ועוד
מע"ש צקוף הפרטה ויסלח משה את חותנו
וילך לו אל ארצו גם זה יורה כי לאחר מ"ח
היה ועיכ שלחמו וחזר לארצו, כי איך ילך
יתרו ולא ימחין לבתינת החורה, והנה לפי
הדעת הזאת יש לתמוה מע"ש וישמע יחרו כהן
מדין חותן משה את כל אשר עשה אלהים
למשה ולישראל עמו כי הוליא ה' את ישראל
מוצרים ולא הזכיר ענין מ"ח והיה ראוי לומר
כי הוליא ה' את ישראל מוצרים וכי השמיעם
את קולו מתוך האש, ועוד כי מה שיזכיר
ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה'
לפרעה ולמצרים היה ראוי שיקפר לו בכללו
מעמד הר סיני לבתינת החורה, ואם אמר יחרו
על האותות והמופתים אשר נעשו במוצרים עתה
ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים עתה
אומר כן על מעמד הר סיני כי צו יכול להכיר
ולהצחין אמתת עקר האלהות צדאיות הגדולות
והבוראות אשר היו שם, ומכא הטעם הזה נראה
כי הוא בדברי האומר יחרו קודם מ"ח צא
והסברה הזאת נכונה יותר וכן קדור הפרשיות
כפסעון כי יחרו קודם מ"ח צא זה דעת הרמב"ן
ז"ל, ומפני זה לא הזכיר ענין מ"ח בכלל מה
ששמע ג"כ מרע"ה צקפרו אליו את כל אשר
עשה ה' לפרעה ולמצרים שלא היה אפשר
שיספר לו עדיין ענין מ"ח העתידה לבא, ומ"ש
אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלהים
אין להבין כי משה ה"י חונה שם צהר האלהים
אבל הענין כי משה היה צדפידים ויתרו ילך
ממדין עם לפורה ועם צניה וצא אל רפידים
שהוא מקום א' צמדבר סין אשר בין אילים
ובין סיני והכ' יספר שצא אל קלה המדבר
אשר הוא שם, ומ"ש הר האלהים מפורסם היה
לכל ענין החר הסוא וע"ד שיעצרו את האלהים
על החר הזה ילאו מוצרים, ולמדך הכי מעלתו

של יתרו כי עזב ארצו ומשפחתו ללכת מן היסוד אל המדבר אל ההר ההוא לשמו של הקצ"ה, ומ"ש והודעתי את חקי האלהים ואת הורותיו איכם חקי התורה שלא נחנה עדיין אבל הם חקי המדבר ששם להם משה רבינו כצר וכענין שכי (שמות ט"ו) שם שם לו חק ומשפט ואת תורותיו אלו המשפטים שכצר נחנו להם צמרה שצת ודיכים צמרה איפקוד, ומ"ש צסוף הפ' וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארצו אין הכוונה שלאחר מ"ת היה ושלחו משה וחזר לארצו כי לא אחר הכי וישלח משה את חותנו וישב למקומו אבל אחר וילך לו אל ארצו הכוונה שהלך שם לגייר בני משפחתו וחזר למשה ועודנו צהר סיני, וכן דרז"ל אחר יתרו הריני הולך ומגייר את בני מדינתו שאציאם תחת כנפי שמים יכול שהלך ולא חזר ת"ל (שופטים א') וצני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים, וכמוכה פ' יתרו לפ' עמלק לפי ששניהם היו זה הפך זה כי עמלק בן עשו הקרוז לכו עשה עמנו רעה שגא ממרחק להלחם כנגדנו צמד צר וגו' ויתרו שהיה מן האומות עשה עמנו עוזה שהיו לנו לעינים צדק המדבר, וכלעונו. לשלם לכל או"א במולו הראוי שכמחה את זכר עמלק כענין שגא' (דברים כ"ה) תמחה את זכר עמלק וגו' וסניטצ ליתרו סנזר צצני הקיני שהם יוספים צקר עמלק שלא נכריח אותם צהכריתנו את עמלק, וכן מלינו כי (ש"א ט"ו) ויאמר שאל אל הקיני לכו קורו רדו מחוך עמלקי פן אוסיף עמו ואחת עשית חסד עם כל בני ישראל צעלוהם ממלרים וישר קיני מחוך עמלק: ויחנן עוד להת טעם צסמיות פרשיות זו לזו פרשת יתרו לפרשת עמלק ואחריה פרשת צחדש השלישי ששם מ"ת ואחריה פרשת ואלה המשפטים, והוא שידוע כי זרעו של עשו קוף מכאצ לישראל צכל הדורות צין צמלחמה הראשונה לישראל גם האחרונה, וירמוז הכי כי כסם שהמלחמה הראשונה כלחנה ע"י משה ויהושע בן האחרונה והוא הגלות החל הזה אשר אכחנו צידם עתידין אנו להגאל ע"י אליהו שהוא משצט לוי כמשה ומשיח בן יוסף שהוא משצט אפרים כיהושע וכסם שגאולה ראשונה של מלרים כהגייר יתרו וחזר לאמונתו בן צגאולה אחרונה יתגיירו כל העו"ג ויחזרו לדתנו, וע"כ נקמכה פרשת צחדש השלישי שסיא מ"ת כי אז תחזר התורה

לאכסניא שלה ומלחה הארץ דעה את ה' כמיט לים מכסים ואח"כ יהיה יום הדין של תחסימ, וע"כ נקמכה פרשת ואלה המשפטים כי מחוך המשפטים והדיקין יולאים צכ"א אלו זכאין ואלו חייצין וכן הענין ציום הדין של תחסימ שכי צו אלה שתי פעמים שגא' (דניאל י"צ) אלה לחי עולם ואלה לחיפות לדראון עולם, וא"כ קמיות הפרשיות רומזות ומגידות מראשית אחריה והנה הם מקודרות צהשגחה וצכוונה גדולה: כי הוציא ה' את ישראל. אחר שהזכיר לשון עשה אלהים רלה להזכיר צהולאה השם המיוחד לצאר כי השם המיוחד הוא המוליא וכענין שכי כי צחוק יד הוליאנו ה' ממלרים כי הוא המוליא צחוק יד לא חזק יד צלצר והצן זה כי כצר הזכרתיו: (ד) ושם האחד אליעזר, היה ראוי לומר ושם השכי, וע"ד הפשט זה מיוחד לאמו וזה מיוחד לאציו, גרסם שהיה הצבור היה מיוחד לאמו ועוד שהלילתו מן המיתה כענין שגא' (שמות ד') ותקח לפרה צר, ואליעזר היה מיוחד למשה שקראו בן ע"ש הללתו, ויחנן לפרש עוד שהזכיר לשון אחד צאליעזר מפני שכה הרצוי הוא מכה האחדות ולפי שעתיד הקצ"ה להשפיע כח הרצוי צזרעו של אליעזר שהיה רחציה כענין שגא' צדה"י (דה"א כ"ג) ויהיו צני אליעזר רחציה הראש ולא היה לאליעזר צנים אחרים וצני רחציה רצו למעלה ודרז"ל למעלה משמים רצו ע"כ הזכיר צו לשון אחד להורות על הרצוי מכה האחד: וע"ד המדרש ושם האחד אליעזר א"ר יוסי צ"ר חנינא צשעה שעלה משה למרום מלאו להקצ"ה שהיה עוסק צפרשה פרה אדומה והיה אומר הלכה משמו של רבי אליעזר עגלה ערופה צת שנתה ופרה אדומה צת שתי שנים אחר לפניו רצש"ע כל העליונים והתחתונים שלך ואחת אומר הלכה משמו של ציו א"ל עתיד לדיק א' לעמוד צעולמי ואליעזר שמו ועתיד לעסוק צפרה אדומה תחלה ואומר עגלת צת שנתה פרה צת שתי שנים אחר לפניו רצש"ע יהי רלון מלפניך שיהיה מחללי ח"ל חייך שהוא מחלליך שגא' ושם הא' אליעזר ושם אות המיוחד אליעזר: (ו) ואשתך ושני בניה עמה, היה ראוי שיאמר ושני צניך כסם שגא' חותנך ואשתך, אבל דרך הכי לייחס הצנים אל האשה וכן כי (צרחית מ"ו) אלה צני לאה, והצנות לאצ כי בן כי (סם) ואת

רבינו

יתרו יח

בחי

קמז

דינה צחו: (ז) ויצא משה לקראת חתנו. דרז"ל מי ראה משה יולא ולא ילא מי ראה לאהרן יולא והוא אינו יולא מי ראה שצעים זקנים יולאים והוא אינו יולא מכאן שכל ישראל ילאו לקראת יתרו: (ח) את כל התלואה. הזכיר בן על מי מרה וכליון הצלק שהוליוו ממלרים ומלהמת עמלק כ"ז אירע להם צדק ואעפ"כ ויללם ה': (ט) ויחד יתרו. שמה צדק מלשון (רה"א ט"ז) עז וחדוה במקומו, ועוד י"ל ויחד מלשון אחדות לפי שכתגייר ויחד את הש"י וצדק אוחו שכל צדק ה' אשר הליל אתכם. ובמדרש ויחד יתרו כעשה צדקו חדודין חדודין והיינו דאמרי אנשי גיורא עד עשרה דרי לא חצוי ארמאה באפיה, וצאור עד עשרה דרי כי יתרו היה עשירי למלרים צנו של חס והיו המלרים אנשי צדק וקרוציו ואף צני מלרים וצני מדין קרוצים היו שהרי מדין צנו של אצרהם היה מקטורה ואצרהם ילא משם צנו של נח ומלרים צנו של חס שכל (צראשית י') וצני חס כוש ומלרים, וכסם שהיו עשרה דורות מנח ועד אצרהם כך תמלא עשרה דורות מנח צנו עד מדין צנו אצרהם ועשרה דורות ומלרים צנו חס עד יתרו שהוא וצני מדין, וע"כ דרשו עד עשרה דרי שהרי יתרו אע"פ שכתגייר ונצדל לגמרי מהם מ"מ צדקו יכאב עליו צפורענותם אף צדק עשירי:

(י) אשר הציל אתכם. העיד הכי שתי הללות הללת סילאו מרשותם והללה מן הסעצוד צהיחם צרשותם, או יחזור אחכם למשה ולאהרן:

(יא) עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זרו עליהם. יאמר כי היה מכיר מעלת אלהי ישראל וגדולתו מכל האלהים צדק אשר זרו כליו צמה שהצ"צ להם גמול צדקו אשר עשו להם, והכוונת כי לולא שזרו עליהם לא היה מענישם מפני שהיו מקיימין גזרתו שאמר (צראשית ט"ו) ועצדום וענו אוחם, אצל מה שהוסיפו על הכגזר כח"ש (שמות א') כל הצן הילוד שיאורה תשליכוהו וגו' הרי זה עקירה אינו צכלל עצדות וענוי על התוספת הזה היה העונש, ומה שהוסיף מלת כי ואמר כי צדק צאורו שהענישם צדקו אשר זרו וכ"כ צסי עזרא (נחמיה ע') כי ידעת כי הזירו עליהם: (יב) ויקח יתרו חותן משה עולה ויבאים לאלהים. לא מלינו צכל הקרצנות שם אלהים אלא הסם המיוחד אצל יתרו לא ידע ה' עדיין

והקריצ לאלהים וז"ש צמשה את כל אשר עשה ה' לפרעה וציתרו הזכיר את כל אשר עשה אלהים למשה: עם חותן משה לפני האלהים. לפני משכן האלהים והוא עמוד הענן ועמוד האש שסם משכן האלהים, וסעודה זו עשאה לכבוד יתרו שכתגייר צמילה ועצילה צמים כדין הגר הצא לחסות תחת כנפי השכינה, ואין ספק כי הסעודה הזאת לאהרן ולשצעים זקנים וסעודת המעטמים ליחסי אצינו כוונת אחת להם כדי שחחול השמחה צנפס האוכלותם עליהם רועיק לפי שכתות הנפס נקשרים צכחות הגוף וצחתעורר כחות הגוף אז יתחזקו כחות הנפס לאיזה ענין שיכוין אליו האוכל, וזה ענין הכבוד צכצחים הצחים להעיר עליהם רוח מעורם כענין שבי (מלכים צ' ג') והיה כנגן המנגן ומהי עליו יד ה': (עו) כי יבא אלי העם לדרוש אלהים. לא אמר לדרוש ה' לפי שהוא היה מתעסק צענין המעטע וע"כ אמר אלהים כי המעטע לאלהים הוא וכה"א וסודעתי את חקי האלהים ואת תורותיו ולא אמר את חקי ה', וצאור הכי לריכים הם סיעמדו לפני זמן גדול מן היום לפי שצואלין ממני ענינים צבים יש מהם צחים לפני שחתפלל על חוליהם ויש מהם צחים לפני שאודיעם מה שיאצד מהם וכ"מ דרישת אלהים צצני ענינים אלו הש"א (מ"צ ח') ודרשת את ה' מאותו לאמר האחיה מחלי זה, שיחפלל עליו ויודיענו חס כשמעה חפלתו, וכענין האמור צצקת (צראשית כ"ה) ותלך לדרוש את ה', ומלינו צענין שאצדה לפנים צישראל (ס"א ע') כה אמר האיש צלכתו לדרוש אלהים לכו וכלכה עד הרואה, ועוד שאני שופט אוחם כי יהיה להם דצר צא חלי וספעתי, ועוד אני מלמד אוחם תורה וסודעתי את חקי האלהים וגו': (יח) גבול תבול גם אתה גם העם הזה. כתרגומו מלאה חללי יאמר איך רשאי לקבול משא כצר כזה כי זה עורר גדול ועייפות לך ולכל העומדים עליך כי יגעו לריק ולא יוכל להתקרב אליך הכל להגיש לפניך עלויותיהם. ובמדרש צבול חבול כתאנה הזאת שעליה כובלות שכל (ישעיה ל"ד) כצבול עלה מנפן וכנוצלת מתאנה, גם אתה לרצות אהרן, גם העם לרצות שצעים זקנים:

(יט) היה אתה לעם מול האלהים. כגד האלהים להתפלל צעצורם כלסון הכי (תהלים ס"ח) יום לעקתי צלילת כגדך: והבאת אתה את הדברים

הדברים אל האלהים. הודה לו על הדבר הראשון
 שאיל כי יצא אלי העם לדרוש אלהים :
 (כ) והוהרת אתהם את החקים ואת התורת. הודה
 לו גם זאת שאמר והודעתי את חקי
 האלהים ואת תורותיו, אבל צמטת שאמרת
 וספעת צין איש וצין רעהו שים לך סופטים
 עמך כי כד עמך דבר המטפט יותר מן הכל
 וטוב לך ולהם להקל מעליך ולכך נחן לו עלה
 סיצח מכל העם אנשי חיל : (כא) ואתה תחזה.
 הים ראוי לומר ואחרי תצח כמיט צמטת
 ויצח מטת אנשי חיל, אבל לפי שהאדם יראה
 לעינים והי יראה ללצב עיכ הולך לומר לשון
 תחזה שהוא לשון כזוהה עלשון מחזה וחזון.
 והכוונה שילעך לכוהה צמירת הזאת, או
 יאמר ואחרי תחזה צמירת פנים מכה חכמה
 הפרלוק שמים מטת יודע וצקי זה בהיותו שלם
 שצמטים גדול שצמטיאם וחכם הרזים ולכך
 הזכירו צמלת ואחרי כלו ואחרי צמלמך ולא
 עיי לווי : מכל העם אנשי חיל. כל המדות
 שצמכיר והולך והם יראי אלהים אנשי חמה
 צוכאי צלע כלם הן צכלל אנשי חיל כי אנשי
 חיל נקראים אותם שיודעים להנהיג את העם
 צמטת כי איא שמים המטפט על הכוונה
 צלתי המדות האלה שיהיו יראי אלהים, וכמו
 צדרזל לריך הדיין לראות אינ כאלו חרצ
 מוכחת לו צלוהו מלמעלה וגיהנם פתוחה לו
 מלמעלה והוא צמלע זכה כלול מוכניהם לא
 זכה כמקד ציד מניהם, ולריכים גיכ שיהיו
 אנשי חמה כלו, שיהיו אוהבים האמת וצומרים
 צו שלא יסכימו כיא אלו וסלא יקצלו טענה
 של סקר כענין שכי (סמות כיג) מדבר סקר
 תרחק שהוא אזתרה לדיין, ולריכים גיכ שיהיו
 צוכאי צלע כלו, צוכאי ממון ואין ליל ממון
 אחרים אלא אפי ממון עלמס כענין שארזל
 אפי סורף גדיסי אפי קולץ כעיעתי כהוגן
 אחי דכו ולפי חסיה מלת צלע שם לממון כמו
 (צראסיה ל"ז) מה צלע כי כהרוב את אחינו
 שתרבותו מה ממון מתחכי לכל וכן (מיכה ד')
 והחרמתי להי צלעם ממונס, או שחסיה מלת
 צלע שם הגזלה כלו, שיהיו צוכאים הגזל והעסק
 וסלא יקצלו צדעתם עסק וחמס, צא וראה כמה
 כח וגודל מעלות המדות סלא כסתצחו הלדיקים
 והנציאים צמורה כגון כח ואצרהם ויעקב וזולתם
 צחארי החכמה הצנוכה והדעת כי אס צחארי
 המדות, כאמר צכה (צראסיה ו') איס לדיק

חמים הים, וכאמר צאצרהם (סס י"ז) והים
 חמים, וציעקצ (סס כ"ה) איס חס וכן צמטה
 (צמדצ י"צ) עכו מאד, וכיז להורות כי אין
 עיקר החכמה אלא יוסר המדות כסס שאין
 האילן עיקר אלא הפרי, וכן דרזל (תהלים
 קי"א) סכל עוז לכל עושיהם, לכל לומדיהם
 לא כאמר אלא לכל עושיהם : (כצ) ושפטו את
 העם בכל עת. ענינו צכל עת סירלו כי אחרי
 לצדך איא לך שמשפוט אותם צכל עת סירלו
 כי מי יוכל להתקרב אליך צהיות ההמון הגדול
 מקוצלים עליך :

יט (ח) בחדש השלישי. הוא חדש סיון, ציום
 הזה ראש חודש הים הי זהו יום
 סנקרא חדש הוי אומר זה ר"ח הוא שכי (ס"א)
 כי ויסי החדש ויסצ המלך אל הלחם לאכול
 וכי (סס) ויהי ממחרת החדש הסני ויפקד
 מקום דוד ולמדך הכי שהיו שכי ימים ר"ח
 וז"ש (סס) ויאמר שאול אל יהונתן צנו מדוע
 לא צא צן יסי גם תמול גם היום אל הלחם,
 וכן דרזל ציום הזה ר"ח הי כי הכא ציום
 הזה וכי סתם (סמות י"צ) החדש הזה לכם :
 באי מדבר סיני. הוא חודש שכי צו (סמות ג')
 ויצא אל הר האלהים מורנה, ועליו כאמר
 (סס) צהוליאך את העם מולרים מעצרון את
 האלהים על ההר הזה : (צ) ויסעו מרפידים.
 כלו ציום הזה הוא ר"ח סיון, ויצאו מדבר
 סיני ויחנו שם, צו ציום וציום הסני כעתקו
 וחנו כנגד ההר סכא ויחן שם ישראל כגד
 הסר, ומה שסזכיר לשון ויחן ולא אמר ויחנו
 למדך הכי מעלתם של ישראל שחנו כלם צלב
 אחד לקבל תחורה, שכ"ע סכא ויחנו היו
 נוסעים צמחלוקה וחוכים צמחלוקה אבל כאן
 כי ויחן, ודרזל ויחן שם ישראל כגד הסר
 ישראל סכא, והענין כי מפלי שמליכו צמטות
 ויסעו צכי ישראל מרעמקס ואח"כ ויסע מלחך
 האלהים כן מליכו צמניה ויחנו צמדצ ואח"כ
 מיד ויחן שם ישראל ויהיה כגד הסר המכוון
 כנגד ההר וסצן זה, ולפי הפסט טעם כגד
 ההר למזרחו של סר, צו ציום כאמר למטה
 כה תאמר לצית יעקב ותגיד לצכי ישראל,
 והזכיר האנשים והנשים צאותן מלות שהן
 חייבות צהן ואמר להם אחרי ראיהם אשר עשייתי
 ועתה אס שמוע תשמעו צקולי וגו', ויעכו כל
 העם יחדו וגו', ציום הג' ויסצ מטת את דברי
 העם אל הי, ציום ד' איל לך אל העם וקדשתם
 היום

רבינו

יתרו יט

בחיי

קמח

היום ומחר יאמר בן על יום רציעי ויום חמישי והיו נכונים ליום השלישי של קדוש שהוא יום ששי לחדש והרי לך מנחם כי ששטי צקיון נחנה תורה. ודעת רז"ל שהתורה נחנה צ"ס שנת שכן דרשו צמק' שנת פרק אחר ר' עקיבא חנו רצון ששטי צקיון נחנו עשרת הדברות לישראל ר' יוסי אומר ששנה צו אחר רצא לכויע ששנת נחנה תורה לישראל כי הכא (שמות כ') זכור את יום השבת וכ' התם (שם י"ג) זכור את היום הזה אשר ילאתם ממלכרים מה להלן צעלומו של יום אף כאן צעלומו של יום כי פליגי צקציעא דירחא ר' יוסי קצר צמד ששנא איקצע ירחא ורצון קצרי צקני צשנת איקצע ירחא, ואע"פ שר' יוסי נמוקו עמו הלכה כרצון דצמרי צשנא איקצע ירחא וכיון שכן צ"ס ר"ח יום שני לצריאת עולם צאו מדבר קיני למחרתו יום ג' נעתקו משם וחנו כגד ההר ולום הקציה למשה מלות אזהרה וכ' ויענו כל העם יחדו וגו', יום רציעי ויסצ משה את דברי העם אל ה', יום חמישי מלות פרישה והגזלה וא"ל וקדשם היום ומחר שהוא יום ששי והיו נכונים ליום השלישי הוא שלישי לקדוש והוא יום שנת ויום ששי צקיון, והא למדת כי ששנת נחנה התורה וזוהי תקנו רז"ל צתפלת שנת ישמח משה צמחנת חלקו לפי שהתורה נחנה ששנת ע"י משה:

(ג) כה חמור לבית יעקב. אלו הנשים, כה תאמר צלשון הקדש, כה תאמר צמחנת, ולום לדבר אל הנשים תחלה ללמדן מוסר וד"א ועוד כדי להמשיך לצן אל התורה והמלות ולומר להן ראשי פרקים מפני שאין דעתן מיושנת כאנשים, ועוד שהאשה העוזה היא קצת לתורה שהיא יכולה להמשיך את צנה לציהע"ד לפי שהיא מלויה צצית והיא מרחמת עליו צמח מייני געגועין כדי להמשיך אותו אחר למוד התורה מנעוריו וגם כי יזקין לא יקור ממנה, ולכך ראויה האשה להתפלל לשם יח' צשנת הדלקת הנר של שנת שהיא מלות מוטלת עליה שיתן לה ה' צנים מאירים צתורה, כי התפלה יותר נשמעת צשנת עשיית המלות ובצכות כר שנת שהוא אור תזכה לצנים צעלי תורה הנקראת אור שכל' (משלי ו') כי כר מלות וחורה אור, וכן דרז"ל הא' מאן דרגיל צסרגי הויין ליה צנים ח"ח: ותגיד לבני ישראל, לום להודיעם אזהרות ועונשים וז"ל ותגיד

דברים הקשים כגידין וע"כ הוא מלא צי"ד וצכל המקרא לא תמלא לשון הגדה אלא חסר כגון (יהושע ז') הגד כל לי מה עשית (ישעיה כ"ח) והגד לעמי פשעם, אצל זה שנכתב צי"ד לכך דרשו צו דברים הקשים כגידין: (ד) אחם ראיתם אשר עשיתי למצרים. תחלת דברי שליחותו צאר להם ענין ההשגחה שהוא עיקר התורה כי כאשר יאצד הקציה אומה צעונם ויליל אומה אחרת צצכותם הנה זה ממופת השגחה ומעיקרי העונש והסכר, וע"כ אחר אשר עשיתי למלכרים שהצאתי המכות עליהם ואצדתי אותם צים ואחם ראיתם זה צעייכם ואחכם הללתי מכל המכות ההם צמלכרים וצים וז"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים שהגנתי עליכם מן הלכות כנשר שמגין על צניו, ומה שהמסיל זה לכשר דרז"ל מה נשר זה מלך שצטופות אינו מחירא מעוף אלא מחן ושאר העופות נושאים את צניהם צין רגליהם לפי שמתיראין מעוף שצל גציהם אצל הכשר הזה נושאים על כנפיו הוא שבי' (דברים ל"ז) כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף וגו' אומר מועצ יכנס צי החן ולא צצני כך ישראל כסילאו ממלכרים וצאו לחוך הים היו המלכרים רודפים אחריהם והיו שכי העמודים, עמוד הענן ועמוד האש מפסיקים צין מחנה מלכרים למחנה ישראל והיו המלכרים זוקקים לישראל חלים ואצני צלסטרלות והיה עמוד הענן מקבלם. ולפי חמדי' הזה היה ראוי שיאמר ואשא אתכם על כנפי נשר כי הכוונה להמסיל חצת המקום לחצת הכשר לצניו שנושאים על כנפיו. ויתכן לומר כי הזכיר נשרים רמז לשכי העמודים כי משעה שילאו ממלכרים שאמר הכי וישעו צני ישראל מנעמסק סכותה מיד היה עמוד הענן יומם לכחותם הדרך ועמוד האש לילה להאיר להם והוא שבי' ויסע מלאך האלהים ויסע עמוד הענן מפניהם: (ה) והייתם לי סגולה. המעמון המולנע והקמוי מן העין יקרא סגולה והוא מיוחד וחציצ. אצל המלך ותחת ידו לא יפקיד עליו פקיד ולא ימנה עליו שוער ומושל כענין שבי' (קהלת ז') וסגולת מלכים וסעדיכות, ומעמם זה אחר מכל העמים כל' שאין מעלה זו לשאר העמים הקדמונים כי הם היו תחת ממסלת פקודי המלך וסועריו ומפורם אחר הכי' (דברים ד') אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים ואחכם לקח ה' כי ישראל לקוחים לחלקו

לחלקו ית' וקבולה תחת ידו צימוד: כי לי כל הארץ. ולא נחרתי באומה ולשון כ"א זכס. וע"ד הקבלה כי לי כל הארץ כבר רמזתי ענין הארץ הנקראה כל נפשוך נראשית: (ו) ואתם תהיו לי משלכה באגים וגוי קדוש. ע"ד הפשט תהיו לי לחלקי וקראם מלכים וכהנים וקראם ג"כ גוי קדוש בקבלת התורה, וזאת לך הכי כי נבחר תורה ככללים בחר כהונה וכתר מלכות, וכן דרז"ל (משלי ג') יקרה היא מפנינים מכהן גדול סכנכם לפני ולפנים. וע"ד הקבלה ממלכת כהנים ממלכת משרתים שחשדוני צעולם הזה וגוי קדוש לעוה"צ כי מלת גוי סמוכה כלוי גוי של קדוש הוא האל הקדוש הנקדש בלדקה וכמוהו (ישעיה כ"ו) ויבא גוי לדיק גוי של לדיק, והנה הם מוצעמים צעוה"ז וצעוה"ז: (ח) כל אשר דבר ה' נעשה. הודו וקבלו עליהם עול התורה והמלוכה ועשו כן צרכונם, ומה שדרז"ל כפה עליה ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם על התורה שצ"ע"פ היה ש"ס זה אזהרות ועונשים וכמה סייגים וגדרים אצל התורה שצכתה הכל הודו מרעתם צחפן גדול צטמחה וצטוב לצב ולא הולרכו כפיה אלא צחורה שצ"ע"ס: וישב משה. י"ט שפירטו שהציא צידו התסונה ולא הספיק להגירה עד שנגלה עליו דבורו של מקום שכי' הנה אנכי בא אליך צעז הענן וגוי' ואז הגירה וזהו ויגד משה. ואפשר לפרש כי ויסב משה הוא שאמרו נעשה ויגד משה הוא שחשבו שהיו רולים לשמוע מפיו ית', ויהיה צאור יחדו שכי' דברים יחדו האחד נחפרש צכי' והשכי' לא נחפרש, וישראל שחשבו כן מלאו פתח מדבריו של מקום שאמר אם שמוע תשמעו צקולי, ולפיכך כשהשיב משה נעשה א"ל הסי"ת צעצור יצאע העם ואז ויגד משה שהשמיעה מפיו היו תוצעין, וכ"מ צמדק צתחלת שה"ס רצה ויגד משה את דברי העם אל ה' שאמרו רולים אנו לשמוע מפיו ולוננו לראות את מלכנו: (ט) בעב הענן. כי הרמזין הוא הערפל אשר שם האלהים והכל רואים ומכירים כמ"ס ומראה כבוד ה' באש אוכלת וגוי', ויאמר הכי' הנה אנכי בא אליך צעז הענן שהגש אתה אל הערפל צעצור יצאע העם דברי ויהיו הם עלמס נביאים צלצרי לא שיאמינו מפיו אחרים קנאי (דברים ו') צאמור ה' אלי הקהל לי את

העם ואשמיעם את דברי אשר ילמדו ליראה אותי כל הימים וגוי' וצך יאמינו לכלה צכל הדורות ואם יקום צקרצם נביא או חולם חלום נגד דצריך יכחישוהו מיד שצבר ראו צעיניהם ושמעו צאזניהם שהגעת למעלה העליונה צנצוהה יחצור להם מוץ מו"ס (צמדצר י"צ) אם יהיה נביאכס ה' צמראה אליו אחרוע צחלום אדצר צו לא כן עצרי משה וגוי' פה אל פה אדצר צו, ולכך אמר צעצור יצאע העם צדצרי עומך כי יצאעו דברי מוץ האש וידעו שאני ה' מדצר עומך ויאמינו צדצרי וגם צך יאמינו לעולם, וכן מה שאמרו היום הזה ראינו כי ידצר אלהים את האדם ומי לומר הנה נחקיים חללנו הדצור צראית עינינו כאשר היה חפן האלהים ומעמה קרצ אחס שידענו צך שהגעת למעלה העליונה על כל הנביאים: (י) וקדשתם היום ומחר. קדושה זו היא שלא יגש אל אשה גם להפריש עלמן מכל עומאה כי הנשמר מן הטומאה נקרא קדוש: וגבסו שמלותם. מכצוס הצגדים למדנו טצילת הגוף, וכן דרז"ל צמכלתא חין לך כצוס צגדים שלא יהא עעון טצילה: (ג) אם בהמה אם איש לא יחיה. חין להצין צהמה מוץ דוקא אצל הוא כנוי אל הרשעים הנמשלים לצהמה, יאמר צין שיהיה רשע או לדיק לא יחיה הנוגע צו זכ"א (קהלת ג') מי יודע רוח צכי האדם העולה היא למעלה ורוח הצהמה וגוי', המשיל נפס הרשע לצהמה ואמר כי רוח הלדיק שהיא צודאי עולה למעלה ורוח הרשע שהיא צודאי יורדת למטה מי יודע אוחס כלוי מי מכיר צהס צעוה"ז לומר זו מעלה וזו חדר. וצא ולמד כי צעוה"ז מקרה אחד לכל ללדיק ולרשע כמות זה כן מות זה והוא דצק צפסוק שלפניו כי הכל טב אל העפר וצעוה"ז כלס שוים משה"כ צעוה"ז שמדרגותיהם חלוקות, וכ"א צכאן לא יחיה עשה את כלס שוים צין לדיק צין רשע שלא יחיה צעוה"ז, ומזה אחס למד שמדרגותיהם חלוקות לעוה"צ כלוי לא יחיה הרשע צעוה"ז וצעוה"ז. ולא יחיה הלדיק צעוה"ז. אצל יחיה צעוה"ז והראיה כדצ ואציהוא שמתו צעוה"ז לפי שנגעו צהר שהזהרו עליו וצכו לחיי העוה"צ כי על כן נזכרה מיחחס ציום הכפורים: במשון היוכל. ע"ד הפשט כשימושך חיוצל קול ארוך הוא סימן סילוק השכינה והשקת הקול, חיוצל, הוא שופר של חיל ושופר של חילו של ילחק היה, כן פירש רש"י

רבינו

יתרו יט

בהיי

קמט

רש"י, וכוונתו לומר כי אע"פ שהחיל הוקרב עולה ועולה כולה כליל החזירו הקצ"ה להויתו הראשונה, וכן דרש"ל צפרקי רבי אליעזר רבי חנינא בן דוסא אומר חיל שכברא בהס"מ לא ילא ממנו דבר לצעלה (אברי הנשר) [אפרו] של חיל הוא יסוד המזבח הפנימי גידו של חיל חלו " כימין של כבוד שהיה דוד מכנן בהם, עורו של חיל הוא חזר מחניו של אליהו זכור לעוז שכל (מלכים ב' א') ויחזרו חליו איש צעל סער וחזור עור חזר צמחיו ויחזר חלית החסדי הוא, וקרכו של חיל קרן שמאל הוא הכסוע זהר סיני שכל ויהי קול הסופר הולך וגו', קרן ימין שהוא גדול משל שמאל הוא שעתיד לתקוע צו לעת"ל שכל (ישעיה כ"ז) והיה ציוס ההוא יתקע צסופר גדול ע"כ, ומן הכ' הזה הוכיחו רז"ל צמס' יו"ט תחלת פרק ראשון כל דבר שנאמר צמכין לריך ומכין אחר להחירו והוא שחזרו שם צמס' מכדי כ' גם הלחן והצקר אל ירעו אל מול החר ההוא צמסוך היוכל המה יעלו זהר למה לי ש"מ כל דבר שנאמר צמכין לריך ומכין אחר להחירו, וצאור זה כי ממה שכל אל מול החר ההוא יס ללמוד צעור שהשכינה זהר ההוא נסתלקה שכינה ירעו, וא"כ למה הולרך צמסוך היוכל המה יעלו זהר, אלא כדי להחיר להם צלווי כמו שהיתה להם המכיעה צלווי ומכאן שכל דבר שנאמר צמכין לריך ומכין אחר להחירו, וע"ר תקצלה צמסוך היוכל קול הסופר הזה הוא פחד ילחק שהסיגוהו זהר סיני ולא הסיגו צו דבור זולתי קול וזהו ויחרד כל העם כלסון (צראשית כ"ז) ויחרד ילחק, וכבר הזכרתי זה צפסוק (שם כ"ב) והנה חיל אחר נאחז צסצך צקרכיו: והנבלת את העם, הן גבול לעם כשעור אלפים חמה הן חקר הן יחיר כדי שלא יעלו זהר וכדי שלא יגע צקלהו: כל הנוגע בהר מות יומת, וכס"כ העולה: לא חגע בו יד, וסלל כבר נאמר כל הנוגע זהר אצל צאורו לא חגע צו יד לא תחל מיתתו צנגיעת יד כגון חנק וסרפה וכיוכל צהן כ"א מרחוק כגון סקילה או צחלים ז"ש כי סקול יסקל או ירס יירה: (ע"ז) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר, הוא ג' לקדוש ושטי לחדש, וימי קולות וצרכים וענן כצד על החר, הקולות היו קולות המלאכים שמקלקים להקצ"ה צכל צקר וצקר שכל (חיוצ ל"ט) צרן יחד כוכבי צקר וירעו כל צבי אלהים,

והצרכים הם מלאכים ג"כ שכל (תהלים ק"ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו חש לוהט, וכ' (יחזקאל א') וכוגה כאש ומן האש יולל צרק, וענן כצד כדי להפריש צין ישראל וצין המלאכים שחם הי' ישראל רואים אותם היו כרעדים צראייתם, וכ"כ ציחזקאל (ח) ענן גדול ואש מתלקחת ומחוכה דמות ארבע חיות, זה כי רצינו חכאל, עם היות שהפסג אחת ויליצ והוא הראשון מצצעים פכים כי יוס מ"ח היה כמין יוס המעוכן בקולות והם הרעמים כמנהגו של עולם והצרכים וקלח גשמים והוא שכל (שופטים ה') ארץ רעשה גם שמים נעפו גם עצים נעפו מים, והיה תחלה הענן, ואח"כ הצרכים ואח"כ הקולות והאחרון שצב' היה ראשון שכן מנהג לראות הצרק ואחריו הרעם, ומה שהזכיר הכ' שלא כסדר כראה לי צעם הדבר כי עשה כן לעלוי קול הסופר שאילו הזכיר כסדר שהיו היה פומך הקולות אל קול הסופר והיה כראה כי היו סוים או קרובים זלי צמעלה ולכך רלה להקדים הקולות כדי להרחיקם מקול הסופר ולצאר כי יס רחוק גדול והפרש ציניהם כהפרש שיש צין דבר גופתי לדבר שכלי: (י"ז) ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה, זה מחנה ישראל שהיו ששים רצוא: לקראת האלהים, סיעורו לקראת מחנה האלהים הם מה"ש סירדו שם, ודרשו רז"ל ששים רצוא מלה"ש ירדו שם כנגד ששים רצוא ישראל ועליהם רמו יעקב שם המקום ההוא מחכים כי היו שתי המחנות זה לעומת זה, וע"ז אחר שטיה כמחולת המחכים, ולפי שהיו ישראל משועצדים צסעצוד ד' מלכיות וכל אחת מהם חומרת לישראל שיסוצו לאמונתם ויחזיקו בהם לכך הזכיר ד' פעמים טובי, ואנחנו היום צסעצוד המלכות הרביעית החומרת טובי וכחזת צך כלוי נעשה מכם סלעוכין וכחן לכס כל מיני ממסלה והוא מלסון ואמה תחזה מכל העם, ודרש"ל הסולמית חומה ססלום העולמית דר' צחוכה, והיא מסיבה מה תחזו צסולמית מה אחס יכולים לחת ממסלה ומעלה וכבוד לסולמית סמא אחס יכולים למלוא צדמיון סמחת מעמד הר סיני זהו כמחולת המחכים שתי המחנות שהיו יולאין זה לקראת זה, והמסיל העכוה הססגה שהסיגו צאורו מעמד למחול, וכעכין שדרש"ל עמיד הקצ"ה לעשות מחול לצדיקים צגיע ולכך חין לי לסוצ לאמונתכם

כי זכורה אני אותו המחול כלו' מעמד הר סיני, ועוד דרז"ל שהיו סם צמעמד הקדוש הזה כ"צ חלק מלה"ש שכל' (תהלים ק"ח) רכז אלהים רצותים אלפי שכלן והם היו הקרובים לשכינה יותר משאר המלאכים והיו כנגד כ"צ חלק הלויים שהיו קרובים לאוה"מ שסם הארון, ואשרי העם שככה לו כי ראו ארבע חיות המרכבה הרסומות צמלת שכלן וראו ד' מחנות שכינה הרסומות צמלת ארגמן כי משה שהזכיר שלמה בחכמתו (סיר ג') מרכבו ארגמן יהצאר למסכיל סוד האחד הרכב על ארבע מחנות שכינה של כבוד ארגמן, וידוע כי משה התאוו לרגלים, ואמרו צאדק כי ציוס הזה של מ"ח היתה עמידת חמה וחסה"מ כמ"ש (סיר ה') כפסי ילאה צדצרה, וכן דרשו צאלה הדצרים רצה ה' פעמים עמדה חמה למשה, יום של יליאת מלרים, ויום של ים, ויום של עמלק, ויום של מ"ח, ויום של כחלי ארכון ע"כ: ויתיצבו בתחתית ההר, למטה מן ההר וחזן לבבול שהזכירו להתרחק ממנו, ודע כי הכבוד היה צראש הסר שכל' וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר וכי ומראה כבוד ה' כאש אוכלת צראש ההר וכל ישראל עמדו צקוף ההר שני ויתילצו צחחית ההר, ומשה זכה לעלות אל ההר לצא צחוך הענן שכל' ויצא משה צחוך הענן ויעל אל ההר וזכה עוד שכהקרב אל עב הענן הוא שכי' הנה אנכי צא חליך צעב הענן, ועב הענן הוא הערפל אשר סם האלהים, וזהו צאור הכי והסר צוער צאש עד לצ השמים חשך ענן וערפל, חשך הוא האש ואח"כ ענן ואח"כ ערפל שהוא הענן, ולפ"ז היו ד' מדרגות זו למעלה מזו וזו לפנים מזו ואלו סם חחחית ההר, וראש ההר, וענן, ועב הענן, ומלינו דוגמחם צצהמ"ק שער הפזרה כנגד חחחית ההר, והעזרה עלמה כנגד הסר עלמו, וההיכל לפנים כנגד פנימיות הענן, צית קרצ"ס שהוא לפנים מן ההיכל הוא כנגד עב הענן הוא הערפל אשר סם האלהים: (יח) והר סיני עשן בלו' ההר היה עשן ולא האש כי האש שהוא לפני כבוד ה' אין לה עשן ומ"ש כעשן הכצסן ידוע כי אין המשל דומה למשל חבל מפני שאנחנו גשמיים ח"א לנו שנערוך ונדמה הענינים הסכליים רק צדצרים הגשמיים שאנו שקועים צהם וכן הכי המסיל יופי השמש וזהו ליופי צן אדם והמרוכה

שלו צגלגלו למרוכה הגצור הוא שכי' (תהלים י"ט) והוא כחחן יולא צחפתו יק"ש כגצור לרון אורה, ודצר ידוע שאינו צערכו ולא דומה לו על אחת מאלף אלפי אלפים ורצי רצות פעמים, וכן הכי המסיל את הקצ"ה לאריה שכי' (עמוס ג') אריה שחג מי לא יירא ה' אלהים דצר מי לא ינצח, והענין לפי שאין לנו צכל צ"ח גופניים יותר גצור ממהו וכדי לצצר את האזן מה שהיא יכולה לשמוע ועל כיוצ"ז חרז"ל דצרה חורה כלסון צכ"א: (יט) משה ידבר והאלהים יענו בקול. היה פלא גדול שכל ישראל שהיו מחלך ג' פרסאות שיצמחו כלן קולו של משה ועוד שהיה סם קול השופר והיה ראוי לעכצ, וע"כ יצאר הכי הכס הגדול הכעסה צזה כי משה ידצר והאלהים כוחן לו כח וקיוע צקולו סיוכל להצציהו כשעור שיצמחו כל ישראל קולו ויציו ממנו, ומלת יעכנו מלסון (הושע ח') חעכה כחם ה' חעכה את השמים שסוא לסון עזר וקיוע: (כ) וירד ה' על הר סיני. לסון ירדה צחקצ"ה צכ"מ הוא ענין הראותו וגלוי צהסגת הסכל והוא כלסון (צראשית י"ח) וירא חליו ה' האמור צאצרהם וכן חרגס ואחגלי כחרגוס וירא, חצל אחז הכי לסון ירדה כי גלוי שכינה אל החחחיות ירדה סיא חלל מעלות הגצות, וצאור וירד ה' צכלן שכראה ה' המיוחד לעיני כל העם כי כן הזכיר למעלה כי ציוס השלישי יכד ה' לעיני כל העם, כי מחוך שראו הכבוד כאש אוכלת צראש ההר ידעו והציו כי סם ה' המיוחד ואל הכוונה הזאת כאמר וירד ה', לא שיראו ה' המיוחד שהרי כי (צמות ליג) כי לא יראני האדם וחי, וכן הענין צאצרהם שכל' וירא חליו ה' יגיד כי ה' המיוחד כראה לאצרהם וכצר ידוע כי האצות לא הציגו הסם המיוחד ולא כראה להם רק צאל שדי שהוא השער לה' ולכך הולרך לומר והוא יוסצ פתח האהל שהוא צאור לירא חליו למדך הכי כי הראותו לאצרהם מחוך פתח האהל היה כדי שלא חצין שכראה לו ה' המיוחד ממש, וכן צכלן צוירד ה' שזה צסום כי גלוי ה' המיוחד לעיני כל העם מחוך מראה הכבוד שהיו רואים כאש אוכלת היה: (כא) וגפל סמנו רב, חפ"י ח' מוס כופל הרי הוא כנגד מעסה צראשית כי ה"י ראוי לוור ויפלו מוס רצ"ס: (כצ) וגם חנהנים חוגשים אל ה'. ע"י הקרצות, נקראו הצכות כהנים

הקולות וגו' וירא העם ויכוונו קודם מ"ה ס"ה כי אז אמרו אל משה דבר אחת עמנו ונשמע כי צמרא וצמיעת הקולות הם נחפכו ל"הם עליהם ולא עלרו כח ואם ישמעו הדבור מפי הגבורה ימותו ומשה חזק את לבם ואמר להם אל תיראו כי לצעצור נסות אחכם וגו' ואז שמועו אליו ויעמוד העם מרחוק כי לא נחפ"קו ולא נחרלו בכל דבריו להחזקת אל הגבול. ומשה נגס אל הערפל לא בא צחוכו ואז דבר אלהים עשרת הדברים: והכהנים והעם אל יורשו לעלות אל ה'. והלא כבר הזכיר לעלות דר העד צעס פן יחרסו אל ה' לראות.

אבל נראה כי שם הצין משה שהתחלה סתירה בהם הוא שלא יעלו אל ההר ושלא יתקדשו אל הגבול המקומן לראות צחוק העין והס"ב משה צוה לא יוכל העם לעלות אל הר סיני כי אחת העדותה צוה לה' לשונות של התחלה והוא שכי' והגבלת את העם סביב לאמר השמרו לכם עלות זהר וכגוע צקלהו כל כגוע זהר מות יומת לא חגע צו יד, וזהו תוספת ה"ה צמלת העדותה, ולכך הולך הקציה לחזור ולפרש לו שאין להתחלה על קרוב גבול כי כבר הם מותרין ונזהרין צכך אלל הוא על קרוב הסגה והסתכלות מחשבה, וז"ש לו לך דר ועליה אחת ואהרן עמד והכהנים והעם אל יחרסו לעלות, הזכיר לשון לעלות כלומר עליה מחשבה למעלה מכת שהסגה ולכך הסוה את כלם כאחד הבהנים והעם והיה כעס ככתן שלא יסתכלו ושלא יחאו להסיג מה שאיכנו מוסג. ויש לדקדק צפסוק פן יחרסו אל ה' לראות למה לא הזכיר פן יחרסו לראות את ה' כעס שהזכיר כאן אל יחרסו לעלות אל ה'. ויתכן לומר כי אילו אמר בן ה"ה נראה מזה שהראיה אפשרית ללא שהוא מוכח אותה ע"כ איחר הראיה ואמר פן יחרסו אל ה' לראות כי יחרסו מחשבתם שיחשבו לראותו ובאר צוה כי הראיה צלתי אפשרית אלל הוא דבר נמנע וכענין שכי' (שמות ל"ג) כי לא יראני האדם וחי:

ב (ה) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. הוסיף לאמר להורות שכל הדברים האלה צאמירה אחת כאמרו מה שאין חפה יכול לדבר ומה שאין חלון יכולה לשמוע, וכ"ל צמדבר סיני רצה כי אחד אומר (תהלים קצ"ז) מונה מקפר לכוכבים לבלס שמות יקרא, וכ"ל יסמיה

כהנים כי העבודה צצכורות היתה, או יש לפרש הבהנים על צניי אהרן ממש ונקראו כהנים ע"ש העתיד שעתידה הבהונה להנחן להם, וכמוהו (צראסית צ') הוא ההולך קדמת אסור שנקרא אסור ע"ש העתיד: יחקשו. ומזה כי (ויקרא י') צקרוצי אקדש, אמר צקרוצי כנגד הכנשים ואמר אקדש כנגד יתקדשו: פן יפרץ בהם ה'. ירמוז למיתתם כי פרץ בהם ה' ולא רלה להענישם עתה צמ"ה שלא לערצ צמחת החורה והמחין להם עד יום ה' של מלואים. ואמר וגם לרצות שצעים זקנים: (כד) והכהנים והעם וגו'. קדר הדברים ה"י צמ"ה כענין זה, תחלה לזה למשה והגבלת את העם שיחן זהר גבול ידוע לעם שלא יעצרוהו, והוא מסי' לו משה כי אחת העדותה צנו לאמר הגבל את ההר וקדשמו שהרי גבול העם הוא גבול ההר, ואח"כ הזהירם שיפרשו שלשה ימים מכל עומתה והלריכס עזילה הוא שכי' ויקדש את העם ויכצו שאלותם, וציוס השלישי צצקר הוא וי צקין היו קולות וצקיס וענן כצד על ההר וקול סופר חזק מאד ועדיין לא ירדה שכינה כמנין שכי' (מ"ה י"ט) ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומצצר סלעים לפני ה' לא צרות ה' ואז נחלצו חדרה מפחד הקולות ההם שכי' ויחרד כל העם כו' ומשה חזק את לבם להוליאם לקראת האלהים ויתלצו צתחתית ההר, וצחיותם שם צתחתית זהר מלפנים ירד הש"ה על ההר צאש ויעל עשנו עד לצ הסמים חסך ענן וערפל וחרד ההר עלצו וכודעזע כאשר יעשה צרעם הנקרא זלזליה או יוחר מכן, ופ"ה דוד ע"ה (תהלים ס"ה) ארץ רעשה אף שמים נעפו מפני אלהים זה סיני מפני אלהים אלהי ישראל, צאורו נעפו אש, ובאור ז"ה, צער (סיני) מל' (דניאל צ') ואחונא איזה יחידא וכן למיזא לאחונא, וכ"מ צדצורה הכציה (סופטים ה') ה' צלחתך מצעיר צלעדך מצדה ארום ארץ רעשה גם שמים נעפו גם עצים נעפו מים, וכן אה"כ (תהלים ק"ד) ההרים רקדו כאילים וגו', ואיכנו משל כאשר איכנו משל הים ראה ויכוס וגו', וכ"ל הכציה (ירמיה מ"ו) כי כתצור צהרים וככרמל צים יצא, ודרז"ל שצבעת מ"ה כקצו הרים הללו צא"י ועצב כרמל את הים, ואח"כ כתחזק קול סופר מאד ואז ראה העם ויכוונו ויעמדו מרחוק יוחר מן הגבול. ויש לך לדעת כי פרשת וכל העם רואים את

(יִשְׁעִיה מ') המוליד במקור לנאם לכלם צעם יקרא, כשהקציה קורא. אותן הוא קורא שמוות לכלן באחד. או יס' לפרש לאחר על הנקשר כי כל דברי הש"י בהם נגלה ונקשר ויבא הדבור על הנגלה והאמירה על הנקשר וזה כעצם וידבר ה' אל משה לאחר צרוב מקומות שצחורה כי הגיד למשה הנגלה והנקשר, וכבר הזכרתי זה בפרשת (סמות י"ג) קדש לי, ולכן הגיד לישראל זכאן כי נציאים היו כלם וז"ס (תהלים ס"ז) אחת דבר אלהים שמים זו שמימי. ודע כי דעת הרמב"ם ז"ל צמעת הר סיני צפרק ל"ג מן החלק השני מספרו שהקול העלום ששמעו ישראל היה כנראה ושמעוהו בלא הגדל אחריות ולא שמעוהו כ"א פעם אחת וזה צמתי דברות ראשונות. וע"ז אמרת תורה (דברים ט') קול גדול ולא יסף, וכי (סס) כשמעכם את הקול וכי (סס ד') קול דברים אחס שומעים קול דברים ולא דברים, וז"ס צעצור ישמע העם צדברי עמך, צאורו ישמע העם הקול והדבור שיהיה עמך, וכן ארז"ל חכמי ולא יהי לך מפי הגבורה שמענו, וזהו ההצדל שבין משה לישראל ישראל שומעין קול דברים ומשה שומע הדברים, וע"כ היה משה משמיע להם צהצדל אחריות ומ"ס (סס ט') חכמי עומד בין ה' וצייכס צעת הה"א להגיד לכם את דבר ה', וזהו צאור הכי משה ידבר והאלהים יענו צקול כלו מה שהאלהים יענו צקול משה ידבר לישראל, ולי עניה זו התחלה כל' ויען איצ עניה שחקדים הדבור כי הוא ז"ל הדברים: וע"ד הקצלה וידבר אלהים זה פירוש וידבר ה' אל הזכיר אלהים כלפי הסגתן של ישראל והוא דבר הנציא ע"ה (מצקוק ג'). נתן תהום קולו ועליו הזכיר למעלה ומשה עלה אל האלהים ומעעם זה אמרו חכמי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו אותם, וע"כ מ"א צממתו הנפלאה צכל סס אלהים שצפרשם הזאת יקרא דה' או מ"מרא דה' לא לסתום רק לפרש כי אלהים הוא הכבוד עם הסס המיוחד הוא מדבר צו, וצכל מקום שחזכיר צו הפרשה הסס המיוחד לא יכנה אותו ולא יתרגם יקרא או מ"מרא כלל כמנהגו צשאר מקומות החורה, אלל חרגס וידר ה' על הר סיני ואחגלי ה'. כי ציוס הסליסי ידר ה' יתגלי ה', יצואר מזה כי הסס המיוחד נגלה על סיני צכצודו והוא מדבר עם משה וכבוד הזה הוא אל שדי סהסס המיוחד כנראה לאצות צו אלל לא כודע להס הסס המיוחד צכצואת והוא הנקרא חספקלריא שאינה מאירה שצו צסתכלו כל הנציאים כלם. ויש לך להצבונן מעתה כי

צתחלת שה"ס רצה (דברים ל"ג) תורה לזה לנו משה מלות כמכין תורה, חכמי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, שחרי צמיעת קול אחד הש"י שחי הדברות וז"ס (תהלים ס"ז) אחת דבר אלהים שמים זו שמימי זו היא דעת הרב המורה ז"ל. אבל דעת הרמב"ם ז"ל כי כל עשרת הדברות שמעו ישראל מפי ה' וזה טעם וידבר אלהים את כל הדברים האלה וכן הזכיר משה צמסנה תורה את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם וכי ויכתבם על סיני לוחות אצנים למדנו כי כאשר אמר אל כל קהלכם כן כתבם על הלוחות, ומה שארז"ל חכמי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו שהמוצן ממנו ששאר דברות לא שמענו מפי הגבורה, הוא כי מלת שמענו כוללת שמיעת און ומ"ס (משלי ע"ו) און שומעת תוכחת חיים, וכוללת הצנת הלצ ומ"ס (מ"א ג') לצ שומע, ולא היחה לישראל שמיעת והצנת מפי הגבורה כ"א צסחים ראשונות והשאר שמענו מפי ה' אלל לא הצינו אותם ולכך הולרך משה להצינס להם, הוא שאמר (דברים ט') חכמי עומד בין ה' וצייכס צעת הה"א להגיד לכם את דבר ה', וזהו צאור הכי משה ידבר והאלהים יענו צקול כלו מה שהאלהים יענו צקול משה ידבר לישראל, ולי עניה זו התחלה כל' ויען איצ עניה שחקדים הדבור כי הוא ז"ל הדברים: וע"ד הקצלה וידבר אלהים זה פירוש וידבר ה' אל הזכיר אלהים כלפי הסגתן של ישראל והוא דבר הנציא ע"ה (מצקוק ג'). נתן תהום קולו ועליו הזכיר למעלה ומשה עלה אל האלהים ומעעם זה אמרו חכמי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו אותם, וע"כ מ"א צממתו הנפלאה צכל סס אלהים שצפרשם הזאת יקרא דה' או מ"מרא דה' לא לסתום רק לפרש כי אלהים הוא הכבוד עם הסס המיוחד הוא מדבר צו, וצכל מקום שחזכיר צו הפרשה הסס המיוחד לא יכנה אותו ולא יתרגם יקרא או מ"מרא כלל כמנהגו צשאר מקומות החורה, אלל חרגס וידר ה' על הר סיני ואחגלי ה'. כי ציוס הסליסי ידר ה' יתגלי ה', יצואר מזה כי הסס המיוחד נגלה על סיני צכצודו והוא מדבר עם משה וכבוד הזה הוא אל שדי סהסס המיוחד כנראה לאצות צו אלל לא כודע להס הסס המיוחד צכצואת והוא הנקרא חספקלריא שאינה מאירה שצו צסתכלו כל הנציאים כלם. ויש לך להצבונן מעתה כי

מאחר

קנא

בחיי

יתרו כ

רבינו

ומתנו, וזהו סוד מה שארז"ל זכור ושמור מדת אחד כאמרו כי זכור מדת רחמים ושמור מדת הדין והוא הקול בזכור ושמור מדת רחמים במדה"ד, ונטעם זה היו הלוחות שמים חמם כנגד חמם לוח אחד כנגד מדת רחמים ולוח שני שים זו ה' דורות ג"כ זה' לאוין ומתחיל לא הרלה כנגד מדה"ד וע"כ היו שנים ולא היה הכל בלוח אחד, ומרע"ה המשיג הסם המיוחד הוא מדת החפארת ה"י שומע זכור וכל ישראל שמור וז"ש (לקמן כי) כי מן השמים דברתי עמכם שהכוונה זו מתוך השמים והוא כמו מתוך האש, ולא תמלא צדקים מקום צמ"ח דבור הסם המיוחד אל"כ יזכיר זו מתוך האש. והנה הסם המיוחד כל ישראל שמעו קולו מתוך האש אזלי לא ראו אותו אפי' אלילי בניי שהרי כי זו (סם ליג) כי לא יראני האדם וחי, ומש"כ כי ציוס השלישי ירד ה' לעיני כל העם הכוונה צזה כי צדקות ישראל הכבוד הזה באש אוכלת צדקת ההר יתזכרו כל ישראל ויכירו כי צקצו הסם המיוחד שלא יראו האדם האדם כענין שבי כי לא יראני האדם וחי אזלי יראה הכבוד הנקרא אלהים כי כן ראוהו אלילי בניי שנא' (סם כ"ד) ויראו את אלהי ישראל וכי ויחזו את האלהים, וא"כ ענין הירידה שצבי הנזכר צפי הזאת אין לך להאמין אותו כי"א לכבודו אזלי ה' המיוחד צממים ומסם צא הדבור אל הכבוד שירד צהר סיני שמענו הים כשמע לאזנינו וכ"כ (דברים ד') מן השמים השמיעך את קולו וגו', וכן צעזרא כי (נחמיה ט') ועל הר סיני ירדה ודבר עמהם משמים) ויש לך לדעת כי הוא האלהים הנקרא סם והוא יושב הכרובים כענין שבי (ס"ז ו') להעלות מסם את ארון האלהים אשר נקרא סם סם ה' לצדקות יושב הכרובים עליו, והוא שהמלך שלמע"ה צנה לו ציהמ"ק וע"כ יזכיר בכל פעם ופעם לשמך (מ"א ח') והצית אשר צניתי לשמך, (סם) הוא יצנה צית לשמי, ואזלי עבודה הקרצנות, וכן לזה דוד לשלמה שנא' (דה"א כ"ח) ואחת שלמה צני דע את אלהי אביך ועבדו, ותמלא כי כלוים (במדבר ט"ז) כי הצדיל אלהי ישראל אחכם, וכחב הדמצי"ן ז"ל צפסוק (שמות ל"ז) כה אמר ה' אלהי ישראל סימו אים חרצו על ירכו וגו' העבודה לאלהי ישראל, וסם תמלא צפירות, וצענין הקרצנות נא' צפירות (דה"י צ' כ"ע) ועלה לא העלו

מאחר שהסם המיוחד הוא המדבר היה ראוי הכתוב לומר וידבר ה' את כל הדברים האלה כענין שבי (דברים ה') את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם צהר מתוך האש הענין והערפל קול גדול ולא יסף, ועוד כי (סם ד') וידבר ה' אליכם מתוך האש, אזלי מפני שהזכיר למעלה אשר ירד ה' עליו באש ובאר כי שמו הגדול הוא הסם המיוחד והוא מדת החפארת שוכן באש לכך הולך להזכיר וידבר אלהים כי וידבר אלהים הוא צדק למתוך האש כי ישראל מתוך האש שמעו הקול וכן הכתוב לומר (סם ה') הן הראו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש וע"כ כשהזכיר וידבר ה' אליכם הזכיר מיד מתוך האש וכן את כל הדברים האלה דבר ה' הזכיר מיד מתוך האש כי לשון העצמי הולך אחר השגת ישראל ולכך הזכיר וידבר אלהים ותיא הלך אחר השגת משה ולכך חרגם וידבר אלהים ומליל ה' ולא חרגם ומליל יקרא דה' או תמלל מן קדם ה' כמו שחרגם צהשגת ישראל צפסוק ואל ידבר עמנו אלהים ואל יתמלל עמנו מן קדם ה' כי השגת משה לפנים מהשגת ישראל, וזהו שכתוב (ישעיה כ"ו) כי ציה ה', יצא כי הסם המיוחד שהוא לור עולמים ציה וצו ידבר ואומר אנכי ה' אלהיך והוא צקצו שנא' (שמות כ"ג) כי שמי צקצו וזהו סוד הכי (סם ח') אפי' צקצו הארץ ע"ד הקבלה ואמר אשר הולאחיד כי ההולאה צסם המיוחד היתה וז"ש (סם י"ג) כי צחזק יד הולאחיד ה' וכי עוד כי הולאחיד ה', ואמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני אצל פנים שלי יתיו אלהיך והוא כמו (צדאשית ל"א) ואם תקח נשים על צנותי אצל הנקות שלי יהיו נשיך, ומזה הצין (שמות ל"ג) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים וכי (דברים ל"ד) אשר ידעו ה' פנים אל פנים, וכשהזכיר צעם פנים צפנים דבר ה' עמכם ע"כ הולך לפי מתוך האש כה הסם לפנים מכה מראה צחוק מראה וז"ש (במדבר י"ד) אשר עין צעין מראה אלה ה' וזהו סוד הכי (לקמן כי) לא תעשין אלהי והוא כמו על פני וז"ש (סם י"ט) ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' כי משה עלה אל האלהים והסם המיוחד היה מדבר צקצו, וז"ש ואת קולו שמענו מתוך האש כי הקול הוא קול ה' המיוחד כענין שבי (דברים ה') אם יוספים אנהנו לשמוע את קול ה' אלהינו עוד

העלו בקדש לאלהי ישראל למדך הכי הזה כי
עבודת הקרצנות לאלהי ישראל, ועוד כי מפורש
תמלא (ויקרא כ"א) כי את לחם אלהיך הוא
מקריב וכי (סס) לחם אלהיהם הם מקריבים
וכי (סס ג') לחם אשה והוא מלשון אש וכן
עולה אשה ר"ח כיחוח כמו עולה אש ומה שלא
אמר לחם אש והזכיר אשה מלשון אשה שהיא
מקבלת, וזה באור גמור כי הקרבן למדך וע"כ
הזכיר לחם אשה והאמת כי הקרצנות לאלהים
אצל הכוונה לשם המיוחד, ומענין כוונת התפלה
הנה הש"ת מרוחם מכל השצחות מתעלה על
כל התפלות כענין שבי ומרוחם על כל צרכה
ותפלה, ומלשון הקדים לעילא מכל צרכה
ושיירתא תושבחתא. אבל דעת חכמי הקבלה כי
באחד יקראוהו ואליו יסכימו כל המהללים,
והכוונה על השם המיוחד כי הוא קרוב לכל
קוראיו ואימתו כשיקראוהו באמת. וכן הזכיר
הרמב"ן ז"ל בפיוט שלו צביר אקרא הלא תענה
כי צוהתי לשאול מן המלך, ועל הענין הזה
שהוא צין הפרטים עלמו מספר ורצו הכתובים
בזה הוא שהזכיר דוד ע"ה (תהלים כ"ה) אני
אל אלהים אקרא והי' יושיעני, וצומצור (סס)
(ו') הי' אל באפק תוכיחני אמר שמע הי' תחנתי
הי' תפילתי יקה, ואם תסתכל בתפלת שלמה
תמלא שהזכיר מלשון תפלתו הי' אלהי ישראל
ולא הזכיר אלהי ישראל והוא שהתפלל ואמר
(מ"א ח') הי' אלהי ישראל חן כמוך אלהים
צמחים ממעל ועל הארץ מתחת ואמר עוד (סס)
הי' אלהים אלהי ישראל שמור לעבדך דוד חצי
את אשר דברת לו, ועתה הי' אלהי ישראל
יחנן כל דבריך, והודיענו בכי' שהתפלה למדת
רחמים שצמח"ד וכן הזכיר עוד והתפללו אל
הי' דרך העיר אשר צמח צדק והצית אשר
צניתי לשמך כי כוונת התפלה לשם המיוחד
וצנין הצית לכבודו הנקרא שמו והזכיר (סס)
ואתה השמע השמים והוא מדת רחמים מדת
התפלה והזכיר צקוף תפלתו (סס) והיו דברי
אלה אשר התחננתי לפני הי' קרובים אל הי'
אלהינו. ומענה תוכל להצין על נקלה קוד
הצרכות צנוקת מלשון שתקנו ז"ל צדק אמת
הי' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במלותיו
ולונו ולא אמרו קדשנו במלותיך ולויתנו כי
מלת צדק אמת יחזור לתשובה שהוא מלך
העולם והתפלה נקרא עולם והעולם הזה הוא
אשר קדשנו ולונו במלותיו, וכן תמלא צקוף

רבינו

יתרו כ

בהיי

קנב

ויחל משה את פני ה' אלהיו כי יתחנן משה למדה"ד, או יהיה ויחל כמו שפי' הרמב"ן ז"ל מלשון תחלה וכוון לומר כי המשיך משה כח מן התחלה אל הסוף הנקרא פנים וע"פ התפלה בלשון למה ה' כלו' למה חתן רשות למדה"ד שהם' עולטת צעמך, והכבוד הזה הוא שאליו התפלל משה בקיני הוא שבי' צמטת תורה (דברים ע"י) ואחפלה אל ה' ואומר ה' אלהים אל תשחת עמך ונחלחך אשר פדית בגדלך אשר הולחת ממלכים ציד חזקה, והשם הזה כי אל"ף דל"ת וי"ד ה"א אחריו וע"כ יתחנן לפניו ויאמר אל תשחת, ובאור הכי' ארון אשר צד הרחמים אל תשחת עמך ועוד הזכיר [ואמר צמטת צי' אדני], (ובסיני) ואמר (דברים ג') אדני יהוה אתה החלות שהכוונה צו ארון אשר צד הרחמים (אתה צמטת) וכן הזכירו עוד (שמות ל"ד) ילך נא אדני בקרצנו, ועוד אמר ועתה יגדל נא כח אדני וגו', והכבוד הזה הוא שאנו מצרכים צדוק, כבוד ה' ממקומו, ובאור ממקומו מן המקום שהוא מקבל ממנו הוא מדת הגבורה כי משם הוא מקבל ומשם הוא ראוי להתצרך מאין סוף, ואחר קדושת אומרים צדוק ואנו מחלקין צין לשון קדושה ללשון צרכה מפני שאין להשוות קדושה מעלה לקדושת מטה אע"פ שהצרכה מן הקדושה הכל מיוחד, ובמד' תהלים וכי מנין היה יודע משה צהר אימתי יום ואימתי לילה, צומן שהמלאכים מקלסין להקציה בקדושה היה יודע שהוא יום ובשהיו מקלסין בצדוק היה יודע שהוא לילה וז"ש (הושע ג') ובקשו את ה' אלהיהם ואת דויד מלכם, ובאור זה התפארת והכבוד ואנו אומרים אח"כ ימלך ה' לעולם אלהיך ליון שחזור ומחזר אותם כאשר ימלך ה' לעולם התפארת אלהיך ליון הכבוד, וכ"מ באגדה בשתחזור שכינה לבית קדש הקדשים יהיו אומרים צדוק כבוד ה' ממקומו, ולשון הצהיר מאי צדוק כבוד ה' ממקומו, משל למלך שהיתה לו מערכותיה צהירו שכל חילותיו משתעשעין צה והיו להם צנים ובאים כל היום לראות פני המלך ומצרכים אותו אמרו לו אכה אמנו אמר להם לא תוכלו לראותה אמרו צרכה מהא צכל מקום שהיא ע"כ, והכבוד הזה הוא הנקרא שכינה וכבר ידעת שהיא כלולה משש קלוות והנה היא שביעית משפעת כח לו קלוות, וכן ישראל שמועו עשרת הדברות מפי

השכינה מתוך האם, ומזה דר"ל בשצעה קולות נחנה תורה והם בזכרים צפרשה הזאת ויהי קלח וצרכים וענן, קלח כ', וקול שופר הרי צ', וכי' ויהי קול השופר וכי' יעננו צקול הרי ארבעה, וכל העם רואים את הקולות קולת כ' ואת קול השופר הרי ו', והזכיר תחלה וידבר אלהים אדני ז', וכן צדקד ואתחנן אחר עשרת הדברות תחלה ז' קולות ג"כ שם אכתוב צעה"י, והנה משה ע"ה השיג צמטת הקדושה הזה ז' קולות שהן ז' ספירות ונקראים בלשון הקבלה שבע ספירות ובלשון רז"ל ז' קולות ובלשון הנביאים ז' עינים והוא קוד הכי' (זכריה ג') על אגן אחת שצעה עינים מלשון גוונים, ומשה לצדו הוא המצנעון צמטת והמשיג אותם אלל ישראל שלא עלתה השגתם כי' היו שומעים הדבור מפי האלפים צקול אחד בלבד ז"ש (דברים ה') את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם כו', קול גדול ולא יסף, כי לא שמועו הקהל כל הדברים אלא, קול ה' בלבד לא השיגו מהם יותר, וכן תחלה צדוק ע"ה שהזכיר ז' קולות (תהלים כ"ע) קול ה' על המים קול ה' צבח קול ה' צהר הרי שלשה והם החסד והגבורה והתפארת, קול ה' שובר ארזים זה הכלה, קול ה' חולצ זה ההוד, קול ה' יחיל מדבר זה יסוד, קול ה' יחולל אילות זה מלכות, ואחר שהשיג משה שבע ספירות הללו חזר וצקס למעלה מהם והש"א (שמות ל"ג) הראני נא את כבודך, ושם אכתוב צעה"י, וצריך אלה לדעת כי השכינה שהיא שביעית משפעת כח לשבעים שמות ושבעים שמות לשבעים אומות שהם ממונים עליהם וכשהיה הדבור יולא מפי השכינה ה"י כחלק לז' קולות ומז' קולות לשבעים לסוכות מזה שמועה כל אומה ואומה הדבור לפי שהיה מחלק לשבעים לסוכות, וכ"מ צמד' תהלים (קמ"ח) ה' יתן אומר המצטרות לצא רצ' ה"י הדבור יולא ונחלק לשבעה קולות ומשצעה קולות לשבעים לשון בארם המכה על הקדן ונילוות יולאין לצאן ולצאן כך המצטרות לצא רצ', ומכאן חצין קוד השצועה והנדר כי לשון שצועה כגזר מן שבע ושבע ספירות שהרי הנדר למעלה מהשצועה, ומפני שאין עסק החורס אלא בשבע הזכרים והתורה יללה משם לצד אין השצועה חלה לצעל המלוה שא"א לשעור לעלות למעלה מעצורו וא"ך תמצעל המלוה מפני השצועה וא"ן

מלכים, ומפני זה לא אחר אשר צרתי השמים והארץ כי לא ראו זה צעיניהם ורָאָה להציל להם ראיה על האלהות ומה שראו הם צעלמם צעיניהם, ועוד כי ההולאה מארץ מלכים כוללת צריחת עולם שהנפים הנמשכים אחר ההולאה הסיא רבים ומה שנסחבה העצב בהם יחצאר מזה מרוש העולם כי עם הקדמות לא יסחבה דבר מעצמו כלל, ומפני זה אחר אשר הולאתיך כי צודאי היתה ההולאה מורה על החדוש ועל ההשגחה ועל היכולת שחקצלו עליכם אלהותי ומלכותי ושאיהם אלהים לכם וארון עליכם ושחצדוני אהם וזהו ענדים לי כסם שהולאתי אחכם מצית ענדים מצית המלכיים שהייתם ענדים להם, או יאמר מצית ענדים שהאדונים שלכם היו ענדים שהרי המלכיים צני חס הם שכל (צראשית י') וצני חס כוש ומלכים ופוע וכנען, ועתה ענדים להם, או יהי' לשון ענדים שם דבר וכאלו אחר מצית ענדות וכמוהו (צראשית ע') ענד ענדים יהיה לאחיו שפירוש ענד לענדות עולם, ואפשר לפרש עוד מצית ענדים מצית המזלות שהם ענדים לי וקרא את המזלות ענדים לפי שהם מלכים למה שלמטה מהם שהם ממונים עליהם וענדים למה שלמעלה מהם, וירמוז כי היו ישראל ראויין לשהות עוד במלכים לפי מעשטי הכוכבים והמזלות לולא ה' שהיה לנו שהספיל הכח ההוא והוליאם בדרך חכם וז"ש (דברים ד') ויוליא אחכם מכור הצרזל ממלכים לא אחר ממלכים מכור הצרזל כי המסיל כח של מלכים אשר למעלה לכור הצרזל שהיו ישראל ראויים שיוחכו בו כצרזל המותך צחוק כור, ואח"כ כי הקצ"ה הוליאם מחלה מחלתו כור הצרזל ואח"כ ממלכים זהו מכור הצרזל ממלכים: (ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. יזהיר שלא נקבל עלינו לאלוה שום כח מן הכחות העליונים שהם המלאכים הנקראים אלהים ולא משאר כחות הכוכבים והמזלות ולא כאמין זאחד מהם כלל, ומה שקראם אחרים אמרו בקפרי על כי הם אחרים לעובדיהם, ד"א אחרים היום של זהו לאחר של כסף לאחר של עץ, והצקר כי נקראו אחרים ע"ש שחקצלים כח מאחר ואין להם כח מעלמם, וזהו לא תשתחוו לאל אחר לאל שחקצל מאחר לאל להקצ"ה בצד שהוא אלתי ישראל שאינו מקבל כח מאחר, וכן דרשו רז"ל ומצדדי אין אלהים - שלא קבלתי מלכותי מאחר:

על

עקר המלוא אלא מעקר השבועה, אצל הכדר שהוא למעלה מן השבועה הרי הוא חל לצעל את המלוא מפני שחקצרו של כדר עולה על עקר השבועה וע"כ יש לו כח לצעל המלוא שהיא מן השבועה שהיא למטה ממנו, ולשון כדר ושבועה שחם יוכיח עליהם ויורה על ענינם כי הכדר אין לו קלצה ולשוכו הרי הוא עלי מורה דבר שאין לו קלצה וזכר לדבר (תהלים כ"ו) עלי אלהים כדריך וכן (צמדצר ל') וכדריה עליה, אצל השבועה יש לה קלצה שהרי חשבון ז' דבר קלוצ הוא, וצדצור (שמות כ') לא תשא אצאר קוד השבועה ועם מומר האיקור שבה, וצפרשת (צמדצר ל') ראשי המעות אצאר קוד הכדר צעה"י, הנה צארתי לך צפסוק זה מעקרי החורה לא אלערך צמקומות אחרים להאריך בהם כי מכאן חובל להצנים:

(ג) אנכי ה' אלהיך. זו מלות הלז ואינו ספור כי חס מלות עשה שיודה אדם ויאמין בלבו חמוכה שלמה כי יש צורא כמלא אחד קדמון ואין עוד מלצדו, וכן מלת אנכי מורה על כמלא והאל"ף צראש מורה על היחוד והקדמות ושאר האותיות כלן עשרות שהן מחלק האחד וא"כ כל התיבה כלת מעידה על האחדות, ועוד מלת אנכי מעיד על אחד וכן אחד עולה פ"א צחצון מרובע, ועוד מלת אנכי כוללת כל האותיות שבתורה שהן כ"צ אל"ף משלש אותיות כי ת"צ פשוטות כ"ף מ"ז כפולות וזה כלל כל האותיות ונחמה המלה ציו"ד שהיא מן הכעלמות, ועוד אמרו במדרש כי יש צמלת אנכי כוטרקון אכא כפסאי כתיבת יחצית, וראוי להאיר עיני הלז בארבע תיבות הללו הרוממות שהתורה נחנה צסם המיוחד, וכבר ידעת כי כל אנכי האמור בהקצ"ה ת"א מימרי חוץ מזה וסזכיר פני שמות מדת הרחמים ומדת הדין שהמלות הזאת יקראוה רז"ל קבלת מלכות שמים והמדות האלו הלא הם מדות המלך כנגד העם כי המלך ילפדך להצמיד הארץ צמספט שכל (משלי כ"ט) מלך צמספט יעמיד ארץ וילטרך ג"כ שיתחנה עמם צחקר וכענין שבי (משלי כ') חקר ואמת ילכו מלך וקעד צחקר כסאו: ואמר אשר הוצאתיך מארץ מצרים, כדי לתח מופת על אלהותו וקבלת מלכתו מכל מה שראו צעיניהם והם יכולים להעיד עליו, והכונה לומר חייצין אהם לי שחקצלו אלהותי עליכם ומה שראיתם צעיניהם האותות והמופתים הנכללים ציליאת

רבינו

יתרו ב

בה"י

קנג

על פני. ע"ד הפשט על עלמי כמו (שמואל ב' י"ז) ופניך הולכים בקרב, או יאמר על פני על המקום שאני פונה וזהו אזכרה על שום מקום בעולם לפי שהוא ית' בכל מקום. וע"ד הקבלה סוד מלת על פני על כל הפנים שלי כמ"ס (דברים ה') פנים בפנים דבר ה' עמכם והסוד מלת אחרים שלא אחר לא יהיה לך אחר על פני ואחר אחרים כדרך (בראשית ל"א) ואם תקח נשים על זכותי כי לא יתכן לומר אם תקח אשה על זכותי וכבר בארתי בפסוק וידבר, כי הרמז"ן כי ענין ע"ג על שלשה חלקים יש עוזדים למלאכים ויש עוזדים לכוכבים ולמזלות כל לזא השמים ויש עוזדים לשדים, תחלה החלו הקדמונים בעבודת המלאכים כי ידעו להם כח השפעה על האומות כענין שבי (דניאל י') שר יון ושר מלכות פרס וכ"א ה"י עוזר לשר שלו שהוא תמונה עליו והוא שבי בהקב"ה הוא אלהי האלהים כי המלאכים נקראים אלהים והש"י אלהים עליהם וכן (תהלים ל"ז) השתחוו לו כל אלהים ואמר יתרו (שמות י"ח) כי גדול ה' מכל האלהים וכן ארז"ל דקרו ליה אלהא דאלהיא, אח"כ חזרו לעבודת הכוכבים והמזלות כל לזא השמים כי ידעו להם כח גדול ויכולת צפלים והוא שבי (ירמיה ח') וטעמום לשמש ולירח ולכל לזא השמים אשר אהזום ואשר עצדום ואשר הלכו אחריהם ואשר דרסום ואשר השתחוו להם, כי היו חכמים גדולים יודעים כח המזל כפי מעטרו על הארץ שלהם והיו חושבים כי בעבודת הכחות ההם יגבר מזלם ויועיל להם, ואח"כ חזרו לעבוד את השדים כענין שבי (דברים ל"ב) אלהים לא ידעום חדשים מקרוב צאו, ילעג להם הכי שהם זוחים גם לשדים שאינם אלוה כלל שנאמר (שם) יצחו לשדים לא אלוה שאינם במלאכים הנקראים אלוה אצל הם אלהים שלא ידעום אבותיהם כלו' שלא מלאו זהם שום אלהות ושלטנות והם חדשים להם שלמדו לעשות כן מחדש מן המלכיים המכשפים, וע"כ יזהיר לא יהיה לך אלהים אחרים שהם המין הראשון וזהו על פני כאשר ימותי סודו ע"כ:

(ד) לא תעשה לך פסל וכל חמונה. אחר שהזהיר לא יהיה לך במחשבה הזהיר על המעשה שלא לעשות תמונתם כי אולי יחשוב שהוא עושה בזה חפץ הש"י ואינו עוזר על רלונו

כלל אם הוא עושה לזכר המלעי שהעושה צא ע"י כדי להיות זכרון לנבים ונפלאות מעשה הקב"ה לישראל ע"י הקצוה ההוא או ע"י המלעי ההוא מפני שיאמר והלא כמה מלות יש בתורה שהם לזכרון דבר כענין הסוכה שבי (ויקרא כ"ג) צבחות השצו שצעת ימים וסמך לו למען ידעו דורותיכם כי צבחות, וכן אכילת הפסח ע"ש שפסח המקום וכן המלה ע"ש שנגאלו ולא הספיק זלקם של אבותינו להחמיץ אף הוא יחשוב לעשות הפסל ההוא או התמונה ההיא לזכרון המלכות המעידה על שרף דבר באלהותו של הקצוה וציכלתו, וע"כ צאה התורה ואסרה לעשות שום פסל ותמונה אפי' למלעי שאם יעשה כן סופו שיסתחוה לו ואחר ההסתחויה יצא לעצרו, כענין שבי (תהלים א') אשרי האיש אשר לא הלך בעלת רשעים ודרך חטאים לא עמד וצמוצ ללים לא ישב, ודרז"ל מאחר שלא הלך היכן עמד ומאחר שלא עמד היכן ישב, אלא לומר לך שאם הלך סופו לעמוד ואם עמד סופו ליסב ואם ישב סופו ללון ואם לן עליו הכי אומר (משלי ע') וללכת לדרך חשא אחרון אחרון חמור והנה הוא כמנה עם כח ללים שאינם נוקלים פני הסכינה וכענין שבי (ישעיה כ"ח) ועתה אל תתלולו פן יחזקו מוסריכם, וכן צבאן אחר לא יהיה לך לא תעשה לך לא תשתחוה להם ולא תעבדם, שאם עשה סופו להשתחוות ואם השתחוה סופו לעבוד ואחרון אחרון חמור, ומש"א לא תעשה לך פסל וכל תמונה ואח"כ לזה צועשה כרובים הפה שאמר הוא הפה שהתיר: ולשון וכל תמונה שום תמונה כמו לא תעשה, בל מלאכה שום מלאכה, או ירמוז וכל תמונה לתמונה הנקראת כל, יאמר לא תעשה לך פסל ולא כל שהיא תמונה, אשר צשמים ממעל וכ"כ באזהרה ועשיתם לכם פסל תמונת כל אשר צשמים ממעל יזהיר שלא יעשה לזכר המלאכים ושאר התמונות הקדושות שהם למעלה צשמים כגון האופנים והשרפים וחיות הקדש, ואשר בארץ מתחת שלא יעשה לזכר אדם ולא לזכר צהמה חיה ועוף שהם למטה בארץ, ואשר צמים מתחת לארץ שלא יעשה לזכר השדים שצתהום ולמדך הכי צזה שארץ עומדת על המים, וע"כ אחר ואשר צמים מתחת לארץ וכן הכי מעיד (תהלים קל"ז) לרוקע הארץ על המים ומן הידוע כי השדים לגי חלקים בחלקים, יש מהם שוכנים באויר

צגלגלי תיקודות והם המחלימים את האדם צלילה, ויש מהם סוככים צקצקו והם המחטיאים האדם, ויש מהם סוככים צחחחות ים וחלמלא נחנה להם רשות לעלות היו מחריבים את העולם ודרזל אשר צטמים לרבות מהם ולבנה כוכבים ומזלות, ממעל לרבות מלמ"ס, ואשר צארץ לרבות אדם וצחמה וחי' ועוף, מחחח לרבות שקלים ורמשים, ואשר צמים לרבות דגי היס, מחחח לארץ לרבות הסדים, וכן ארז"ל מחחח לארץ לרבות הצוציא: (ה) לא חשתחוח להם ולא תעבדם. צסום עצודה כלל ואפי' ההא דעתו שלא להוליא עלמו מרשותו של הקציה, ומקן כל העצודות כלן לצי, ודרז"ל לא תשתחיה להם ולא תעבדם אפי' דרך ציון כגון פוער עלמו לפעור וזרק אבן למרקולים, לא תעבדם צין סדרך עצודה צכך צין שאין דרך עצודה צכך, לא תשתחיה להם ולא תעבדם אל"ל צכלון אלל אפי' צאונק אינו רשאי ויהרג ואל יעבור ולכך הפקירו עלמן חכניה מיטאל ועזריה שאם היה האונק מותר לא היו מוקרין עלמן לכבשן האש, לא תשתחיה להם ולא תעבדם ואל"ל צמתכוין אלל אפי' שלא צמתכוין, וזוהי צעכינו מי סכתפזרו לו מעותיו צפני ע"ג לא יסוח ויעלם מפני סכרה כמשחחיה לע"ג יצב לו קוץ צפני ע"ג לא יסוח ויעלמו מפני סכרה כמשחחיה לע"ג אלל יצב ע"ג קרקע ויעלמו מיוצצ, כי חכני ה' אלהיך לצדי חין ראוי צחמירכי צאחר ואם חמירכי חני אל כלוי ים כח צידי להענישך, ואני קנא צמי צמחיה אחי ועוצד זולתי אפקוד עליו עון זה עד די דורות, ואין פקידה זו לעוצה למרק העונות כאותם של י"ג מדות אצל הוא להסמיד ולחצד את הכל וע"כ אמר לצונאלי. ודע כי לא תמלא צכל חחורה קנאה צהקציה כ"א צעין ע"ג, והטעם כי כיון צקצלו ישראל עליהם חלשותו של הקציה צקצלת החורה הכה הם לקומים לחלקו ציחוד והם עם מיוחד לארון יחיד וכאשר הם כשחטים ממנו פונים אל חללים אחרים ראוי שיקנא צהם כאיש אשר יקנא צחשתו צלכחה לאחרים ומזה לא תמלא צכל ספרי סכציאים סיחפוש סום כציא לסום חומה צעכין ע"ג כ"א לישראל והוא סכי (דצרים ד') אשר חלק ה' אליהם חותם לכל העמים חחח כל חשמים וחחכס לקח ה': (ו) ועושה הסר לאלפים לאוהבי. דרז"ל לעושים מחהבה, ומ"ס (סס ז')

לאוהביו ולשומרי מצותיו לחלק דור לעושים מיראה, וכ"א הלי צדסעיק ליה והלי צדסעיק ליה כי חע"פ שאין העצודה סלמה לעושים מיראה מ"מ סכרם עד סמים יגיע, וכן דרז"ל צפ' מקום סכהנו כי כי גדול עד סמים וכי מעל סמים לא קשיא כאן לעושים לשמה כאן לעושים שלא לשמה וכרצ דאמר רב לעולם יעסוק אדם צחורה וצמלות ואפי' שלא לסמן סמחוק שלא לסמן צא לסמן, עושים לסמן הם סעושים מחהבה עושים שלא לסמן הם סאיכין עושים מחהבה אלל מיראה, ומ"ס צצרכות כל העוסק צחורה שלא לשמה כוח לו שלא כצרה הוא סאיכו עושה כלל אלל מיראה: (ז) לא חשא את שם ה' אלהיך לשוא. היה ראוי שיאמר לא חשא את שמי כי השם ידבר עד עתה. וכתב הרמב"ן ז"ל זה יאמה קצלת רז"ל סחמרו חכני ולא יהיה לך מפי הגבורה סמענוס כי רלה הקציה סיטמעו סמים חלו מפיו כרי סיחיו כל ישראל כציאים צחמוכת מליחות ה' ויחודו וצחיקור ע"ג, וע"כ דבר עד עתה צלסון ה' יח' ועתה צדבור לא חשא החחיל ואמר את סס ה' אליהם, ומה ססדר המלוה הזאת סל לא חשא אחר חזהרת ע"ג כי כאשר ראוי למיראה את השם הגדול והנורא שלא לחת כבודו לאחר, כן ראוי לחת כבוד לסמו והנושא אותו לסוא מחלל כעכין סכי (ויקרא י"ט) ולא חסצנו צצמי לסקר וחללת את סס אליהם, ויזהיר סכי חזה שלא יסצע אדם צסס לריק כגון סכסצע על חידוע לסכותו או לקיימו והוא סכסצע על עמוד סל זה ססוא סל סיס או סל זהב, והזכיר לסון לא חשא ולא אמר לא חסצע לפי ססוא כולל עוד שלא ישא אדם על ספתיו ססס לחכס כלסון (סמות כ"ג) לא חשא סמע סוא (חללים ע"ז) וצל אשא את סמותס על ספתי כי הדבור יקרא כן צעבור סיטא צו קול וזה קרא צלסון רז"ל מוליא ס"ס לצטלה, ודרז"ל מנין שלא יאמר אדם לה' עולה לה' חעחת אלל עולה לה' חעחת לה' קרצן לה' והלא דצרים ק"ו ומה חס מי ססוא עתיד להקדיש חמרת חורה לא יחיל סמי אלל על הקרצן ק"ו למוליא ס"ס לצטלה ע"כ, וטעם חיקור הסצועה כי הוא מכחיס חחמה מעקרו ואצדה חחמוכה מפיו, וצין סחחיה הסצועה צכקיעת חסן צין סחחיה צלא כקיעת חסן חרי הוא ככופר צחורה או צמי סכתנה כיון סצטל

קנר

בחי

יתרו כ

רבינו

הנחף לשעמו והגונז להנחתו לשעמו ועד
 סקר להרלח או להנקם חלל הנשבע לסקר
 מחלל הש"י צפרהסיה חלל הנחת שיש לו, ע"כ.
 ומצינו ישעיה הנביא שהוא מוכיח לישראל
 בעצירה זו הוא שכי' (ישעיה מ"ח) שמעו
 זאת ציה יעקב הנקראים בשם ישראל וממי
 יהודה ילאו הנשבעים בשם ה' ובאלהי ישראל
 יזכירו לא באמת ולא בלדקה כי מעיר הקדש
 נקראו ועל אלהי ישראל נסמכו ה' לבאות שמו,
 כוון ישעיה ע"ה בשכי' כתובים חלו לומר שאין
 לחמוה על העו"ג אם הם נכשלים בעון זה כי
 הם לא קבלו התורה ולא ראו אור ולא ידעו
 ולא יצאו צחשכה יתהלכו חלל התימה על
 אותם שהם ציה יעקב ונקראים בשם ישראל
 שהם קבלו את התורה ושמעו דבור לא חשאו,
 ולכך הזכיר ציה יעקב כלשון האמור כאן ציה
 (שמות י"ט) כה תאמר לציה יעקב ותגיד לבני
 ישראל כי ציה נחקיים להם שם ישראל הנגזר
 משרתה כי ראו שרת הש"י וכבודו עין צעין
 ומזה נקראו יסורן ואמר וממי יהודה ילאו
 כלו' מזרע יהודה, והזכיר יהודה לפי שחלל
 נבואתו של ישעיה לשעמו יהודה היתה הוא
 שכי' (ישעיה א') אשר חזה על יהודה וירושלים.
 והנה הנביא ע"ה כמתמיה בלשוננו על זאת איך
 אפשר לציה יעקב שקבלו את התורה והם
 נקראים בשם ישראל וילאו משעמו יהודה שמענו
 האור והמלכות סיהיו נשבעים בשם ה' ובאלהי
 ישראל יזכירו ואינם חוששים בהזכרת הש"י
 תמיד והם מעיר הקדש נקראו והיה להם
 להיות קדושים כשם שנקראו ממלכת כהנים
 ובני קדוש ועל אלהי ישראל נסמכו צפיהם לא
 בלבדם כענין שכי' (ירמיה י"ז) קרוב אחת
 צפיהם ורחוק מכליותיהם ואמר ה' לבאות שמו
 כי הוא אדון כל הלצאות כלן העליונים והספלים
 וע"כ היה לכם לירא מעמו, ובמדרש העובר על
 מצוה כעובר על החרם כי המצוה היא החרם
 והחרם הוא המצוה, גדול כח החרם מכין
 מעבן שהרי עבן מעל בחרם ומחו עליו ל"ו
 לדיקים שכל' (יהושע ז') ויכו מהם אנשי העי
 כסלסים ושסה איש אומר הקציה ליהושע חטא
 ישראל מה עשה יהושע נסתכל בשנים עשר
 אצני החשן וראה אצנו של יהודה מכה אורה
 וידע ששצט יהודה מעל בחרם הפיל גורלות
 למשפחות וממשפחות לבגדים וכלכד עבן בן
 כרמי בן זבדי בן זרח למעט יהודה, וכי
 צפיהם

דבריו ועבר על מצוהו, וכי ר"א ז"ל העובר
 על מצוהו באלו מכתים וכופר בהש"י כי
 כוונת המצוה כאשר השם אחת כן יהיה
 דברי אחת ואם לא יקיים דברו הר"ז כמכתים
 את הש"י, ומנהג אנשי מלרים עוד היום אם
 ישבע ציה המלך ולא יקיים דברו כי בן מות
 הוא ואילו כחן כופר משקלו זהב לא יפיה
 שהרי הוא בזה את המלך צפרהסיה ח"כ למלך
 צו"ד שחללנו הצל ומלכותו הצל ואחריתו הצל
 עאכ"ו חלף אלפים פעמים חייב אדם להשמר
 במצוהו להש"י, והנה ראינו בעבור שנסבעו
 ציה צרבים ע"ד פילגש בגבעה ושם היה פנחס
 כה"ג ומלינו שנהרגו העוברים על המצוה
 והם אנשי יצט גלעד אנשים וכסים וטף, וכן
 לא יעשה אפי' צמחללי שבת, גם ראינו כי
 בקש שאל להרוג ליהונתן בנו והוא לא שמע
 המצוה שכל' (ש"א י"ד) ויונתן לא שמע
 בהשציע אציו את העם, וגדול מאד כח המצוה
 שהרי יהונתן לא עבר בזדון חלל צפיהם ואע"כ
 חייבו אציו מיתה עד שהולרכו העם לפדותו
 שכל' (שם) ויפרו העם את יונתן ולא את
 ופדאוהו כדן מפני שאמרו צפיה, ומכאן
 יש ללמוד שהעובר על המצוה חייב מיתה
 כחייצי מיתה צ"ד בזה וראה שהרי השוה הכי'
 עובר על המצוה לא"י ח"א כי הכא (שמות
 כ') לא ינקת וכי' החם (משלי ו') כן הבא
 אל אשת רעהו לא ינקת כל הנוגע בה, וראינו
 שהצ"ה הש"י רעז צארץ בעבור שאלו וציתו
 ששצרו על מצוה הנשיאים שנסבעו לגבעונים
 וכאשר נהרגו ציה הדמים אז ויעתר אלהים
 לארץ, ושלמה אומר לשמעני (מלכים א' ב')
 הלא המצוה ציה, והכלל לא מלאנו בעשרת
 דברות שבר מפורש רק בכבוד ח"א ולא עוכס
 מפורש רק ציה וצפיה שוא, ורבים חושבים
 כי הנושא הש"י לשוא לא עבר עצירה גדולה
 ואני אראה לו כי הוא קשה מכל לאוין הצאים
 אחריו כי הרולח והנחף שם עצמות קשות
 לא יוכל לרלוח ולנחוף בכל עת שירלה כי
 יסחד ואשר הרגיל עלמו להשבע לשוא ישבע
 ציום אחד כזה מצוהו צלא מספר ומרוב
 רגילותם לפני הדבור יקדימו המצוה והוא
 להם לשון לחות, ואילו לא היה בישראל רק
 עצירה זו תספיק להאריך הגלות ולהוסיף מכה
 על מכותינו, ואני אראה להם שגשגים כי
 הרולח אם רלח ארצו מלא תאותו ונקמתו וכן

צטאול בן קיש שהמרים צלשון חרור שכל
(שמואל א' י"ד) חרור האיש אשר יאכל לחם
עד הערב, וכי יונחן לא שמוע בהשציע חציו
את העם מה שהמרים צאול צלשון חרור קרא
הכי שצועה ואכל וועט דבש והאורכה שתי
עיניו כיון שראו צאול את פלשמים ומחגזרים
על ישראל מיר ידע שמועל ישראל צהרם,
נשחכל צאצני החסן ראה אצנו של צנימין
נכסה חורה וידע ששצט צנימין מעל צהרם
הפיל גורלות למשפחות ומשפחות לגזרים וילכד
צאול ויהונתן לקח צאול את חרצו להרוג
ליהונתן שכל (שם) כה יעשה אלהים וכה
יוסיף כי מות תמות יונחן עד שאמרו העם
כי צשגנה היה והקריצ קרצן על שגנהו ונחכפר
לו שכל ויפרו העם את יונחן ולא מות, וכ"מ
צאחי יוסף שהחרימו צניהם שלא יגלה אחד
מהם הדצר ליעקב אמרו אין לנו אלא חסעה
ואין חרם מתקיים אלא צעשרה מה עשו שחפו
להקצ"ה עמהם והחרימו, ראובן לא היה שם
כשצא הגידו לו הדצר והחרם שהחרימו ושמוע
ראובן את החרם ושהק ולא הגיד ליעקב ואף
הקצ"ה מפני החרם שהק ולא הגיד ליעקב
וכי (תהלים קמ"ז) מגיד דבריו ליעקב ודצר
זה לא הגיד ליעקב אלא מפני החרם לא הגיד
ליעקב, ע"כ צמדרש צפרקי דר"א: וע"ד הקבלה
לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא, מלת שם
כאמר על השכינה כי לא יקם השם המיוחד
את אשר ישא את שמו לשוא וכ"כ (ויקרא
י"ט) ולא תשבעו בשמי לשקר וחללת את שם
אלהיך, יאמר כי הנשבע בשמו המיוחד לשקר
הוא מחלל שם אלהיו כי הכל מיוחד זה בזה
וחומר איסור השצועה מפני צלשון שצועה
כגזר משצעה והם ז' קולות שהשיג משה צמערד
הקדוש הזה וכל העוצר על השצועה הוא מעיד
ע"ע שאין לו חלק לעוה"צ וילא מכלל השצעה,
וארז"ל מה צין שצועות לכדרים שצועה כנשבע
צמלך עלמו כדרים כגודר צחיי המלך עקרו
של מלך ולפיכך חמור הכדר יותר מן השצועה
זכר לדצר (מלכים ב' כ') חי ה' וחי נפשך,
חי ה' זהו המלך עלמו והוא השצועה וחי נפשך
זהו חיי המלך והוא הכדר. וידוע כי אין דרך
הנשבע להקדים החמור ולאחר הקל, וע"כ
הקדים אלישע הקל ואחר החמור ומעט זה
חייבה חורה קרצן חודה לעוצר על השצועה
אצל העוצר על הכדר אין שם קרצן כלל, ומכאן

חצין אם תזכה קוד הנפש ועקרה שהוא למעלה
מן השצועה כי השצועה הוא המלך עלמו הנקרא
שרי והשלש נשמה להם זהו (איוצ ל"צ) ונשמה
שרי חניכס כי הוא מיקוד הצניה היא החסונה,
ומש"כ (צרחשית ב') ויפח צאפיו נשמת חיים
מעיד ע"ז כי כיון שהקצ"ה נפח צאפיו עכ"פ
מרוחו נחן צו, וצאור הכי ויפח צאפיו נשמה
שהיא אלוהה מחיי המלך שהן עקרו של מלך
ולמעלה מן המלך ח"כ עקר נשמת האדם מיקוד
הצניה שהיא החסונה משם עיקרה ושם חסונו
וי"ש (קהלת י"ב) וחורח חסונו אל האלהים אשר
נחנה הזכיר האלהים והוא כמו צרחשית צרא
אלהים שהיא החסונה, וצריך אהה לדעת כי
משם צאות הנשמות לישראל דרך הקו האמלעי
הוא ההפארת הוא מזרחו של עולם כשישראל
עושים רלונו של מקום שנאמר (ישעיה מ"ג)
ממזרחי אציה זרעך וכשישראל רעים צאים מן
הזרע שצצר צא לעולם וכמו שדרשו בספר
הצהיר, וכצר כחצתי מזה צפסוק ויטע צקדר
צרחשית, והענין הזה לישראל צלצד משל"כ צעו"ג
שהן צאין משם דרך שמואל היא מרת הגבורה
הנקראת האש הגדולה ולכך ארז"ל שחיעת
עכו"ם כבלה ומעמאם צמשל לפי שהם מלד
שמואל ולפי שלא קצלו החורה שכי צה (דברים
ל"ג) מימינו אש דת למו, הן כרוכין צאשו של
גיהנם וזהי מעלת נשמותיהן של ישראל על
נשמת העכו"ם ומזה חמור הנציא על מעלת
ישראל (יחזקאל כ"ג) וגם את צניהן אשר ילדו
לי, צאר כי ישראל הם סכולדים לשמו סגדול
כי הם צאים דרך שם ומי שנחגי"ר מן העו"ג
ומקבל החורה שכתכה מחוך השצעה הרי הוא
כלול מדין גיהנם כי הוא נכנס תחת קו האמלעי
ונשם יסונו לשרשו העליון, כחזור לענינו
וכא' כי מי שנשבע ומקיים שצועתו חר"ז כו"ל
שכרו צשצעה הנזכרים ומעיד ע"ע שהוא המעיד
והמאמין צהם וככסף אליהם, עצר על שצועתו
חר"ז ילא מכללם וכעכש צשצעה מרורי גיהנם
כי כיון שלא האמין צשצעה לא יזכה צהם
אצל יענש צשצעה, ואל הקוד הזה רמז חכמי
האמת צמדרשם, והוא שאמרו (סיר ב') השצעתי
אתכם צנות ירושלים צלצאות, אם זכיתם הרי
אתם כלצא של מעלה וא"ל הרי אתם כלצא
של מטה ע"כ צמדרש, וצאור זה כי מלת
השצעתי כאלו אמר הריני כותן לפניכם ז' אלו
או ז' אלו וחרשות נחונה צידכם שחיו כשתי
לצאות

רבינו

יתרו כ

בחי

קנה

לצאוח או של מעלה או של מטה אם תהיו
זוכים חסיו ב' רקיעים צחוק אוחס' הנקראים
לרור החיים ואם אין אחס זוכים תהיו כלצא
של מטה להיות כדוכים צגיהנס ב' מדורין
שבו, וזהו צחור אם זכיתם הרי אחס כלצא
של מעלה ואיל הרי אחס כלצא של מטה,
הקציה ילילו מן העונס ויסקירנו כלל כנפיו
וישים חלקנו עם הלדיקים הצועחים ב' :

(ח) זכור את יום השבת לקרשו. אחר ש'לה
להאמין אמונת הלצ צנס המיוחד ושלל
נחליפנו צאחר ולזה לכבד זכר שמו לזה ג"כ
שנעשה בזה אוח וזכר צימים לקדש היום
השציעי והוא הסצת להודיע שהוא יתעלה חדש
אח העולם וצח הכל יש מאין. וע"ד הפסע
זכור אח יום הסצת שזכור חזיר. בכל יום
הסצת שלל כשכחו ושלל יתחלף לנו צשאר
ימים, כי כשזכור אוחו חזיר. כזכור מעשה
צרחית בכל עת וזה פנה גדולה צאמוכה כי
מתוך החדוש יתצאר עכין ההשגנס והכצוזה
ואמתת העונס והסכר, ואחר לקדשו שזכיר
קדושתו סיהית צעיכינו קדוש ושנפנה מחשבותינו
צו מעסקי הנוף ושנחעסק צו צדרכי הש"י
שהוא עסקי הנפס כי נתחייצנו ללכה צו אל
הנציהים ואל החכמים שצכל דור ודור לנפס
חורה מפיהם לשמוע דצרי הש"י וכעכין שארצ"ל
(מלכים צ' ד') מדוע אח הולכת אליו היום
לא חודש ולא סצת מכלל דצחדס ושצת צעי
למיזל, וכ"א דוד (תהלים ק"ע) כל היום היא
סיחתי היה לו לומר צכל יום אלל שרומז על
היום המיוחד הוא הסצת שהיה מתענג צו
צעסק חחורה כל היום, ומפני קדושת יום
הסצת קראו הנציה עונג שזאמר (ישעיה כ"ח)
וקראח לסצת עונג כלו עונג הנפס כי המסכילי
וירחי ה' מתענגים צו צעסקי הנפס ונפסם
השכלית מתערן עדון סכלי וחסקה צהשגת
הס"ית חסק הלמח למים בעכין סכי (תהלים
מ"צ) למחא כפסי לאלהים, לאל חי :

וע"ד חמדי כל המסמר אח הסצת מוחלין לו
כל עונותיו אפי' עונד ע"ג כדור חנוס
מוחלין לו סכא' (ישעיה כ"ו) אשרי חנוס יעשה
זאח וגוי שומר סצת מחללו אל חקרי מחללו
אלל מחול לו, מעשה צעורנוסרופוס הרשע
שפגע אח ר"ע צסצת וא"ל מה היום מיומים
א"ל רצי עקיבא ומה גצר צגוצרין א"ל דמריה
לצי א"ל ר"ע סצת כתי דמריה לצי, כמו סרלה

לכבדך כך רלה מלך מלכי המלכים שנכבד אח
הסצת, א"ל א"כ אלהיכם למה הוא עושה
מלאכה צסצת א"ל ומה מלאכה הוא עושה א"ל
כדרך שהוא עושה צחול הוא עושה צסצת
משיצ סרוח ומוריד הגנס מעלה עלנים מזרח
חמה ולצכה מדסן פירות א"ל ר"ע יודע אחי
סאחה צקי צחורתן של עצריים סנים סדרין
צחלר אחת זה כוחן עירוצ לזה וזה כוחן עירוצ
לזה ומותרין הם לעלטל צסצת אלל יחיד הדר
צחלר אחת גדולה אפי' כאנעוכיא הוא מטלטל
צחלרו לפי שאין רשות אחר עמו והקציה השמים
כסאו והארץ הדוס רגליו מלא כל הארץ כבודו
אין לאחר שום רשות עמו לעלטל צעולמו, ולא
עוד אלל אוכלי המן מעידין עליו סכל ימי
הסצוע ה"י יורד וצסצת לא ה"י יורד, ולא
עוד אלל נהר סמצעיון יוכיח כל ו' ימים רץ
וצסצת לא רץ, א"ל הנח המן שלל היה צימיו
ומהר סמצעיון אחי מאמינך א"ל לך אלל
אוב וידעוכי סכל ימי הסצוע עולה צידס
וצסצת אחי עולה, לך וצדוק צקצר אציק
וחראה כל ו' ימים עשן עולה מקצרו וצסצת
איו עולה והעמים יודעים שהוא סצת והס"ים
לא יסמרוהו, הלך וצדק צקצר אציו וראה כי
צסצת לא היה עשן עולה אחר שזא. נגמר
דינו א"ל למחר תראה, צאחד צסצת ראה העשן
עולה חזר ועשה כשפים והעלהו מקצרו א"ל
צחיך לא סמרת אח הסצת צמיחתך אחת
מסמר מן אימת אחעצדת יהודאי א"ל צני כל
מי שאינו מסמר אח הסצת אללכם כחקקה צא
לכאן ומסמרו על כרחו, א"ל ומה מלאכה אללכם
צימות החול א"ל כל ימות החול אנו כדוכין
וצסצת אנו כחין וצערצ הסצת צח קול מברות
ואומרת הנח להם לרשעים ויכוחו ומלאך ששמו
דומה ממוכה עלינו ודן אותנו כל הימים
וצמולאי הסצת כשהסדריים כשלמים לועק אוחו
מלאך ואומר חזרו רשעים לגיהנס סכצר השלימו
ישראל סדריהם ע"כ צמדרס, וז"ל סכהגו כל
ישראל שאין ממהרין צויהי כועס וצקצר קדושה
אלל מחשיכין הרצת ואומרים אוחו צכחה, ומן
העעס הזה ארצ"ל לאסוק לסחות מים ע"ש
ציהס"מ הוא סכמלא צמד, סכל הסותה מים
צע"ס ציהס"מ הר"ז גוזל אח הממים, וכוונו
צזה לקצוע צנפס אמוכה צ"ס לרשעי ישראל
מכוחה צסצת צגיהנס וכסהס יולאין צע"ס הם
סותים ורוחלים ומלעככים צמים עד סהסותה
מים

מים זאותה טעה הולכנו לומר שהוא גוזל
 אותן מהם ועשו את הסוטה גזלן ומחוסר
 אמונה, ונעטעם זה אין לנו אומרים בערצות
 של שבת והוא רחוס מפני ששלשה מלאכים
 והם משה' אף וחתה טהם ממונים על הרשעים
 ציקורי גיהנם אין להם רשות בשבת וכדי
 לקבוע בלז שהרשעים יט להם מנוחה בשבת
 ואין אותם ממונים שולטים עליהם בשבת
 ושלשם רשומים צפוק והוא רחוס, ומדרש
 זה לא ידעתי היכן הוא אבל שמעתי כי כמלא
 לרז"ל צקפר הנקרא מקבת ג"ע או פרקי ג"ע
 כעין פרקי סיכלות ופרקי מרכות ופרקי ד"א,
 וכ"כ גם צקוס אחר כל הסוטה מים בשבת
 צין מנחה לערצות חוך טנה טמת לו מה הר"ז
 גוזל את ממו וטס מפרש הטעם זאותם פרקים
 לפי שהממים יולאים בשבת וטותים מים מן
 הכהר היולא מעדן ולכך אין ראוי לו לגזול
 את ממו אבל לאחר טנה קבל את דינו כצר:
 וע"ד הסכל זמלות השבת, ידוע כי העולם
 הגופני הזה מתנהג צאור וצחשך יום
 ולילה טלא להטריח את הצריות צעמל תמיד
 וע"כ נתן טיום למלאכה הצריות כי צו ילא
 אדם לפעלו ולעצודתו עדי ערצ והלילה למנוחה
 וטינה כי ילערכו הצריות לכוה מטרחס ומעלצם
 צמלאכות וילערכו ג"כ לטינה שהוא ענין טצעי
 צאדם שאין לך כל חי גופני צעולם טלא יטן
 אפי' היתוש כי לא יוכל להתקיים מצלעדי
 הטינה, ואלו ה"י העולם מתנהג צאור צלצד
 יח"י צמל הצריות תמיד צמתכת זמן טאיכו
 פוקק ולא ה"י העולם יכול להתקיים, כן מלות
 השבת טלא להטריח את הצריות צעמל תדירי
 צכל הימים אלא טיה"י להם יום מנוחה צצצוע
 טיכוהו צו מן המלאכות ומטורה הגופות ומזה
 יהיה טציעית חייו של אדם צמנוחה והטקט,
 ומת טיה"י יום ז' ולא יום חטיטי או טטי
 מפני שהצצה הוא הקק אולעי מן ההקפים
 ומלות רצות צתורה קוצצות על אופן המקפר
 הזה, ואע"פ שהשבת מקוצלת וטרטי התורה
 והאמונה צוטיים עליה הנה זה מדרך הסכל
 אפסר להאמין צו: וע"ד הקבלה זכור את יום
 השבת דע כי השבת היא הקפירה האחרונה
 כי כן יום השבת אחרון תטלוס כל מלאכה
 צראטי ונקראת כנקט יטראל, וע"ד זה רמז
 רז"ל ואמרו כנקט יטראל צת זוגו של טבת
 ומזה קראו ליום השבת מטרוכא הוא טדרטו

צענין קרצן צתמה עד טתראה פני מטרוכא
 חחלה, ונקראת השבת צריח כטס טהזכיר צאות
 הטילה זאת צריחי, וכן צאות הקטת (צראטי
 טי) זאת אוס הצריח, ומת טהזכיר חכ' צכלן
 זכור הכונה על השבת הגדול הוא מדת יקוד
 טמטס כמטכים רמ"ח מלות רמז צו זכור י"ה
 והוא יום השבת, וכטהזכיר צוטנה חורה טמור
 על הכונה בשבת הנקראת מקדש והוא טכצוד
 טמטס כמטכים טקיה מלות לא תעשה טהכטיס
 חייצות צכולן וזהו קוד (ויקרא י"ט) את טצחוטי
 טממרו ומקדטי תיראו ומזה ממלא צירמיה
 (ירמיה י"ז) לצלתי עטות צו כל מלאכה צה
 כ' צו קרי, ומ"ט ויום הטציעי טבת לה' אלהיך
 צאורו כי השבת ציום הטציעי כי יום ה'ז'
 הוא יקוד עולם טהיה הקפירה הטציעית והשבת
 צו כי חכל צכל וכ"מ צפרטת כי חטא ויום
 ה'ז' טבת טצחון קודש לה', וכ' אח"כ לעטות
 את יום השבת צריח עולם קרא ליום ה'ז'
 טהוא יקוד עולם טבת טצחון קדש לה' וקרא
 אל השבת המקבלת ממו צריח, ואחר טתצין
 כ"ז אין לך לתמוה מדוע קראו חכמים ז"ל
 לקדוש היום קדושא רצא מטא"כ צלילה כי
 היום כנגד זכור והלילה כנגד טמור וזה מצוה,
 ועל הכונה הזאת הולך הנציא לקרוא אל
 השבת עונג כענין טכ' (יטעיה כ"ח) וקראת
 לשבת עונג כי הוא תענוג הנפשות, ועז"א
 דהמע"ה (תהלים מ"צ) למאת כפטי לאלהים
 לאל חי כי כל דצר למא לטרטו טהוא עמיד
 לטוב אליו והוא הכהר המטקה את הגן הוא
 יקוד השבת ועקרו וזהו מלת עכ"ג עדן כהר
 גן ממ"ט (צראטי צ') וכהר יולא מעדן להטקות
 את חגן, ולכך נקראת השבת עונג כי היא
 תענוג העליונים והתחתונים: (ט) ששת ימים
 תעבור ועשיה כל מלאכתך. יאמר כל השבת
 ימים אפסר לך טתעצוד את הטייה עם עטיית
 כל מלאכתך כענין האצות טהיו עוצדים את
 הש"י עם עצודת המקלה וטאר ענינים הגופניים
 אבל יום הטציעי טבת כלו יח"י לה' אלהיך
 לא תעשה צו מלאכה כלל, זה שמעתי צטס
 הרמזים ז"ל: (יא) כי ששת ימים עשה ה'
 ע"ד הפטט טעורו צטטת וכמוהו (צראטי י"ד)
 ושלש עטרה טנה מרדו. וע"ד הסכל השטת
 ימים עשה ה' וצכלל החדוש הט וזה יורה כי
 הזמן כצרא ואלו אור צטטת ימים היה מורה
 כי הזמן ה"י קדמון. וע"ד הקבלה כי טטת
 ימים

רבינו

יתרו כ

בחי

קנו

ימים הוא זמן עמידת העולם ציטונו והמשכת השמים והארץ העליונים מלמעלה והשפעתם אל השמים והארץ למטה וזה מצוה:

(יג) כבר את אביך ואת אמך. הזהירו עד עתה בכבוד האב הראשון העליון ית' ועתה לכה לחתום הלוח בכבוד האב האחרון התחתון ואמר כסם שלויתך בכבודי בן אני מלך היום בכבוד אביך ואמך שהם שותפין עמי ציליתך וסתם הכי ולא פיי הכבוד הזה כי יש ללמוד אותו מכבוד האב הראשון יתעלה, וכסם שהזכיר באב הראשון ית' שידה זו וצמליאותו שהוא אלהיו בן יתחייב שידה צמולידיו שהם אציו ואמו, וכסם שהזכיר לא יהיה לך שלא יכפור זו בן יתחייב שלא יכפור באציו לומר על אדם אחר שהוא אציו, ויתחייב עוד שלא יסנע צסם אציו וחיי אציו לסקר ולסוא, ושלא יעבוד אותו מפני ירושת ממון או ירושה כבוד ומעלה, ועוד יש בכלל הכבוד דברים שכלטווינו בהם ותחכמים פירשו אותם והם מאכילו ומסקהו ומלבישו ומכסהו ומכיסו ומולאו, וידוע כי לשון כבוד נופל על הממון כלשון (משלי ג') כבוד את ה' מהונך, והכבוד שיכבד אדם להקציה צממוכו הוא שיתן לרקה לעניים וסיפריש חרומה ומעשרות ולקט שכחה ופאה, וכן באציו הוא חייב בכך שיתן לו מממוכו לכל הדברים הנזכרים שהוא חייב בהם באציו בכלם הוא חייב שיתן אם אין לו לאציו, ומה שקבע הכי שכר הכבוד אריכות ימים, הגאון רב סעדיה ז"ל כתן טעם בזה כי מפני שלפעמים עתידים שיחיו האצות עם הנכים זמן ארוך והאצות הם למשא כבוד על הנכים והכבוד יכבד עליהם לכך קבע עליהם שכר המלוה הזאת למען יאריכון ימיהם כלו' עליך לכבדם ותחיה עמם ואם אולי חלטהר על חייסם דע שעל חייך אמה מלטהר ע"כ, הרי לך חמשה דברים הראשונות אלו שהיו צלות א' וקטורים זו צוה כך לוח בדבור הראשון להאמין באלהותו וצמליאותו זו לצדו, וכדי שלא יאמר אדם שיאמין זו צמותפות ע"כ הולך מיר לאסור הסותפות ואמר לא יהיה לך אלהים אחרים, וכדי שלא יאמר אדם כיון שאסור הסותפות אי"כ ישא את שמו לצטלה, לכך הזהיר על כבוד שמו ואמר לא תשא, ואחר שהזהיר על כבוד שמו הזהיר על כבוד השבת ואמר זכור את יום השבת כי זכרון השבת הוא כבודו, ואחר

שהזהיר הל כבוד השבת הזהיר על כבוד המולידים ואמר כבוד את אביך ואת אמך, הנה בארתי לך חמשה דברים ראשונות שהיו צלות הראשון והודעתך צאורם וקטורים זו צוה: (יג) לא תרצח. חמשה דברים אלו שהם ה' לאוין היו צלות השני, ועתה אבאר לך קדורים וצאורים וקטורים ג"כ זה צוה, אחר שהזהיר למעלה על ע"ג צללו הזכיר כאן לא חלל לא תחאף כי יכן קדורים צעונס שלהם וכן יזכירם רז"ל תמיד ע"ג וספיד וג"ע, וכשאמר לא תגנוב צנכנת כפס הכי מדבר דבר סיס זו חיוצ מיתח צ"ד דומיא דרליחה וכאוף, והזהיר אחר הרליחה ותכאוף והגנבה ועדות סקר והגזל שהוא בכלל החמדה וקדר הללוין האלה ראשון ראשון חמור יותר וע"כ נסדרו על הסדר הזה הנכון: לא תענה ברעך. לא אחר באחיק כמשפט הכתובים (דברים כ"ג) לא תשיך לאחיק (סס כ"ג) לכל אצדת אחיק וכיוצ"ו כי שם היו דורשים אחיק ולא עכורים וכאן הזהיר אפי' על העכורים כי בן מלינו (שמות י"א) וישאלו איש מאת רעהו והוא כאי על המלריים, ועוד שאלו אומר באחיק הים נראה שהעדות כשרה צקרוצים כי לא יזהירו אלא מעדות סקר אצל עדות של אמת כשר ואין הדבר כו כי כל עדות פקולה צקרוצים הן סיה"י סקר הן סיה"י אמת הן יהיה לחועלתו או להפקדו, והיה הכי ראוי לומר לא תענה ברעך עדות סקר, ואלו אומר בן לא היתה האזהרה כי"א לנעיד עלמו שלא יעיד הוא עלמו עדות סקר, אצל כשאמר עד סקר יתבאר מזה שהוא אזהרה שלא יהיה נכסם להזמין עד סקר וז"ל לא תענה לא חסייע ולא תזמין ברעך עד סקר שיעיד עליו: (יד) לא תחפור ידוע כי החמדה חלויה צלצ ועקר המלוה שיחיאש האדם מכל מה שיש לחצרו קרקע ומעלטלין ויפנה לצו מן המחשבה הזאת שלא יחפוז בהם ולא יחמדם כי מחוך החמדה יבא אדם לידי רליחה, שכ"מ צעכן (יהושע ז') ואראה צשלל אדרת סכער אחת עוצה וגו' ואחמדם ואקסם והחמדה הזאת הציחתו לידי סקילה, וכ"מ צעכין אחאצ שחמד כרם כנות היזרעאלי והיא הקיצה שהציחתו לידי מיתח, ואמרו צמד' כל מי שהוא חומר מה שאינו ראוי לו מה שחומר אין כותכים לו ומה שצידו כועלים ממכו שכ"מ צנחס הקדמוני כתן עיניו

עיניו בחיה ומעלה. ולא היחה ראיה לו מה שצקש לא כחן לו ומה שצידו כעלו ממנו שהרי כחלקקל על זאת על גחונך חלך, ע"כ במדרש, ולולא שהגזל בכלל המעלה ומלך המעלה היה ראוי להכתב צ"י הדצרות בכלל הלחיון לאו של לא חגזול פי היא עברה חמורה עד אחד ורוב העולם ככסלים זה ועוד שהיא מלוח מוסכלת כרליחה והכאוף והגכזה ועדות סקר אצל מפני שהמעלה כוללת אותו שאין אדם גוזל עד שיחמוד וכענין שבי' (מיכה צ') וחמודו שדות וגזלו לכך לא הולך להזכירו וכלל אותו בלאו של לא חמוד, ועוד כי רלה לאסור אפי' המעלה שהיא תלוח הלז בכל עת ובכל שעה אע"פ שאינו זה לירי מעשה כדי שילמד אדם ק"ו לאסור הגזלה שהוא המעשה, ואמנם מליכו חמדה שהיא מותרת והיא חמדת התורה והמלות וכמו שארז"ל קנאה קופרים הרצה חכמה, והמעלה והקנאה הזאת היא מותרת ויש לאדם סבר עליה, ובכלל המעלה המותרת הוא מי שחמוד זה חצרו לבנו דרך כשו"אין, שהרי שנינו (שמות כ') לא תחמוד בית רעך כלל שדהו ועצרו ואמתו וסורו וחמורו פרע מה הפרע דבר שא"ל לו לזא צרשותך אלא צהלון ורעות צעליו אף הכלל כן ילא צחו לצנך או צנו-לצנך שהוא יכול לזא צרשותך שלא צרשות אציהם, הנה צארתי לך ה' דצרות שניות שצלות השני קדורס וצאורס, וקסורס זו צזו הוא כן כי התחיל לא תרלח והזהיר שלא להמעיע את הצריות אע"פ שהם רצים, וכדי שלא יאמר אדם מאחר שהוא מזהיר שלא להמעיעם יוכל להרצותם צאיסור ודרך זכות לפיכך הזהיר מיד לא תכאף, וכדי שלא יאמר כיון שהזהיר שלא להמעיעם ושלל להרצותם צאיסור אי"כ יכול הוא לגכוצ צאי"ל שאין זה מחסרן ולא מעעיען אלא שהוא מוליכין למק"א למכור ואין זה צא כנגד גופס (אלא כנגד ממונס) לכך אמר לא תגכוצ, וכדי שלא יאמר גכצת כפסות אע"פ שאינו מעעיעם אסור מפני שזה מוסיקו צמעשה אצל להזיקו צדצור מותר לכך אמר לא תענה, וכיון שאסר הדצור חולי יחסוצ כי התחצצה הרעה מותרת שיחמוד בלצו ממוכו וכל אשר לו לכך נאמר לא תחמוד וצא לאסור אף ההרהור. ומה שסיו הדצרות עשרה ע"ד הפסע לפי שהוא חסצון שלס הכולל את הכל והוא תכלית כל המספר שאין

לך מספר צעולס שלא יהיה ככלל ציו"ד : וע"ד המדרש היו הדצרות עשרה מפני שקורס לבן כלטוו הדורות צז' מלות ואח"כ עלו לתשעה וענה רלה הקצ"ה לזכות את ישראל והרצה להם מלות כנגד כלן וכחן להם את הכל, שבי' א צמדרש משל למה"ד למלך שה"י לו מרחף גדול וצחוכו חציות הרצה של יין עוצ צא חוהצו של מלך כחן לו חצית אחת צא השני כחן לו שתיס לזמן צא השליסי כחן לו ג' צא הרציעי כחן לו ד' לזמן צא צכו של מלך כחן לו כל המרחף, כך כסנצרה אדה"ר כלטוה על ו' מלות כדי שיחקייס העולס צו' קלוות, צא כח וכלטוה על השציעית זו אצר מה"ח, אצרהס על השמיינית זו המילה, יעקצ על הששיעית זו גיה"מ, כסצאו ישראל כחן להם יי הדצרות שהן כוללות חרי"ג מלות, וע"ז אה"כ צקרצכות י"צ כשיאים (צמדצר ז') כך אחת עשרה זה צולאה קטר"ח מללה חרי"ג כי הקו"ף מתחלפת צדל"ת, והמד' הזה מצאר לנו כי חרי"ג אותיות שצעשרת הדצרות חרי"ג מלות ככללות צהן : וע"ד השכל היו הדצרות עשרה כנגד עשרה גלגלים דצור ראשון אככי כנגד גלגל השכל (והתעורר לזה), לא יהיה לך אלהיס אחרים כנגד גלגל המקיף והזכיר צו אלהיס אחרים כי רצים חסצו צו שהוא הצורא צעצור שאינו גוף, לא חסא כנגד גלגל חמה זכור כנגד גלגל לצנה, כצד כנגד גלגל לדק, לא תרלח כנגד גלגל מאדים, לא תכאף כנגד גלגל שצחאי, לא חגכצ כנגד גלגל כוגה, לא חענה כנגד גלגל המזלות, לא תחמוד כנגד גלגל כוכצ, ויש התעוררות גדולה צכוון כל דצור ודצור כנגד כל גלגל וגלגל ואס חכוין צהס תמלא הענין מורה על כפללות הש"י וחכמה ילירותיה, ועוד ענין אחר כי היו יי כנגד יי אצרים שרשייס שיש צאדם שהוא עקר חיותו ושרש צניכו, שבי"ח צכין האדם צצכין החורה, י"ס צחורה רע"ח מלות עשה שס"ה מלות ל"ח ויי הדצרות וכן צצכין האדם רע"ח אצרים שס"ה גידים יי אצרים שרשייס, ואס חסתכל צהס תמלאס מכוונים כנגד יי הדצרות כל דצור ודצור מכוון כנגד כל אצר ואצר ממונס עליו והוא מקור אליו, ואלו הן הלצ, והאוזן, והפה, והמוח, והידים, והכצד, וצריית מילה, והרגלים, העינים, והכליות, ואס תתעורר צהס צכוונס תמלאס : וע"ד הקצלה

היו "הדצרות כנגד" קפירות וחמלא זהם חריג אותיות כנגד חריג מלות הנחללות והנמשכות מהם, וזו אותיות הנוספות זהם על חריג להורות כי חריג האותיות וחריג המלות נחנו מתוך הז' הידועים שהזכרתי למעלה ושנע האותיות עם חריג ישלימו לכת"ר אותיות כי כן השנע הנחללים מן הכתר. ויען אשכילך ואורך דרך הזה אקדים זכאן איזה דבור כנגד איזו קפירה, דבור ראשון אנכי כנגד הכתר, לא יהיה לך כנגד חכמה, לא תשא כנגד תפארת, זכור כנגד עטרה והיא כנסת ישראל, כנר כנגד חסד, לא תרלח כנגד פחד, לא תנאף כנגד יסוד, לא תגנוז כנגד נלח, לא תענה כנגד תשובה, לא תחמוד כנגד הוד, ויש לך לקנות לז ולהתזונן זכוונה אע"פ שאין הקפירות כסדרן כמו הדצרות. וצריך אחת לדעת כי מה שהוקצע דבור אנכי ראשון מפני שהוא מלות היחוד להאמין זכאלה הראשון שהוא ראשון לכל הראשונים, והוקצע לא יהיה לך דבור שכי כי אע"פ שהמלאכים מלאים ראשונים בצריאה הנה הם צומעל השניות אלל מליאות השי"ת, וע"כ נבראו ציוס שני ומזה נקראים שנאכים, והוקצע דבור לא תשא זג' כי הנושא שמו לשוא הוא מחריצ העולם הנשען על ג' דברים על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים, והוא נענש זג' השחתות שהוא מכלה את עלמו ואת עליו ואת אנכיו, וחזר והזכיר אשר ישא את שמו לשוא כדי לרמוז על גודל העצרה מפני שהנכסל זה הוא מקיל זכצור הש"י ופורק מעליו עול הכבוד והמורא והוא שאי הכציה (מלאכי אי) אם אז אנכי איה כצודי ואם אדונים אני איה מוראיה זכור דרביעי מפני ציוס השנע דביעי ליוס דביעי וזה כנגד המאורות שנבראו ציוס דביעי כי חמה זגלגל דביעי וכן הלצכה זגלגל דביעי לחמה ע"ד טל"ס חכ"ל כי המאורות הם מרוצעים וכן שנחאי שהוא כוכב של שנת תמלא שהוא דביעי לגלגל השכל כי למעלה משנחאי גלגל שמיכי שצו הכוכבים ועליו גלגל תשיעי הוא ערצות ועל ערצות גלגל השכל, וכן עיכוי השנע מרוצעים ארצע תפלות זשנע שאין זו דומה לזו וכן דברי הכציה זענין השנע מרוצעים הוא שאמר (ישעיה כ"ח) אם תשיצ משנע דגליך עשות חפליך ציוס קדשי, כנר זחמישי מפני שנעצ תולדות האדם כמשך מכת חמשה

והם האז, והאס, והיסודות, והזמן, והקצ"ה, האז ממנו הגידין והעלמות כל אשר לזן זו, האס ממנה כל חלקי האדם כגון הצער והדם והשער והשחור שצעיין והאי שחור אדום הוא אלל שלקה, היסודות הם ד' יסודות שכל מורכב מהם מתקיים זחצורם, הזמן הוא שיעצור הזמן ויארץ עליו שיעור הימים הראויים כי אז תגמר המלאכה, הקצ"ה הוא הנופח זו נשמה שהוא העקר להחבימו ולהסכילו כי מצלעדיה אין לפעולות הקודמים עקר, וכ"מ צעצע החולדה מיני צ"ח שהם ה', אדם, וזהמה, ועוף, ודגים, ושרלים, וזדצור זה החמישי הזכיר על האדמה צעצע תולדות ה' דצרים, שדה תצואה, שדה כרמים, גן של ירק, פרדס, יער לוות עלים, גס מיני מתכות הנחללים זאדמה הן ה', זהב וכסף וכחשת צרזל ועופרה, לא תרלח זששי כי שש מדרה הנה שגורמות הרלימה והן, הקנאה, והתאוה, והאיצה, והכעס, והקלות, והסכרות, והרולח רלח את האדם שנצרא ציוס ששי, לא תנאף זשציעי מפני שאקורי עריות הן שצעה ואלו הן, אשת איש, אשתו גרה, אלמנה, זחולה, משכנ זמהה, משכנ זכר, כותית, ושצעה ענינים אקורים זה והן, הרציה, והשמיעה, והיחוד, הדבור, המשוש, הנשיקה, המעשה, לא תגנוז זשמיכי מפני שכלל הגנבות הן ח' ואלו הן, זחשצון, זמדה, זמשקל, זמליאה, גוכב כפס מאחיו, וגוכב זמון, גוכב דעת, גוכב לעלמו הוא שבעשה אפוטרופוס של יחומים והחזיק זממונס זהיהר שהשיא לזכו הצח היחומה ועליו כא' (ויקרא י"ט) לא תעסק את רעך ולא תגזל, לא תענה זחשיעי ידוע כי גלגל התשיעי הוא ערצות שצו כסה"כ ושם אולר הנשמות וזה שמעיד סקר כופר זאותו מקום קבולת הנפשות שלל תסוצ כפשו למעלה, לא תחמוד זעשירי, כי החומר הוא מכת פועלי האון וכיון שחומר זמון אחרים כ"ס שיחמוד זמון עלמו שלל יפריש ממנו מעשר וע"כ הוקצע דבור לא תחמוד זעשירי להזהיר על המעשר כי החומר גוזל ומי שהוא גוזל את המעשרות לעלמו גוזלן כי הארץ תחניף לו ומפני זה הולך לקצוע עשירי דבור לא תחמוד, ועם המלות הזאת נסלמו עשרה הדצרות כנגד עשרה גלגלים ועשר קפירות אמות, ומה שלל נכתבו זקסר כסדר הגלגלים והקפירות המופלאות, הנה זאת ערות ואות לזממר החכמים יודעים

יודעים קודם הכוראות. שאין מוקדם ומאוחר
בחורתי ה' לבאות, זהם גדלו אלתינו והנחילנו
מעלה וזכות, זהם שם על ראשנו כתר מלכות,
שם בכל חכמות רמות רזים ותעלומות, שם חרי"ג
המלות רשומות, שם כל האותיות חתומות,
זולתי אות ט' שעם נסתרת, ואיננה נזכרת,
והפעם בזה על דעת החכמים בקבלה, יודעי
עשר הדברים על יקודותם, לפי שהלוחות
עתידין להסתבר וכדי שלא יאמרו פסקה טובתם,
וכונתם בזה לפי שאות העי"ת מורה על העוב,
ועי"ת ראשונה שבהורה רשומה צמלת טוב.
ולפי דעתי פעם היות אות עי"ת נעדרת, אשר
היא רמוז לאזן העשירית גולת הכותרת, מפעם
אסור החזון נפסק כי צמחו הגדול ילאנו
מעלרים מאסלה לאורה, וכן זהר סיני צמחו
הגדול נהנה החורה, וסיוע לדברי מה שרמזו
במדרש דורשי רשומות, כי לשון טי"ת סימן
פריגה בלשון קדם, והמשכיל יצין יחקור ויאזין,
ובזאת יאמין שהרי אות העי"ת רמוז למדה"ד,
ואל הסומם אם היא בלוחות שכיות נזכרת,
כי בן ראוי לפי שהדבור שהוא שמו הוזהרנו
בו לשמור משמרת, והכל מיוסד על אדני הסכל
והתבונה, והדברות חלוצות ממקור החכמה והחכונה
העליונה, אשרי אזנים שמעו אותן וסופו כהחלתן,
כי התחיל צמלות הלז וסיים צמלות ה' ע"ד מאמר
איתן האזרחי נספרו אשר זו לדיקים יכתירו,
והמשכילים כזאת הרקיע יזהירו, צענין עשר
ספירות צלי מה אשר הם תחלת כל מפעל
וראש כל מעשלה, בעון סופן בהחלתן כשלהבה
קסורה בגחלת: (טו) וכל העם רואים את הקולות.
ראיה זו ענין הסגה וכן (בראשית כ"ז) ראה ריח
צני, כי אין הקול וסריח נראים, או יאמר רואים
לפי שהיה הקול צא צאש ובענין שכי' (תהלים
כ"ט) קול ה' חולצ להצות אש, והיו רואים אם
האש וע"כ אמר רואים את הקולות: (יז) ובעבור
תהיה יראתו על פניכם. דרז"ל זו הצושה כי
היראה ממדות הלז אצל לפי שהצושה נכרת
וכראית צפנים לכך אמר על פניכם, והזכיר לצלתי
תחטאו ללמדך שהצושה מציאה לידי יראת חטא:
(יח) ויעמד העם מרחוק ופשה נגש. והלא כבר
כאמר וירא העם ויעמדו מרחוק אצל יתכן
לפרש כי הראשון רחוק מקום שבהרחקו עוד
מהגבול שהרשה להם משה לעמוד בו ועתה צא
לרמוז רחוק הסגה ולומר שאע"פ שזכו כל ישראל
להיות נביאים במעמד הקדוש כששמעו עשרת

הדברות מפיו של הקצ"ה אין להשוות השגתם
להשגת משה, וענין הכי לבאר כי השגת העם
עמדה מרחוק ממקום שמושה נגש, ומלת ערפל
הנזכר בכתובים תמיד פירשו המפורשים שהוא
חשך בענין (תהלים ל"ו) ענן וערפל סביביו,
והענין כי הכבוד עקחתי ומחעלס אפילו מן
המלאכים המשרתים וז"ש (שם י"ח) ישה חשך
סחרו סביבותיו סכתו. והגזון לפרש כי ערפל
הוא אור לח צהיר וצחור המלה ערפל ערוי
אפל כלומר שהאופל מעירה ונעדר מעם ותיא שם
כאמר על עולם האור הגדול כי כעם שהחשך
מסתיר הדבר צחורו שאיננו נראה כן עולם
האור התקיף החזק של פני הכבוד מסתיר
ומונע המסכל להסכל כל, והעד צמלת ערפל
שהוא אור הוא מה שהזכיר כאן אשר שם
האלהים ממה שכי' (דניאל י"ח) וכתורא פעיה
שרא, וזהו שאנו אומרים בתפלה ונגליה עליהם
בערפלי עומה, והנה משה לא נכנס בתוך הערפל
אבל נחקרצ אליו באדם המחקרצ אל צער המלך
ולא נכנס לפנים מן הצער וזהו לשון ומשה
נגש וגו' ותיא ללית אמיטתא כלו' לעלם גבול
ההגעה שהיה משה עגיע עד שם ולא מעם
ואילך וזה פעם אשר שם האלהים ואז וידבר
אלהים ושמעו כל ישראל, וז"ש לו תחלה (שמות
י"ט) הנה אנכי צא אליך צעז הענן צעבור
ישמע העם בדברי עמך, וענין הפרשה הזאת
וכל העם רואים את הקולות קודם מתן תורה
היה כי בן עוביח הלשון, וערפל זהו עצ הענן
שהזכיר במשה הנה אנכי צא אליך צעז הענן
וכן ישראל הנלצים בתחתית החר היו רואים
לעיניהם מראה הכבוד כאש אוכלת צראש החר:
(יט) אתם ראיתם כי פן השמים דברתי עמכם.
מפני שכל ישראל עדים בזה שראו
בעיניהם האותות והמופתים הגדולים תחלה
עשר זכות של מלרים עד סוף מ"ח לכך הזכיר
הקצ"ה להם אחס ראיתם צין תחלה צין בקוף
כי בן צפרשת הצרית והתנאים התחיל ואמר
(שמות י"ט) אחס ראיתם אשר עשיתי למלרים
ועתה יאמר להם אחס ראיתם כי מן השמים
דברתי עמכם כי כבודו היה צהר סיני והדבור
היה מן השמים וכבר כתבתי זה:

(כ) לא תעשון אחי. ע"ד הפסע לא תעשון
צטחוף אחי שום לורה חכסף וזהב לסם
אלהות, וחזר לא תעשו לכם כלל אפי' שלא
לסם אלהות. ויש לפי לא תעשון אחי כשאחס
עומדים

רבינו

יתרו כ

בחי

קנח

אח' ה' והוא סדרשו ציצות סוף פ' החולץ
אמר לו מנשה ליטעיה משה רצך אמר כי לא
יראני האדם וחי ואחיה אמרת ואחיה אמר
ידענא ציה דלא מקבל חי אחינא ליה חסוייה
מזיד אמר שם אצלע צארה אחריות לארזא
וכפרה כי מעא להדי פומיה נח נפטיה ממוס
דאמר (יטעיה ו') וצחוך עם עמא ספתיס אחבי
יושב, ומלת אח ואות הכל אחד והוא מ"ס
צמלות התכלת (צמדצר ע"ו) וראיתם אותו
סחוא מלשון אח, ומזה דרשו רז"ל לא תעשון
אחי לא תעשון אחי הרחיצו צאור לכל מסכיל
כי מלת אח הוא האות והבן זה :

(כא) בכל המקום אשר אזכיר את שמי, היה לו
לומר תזכיר כי בכל מקום סיזכיר אדם
שמו של הקצ"ה צבית התפלה או צפאל המקומות
שם יתצרך העוזר. וע"ד הקבלה אמר אזכיר
כי הכ' הזה יש בו פתח להצין ענין הקרצנות
והכתובים האלה דבור השם המיוחד וע"כ יאמר
מצח אדמה העסה לי לצדי לשם המיוחד
ותעלה עליו הקרצנות וכל מקום אשר אמשיך
הכלון לשמי ע"י הקרצנות אצא אליך וצרכתיך
הרי הצרכות כמסכות לך מעתה כי כשהצרכה
באללת לשמו ממקור הצרכה אז העולם מתצרך,
ומלת אזכיר מלשון אזכרה סחוא המסכת ר"ח
וכן (יטעיה מ') מזכיר לצונה (ירמיה י"ו)
כזכור צניהם מוצחותם (סיר א') כזכירה דודיך
מ"ן, ויחיה אזכיר אח שמי כאלו אמר ארית
אח שמי וצאורו אמשיך אח הכלון לשמי, ומה
שהזכיר בכל המקום צה"א הידיעה לרמוז על
צ"ה הקרצנות שנקרא מקום שצנאו שלמה לשמו
של הקצ"ה כענין שכי' (מלכים א' ח') והצית
אשר צניהי לשמך, ומזה לא אמר בכל מקום
כי א"א להקריב הקרצנות בכל מקום והוא שכי'
(דברים י"ב) השמר לך פן תעלה עולותיך צב"מ
אשר תראה כי אם צמקום אשר יצח ובו :
(כב) לא תבנה אתהן גוית. טעם איסור צב"מ
צמזח שלא יהיה כבוד המזבח שיהיה מקלח
האזן צב"מ צמזח ה' ומקלחת מושלכת צאשפתות
כן פ"י החכם ר"א ז"ל. והרמב"ם ז"ל כתב טעם
זזה בכלל טעמי המלות שתיא הרחקה שלא
יצא לעשות צהן לורה ותהיה אצן מסכית. אבל
הרמב"ן ז"ל כתב וכתן טעם זזה והוא הכון
יותר מכל מה שנאמר בו לפי שהחזר כמו של
עשו מצרכת ועל חרדך תחיה והנה עשו שנאוי
להקצ"ה כענין שכי' (מלאכי א') ואח עשו שנאחי
והנה

עומדים צתפלה אחי לא תחשצו צכקף וזה
אשר עמכם שאל תעשו כן מעלה אחי עליכם
כאלו עשיתם אחי כקף ואלהי זה. וכתב רס"י
ז"ל לא תעשון אחי צא להזהיר על הכרוצים
יאמר כי הכרוצים אשר אחס עתידים לעשות
אחי שלא יהיו של כקף שאל שניהם לעשותם
של כקף הרי הם חסוצים לפני כאלהות,
לא תעשון לכם שלא תאמר הריני עושה
כרוצים צבתי כנקיות וצבתי מדרשות כמו שאני
עושה צבית עולמים, ודרז"ל צמסכת ע"ו לא
תעשון אחי לא תעשון מה שאני וצא הכתוב
לאסור עשיית הלורות צין צשמטין צצמדור
העליון כגון חיות הקדש ואופנים ושרפים
ומלאכי השרת וצצמדור התחתון כגון חמה ולבנה
וכוכבים ומזלות, וכיון שאמר הכ' לעשות לורה
מלאכי השרת שהן צלורת צן אדם ונוסף צהם
שהם צעלי כנפים הייתי מצין שיהיה מותר
לעשות פרלוף אדם לצדו לכך הולכו לדרוש
עוד לא תעשון אחי לא תעשון אחי והוא דמות
אדם כדי שיהיה צכלל חי לאו זה כל המצמטין
כלן צצמדור העליון וצצמדור התחתון וכן פרלוף
אדם, וצקנהדרין דרשוהו אזהרה לצבור שלא
ימנה דיין צצציל ממון אלא צצציל חכמה הוא
שאמר לא תעשון אחי אלהי כקף ואלהי זה
אלוה הצא ממנה כקף וזה כי שם אלהים
כולל גם לדיינים : וע"ד המדרש לא תעשון
אחי אלהי כקף ואלהי זה, לא תעשון כדרך
צבתי אדם עושים צירחם כשהעוזה צאה
עלהם מכבדים יראתם שכי' (סופטים ע"ו) כהן
אלהינו צידינו אח שמשון אויצנו, וכשהפורענות
צאה עליהם מקללין ליראתם שכי' (יטעיה ח')
ותיה כי ירעצ והתקלף וקלל צמלכו וצאלהיו
ופכה למעלה, אצל יש לכם להודות צין על
העוזה צין על הרעה שכן אמר דעיה (תהלים
קס"ו) כוס יסועות אשא ובסס ה' אקרא לרה
ויגון אמלא ובסס ה' אקרא, וכן אמר איוצ
(איוצ א') ה' כהן וחי לקח יחי שם ה' מצורד:
וע"ד הקבלה לא תעשון אחי כצר פרשתיו צפסוק
וידצר שחוא כמו על פני. ויש להוסיף צצאורו
כי הוא כאלו אמר אחי צלר"י [סגול"ל] תחח
האליף כלשון (יטעיה ו') ואחיה אח ה', שהרי
כ' (שמות ל"ג) כי לא יראני האדם וחי, והנה
מנשה הרשע טעה זזה צאלא דקדק צמלת אח
וע"כ חפשו ליטעיה הכציה שאמר לו משה רצך
אמר כי לא יראני האדם וחי ואחיה אמרת ואחיה

ועוד כענין שבי (חללים קמ"ז) ומשפטים כל
ידעו. וידוע כי המשפט מוכן כסה"כ שכל
(סס פ"ט) לרק ומשפט מוכן כסאך ומי שהוא
מעמיד המשפט מעמיד הכסא ומי שהוא מעה
המשפט ופוגם אותו פוגם הכסא וע"כ הזכיר
כל עוד איכנו זוכה לטוב הלפון שבי (חללים
ל"ח) מה רב עונך אשר לפנת וגו' ולמדנו
שלמה דזה כי המכיר פנים במשפט הוא כענש
בעוה"ז ובעוה"ב המשפט הוא קצת השלום
ולכך מליכו ציחורו אותה עלה שכתן למשה
בדבר המשפט שהזכיר דה שלום הוא שבי
(שמות י"ח) אם את הדבר הזה תעשה ולך
אלהים וגו' על מקומו יצא שלום והשלום
הוא קיום העולם וע"כ המשפט כמסר לחכמים
כי החכמים מרבים שלום בעולם ולפיכך חסור
להציא המשפט כ"א לפני חכמי ישראל וזש"כ
(ח) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם דרז"ל
במס' גיטין פרק המגרש לפניהם ולא לפני
הדיוטות ופי' רס"ז"ל שם בפירושו לפניהם
לפני שצעים סנהדרין שעמדו זהר קודם מ"ח
בדכתיב ואל משה אמר עלה אל ה' אתה
ואהרן וגו' ומקיק החס דאע"ג דאנן הדיוטות
אנן שליחותיהו קא ענדינן ולפי שהיה הכי
ראוי לומר אשר חסים להם כענין שבי (שמות
ט"ו) שם שם לו חק ומשפט לכך הולכו רז"ל
לדווש כן לפניהם ולא לפני כותים להורות
שאסור ללכת ולדון בערכאות של כותים ואפי'
היו דיניהם בדיניהם וידוע כי כל המכיר דיני
ישראל ודן בערכאות של כותים הנה זו עברה
אחת שהיא חומר לכמה עצרות כי משרשם
יפרו וירצו עכפי חטאים גדולים גם בכנפיה
מלאו כזקים ומכסלות הרצה עד לאין קץ
ואבאר לך בילד ידוע כי הרליחת מן העצרות
החמורות שבתורה והעונש גדול וחמור מאל
לפי שהוא שופך דם האדם ומאבד נפש אחת
מן העולם ולא אבד אחת הנלכת לצדו כי אם
העמידים ללכת מעכו ואין להם סוף שהרי
אדמ"ר יחדי היה וכל הצרות של שצעים לשון
סיס בעולם כלן הולדותיו וא"כ הרי לך כל
המאבד נפש אחת כאלו אבד עולם מלא וכן
לענין ההללה והעוזה כל המקיים נפש אחת
כאלו קיים עולם מלא הא למדת כמה גדול
עון הרליחה אע"פ שעון הרליחה חמור עון
הגזל וחלול ה' חמור ממנו כי הרליחה כמחל לו
בחשונה וכמו שמליכו צקין ולא כן הגזל אין
החשונה

והנה הוא מרוחק מן המזבח ואין הגזית עיקר
האיפור כי אם הנפת הצדל וכן כי לא הכיף
עליהם צדל ואלו עשאן גזית בכלי כסף או
צמיר הרי זה מותר מדין התורה אבל האיפור
אינו אלא כדי להרחיק הצדל מן המזבח והוליה
הכי הצדל צלסון חרב לפי שהוא מחריב את
העולם ולכך ירחיקנו הכי מן המזבח שהוא
שלום העולם וקיומו וע"כ לא כאלו בכל מלאכת
המשכן זכרון צדל כלל אלא זהו וכסף וכחשת
גם צדית המקדש כחוצ מפורש (מלכים א'
ו') ומקצות והגרזן כל כלי צדל לא כשוע
צדית בהצנחות ואמרו צקפרי צדית לא כשוע
אבל כשוע צחון ובמדרש כי חרצך הנפת עליה
מכאן אמרו המזבח כצדל לאריכות ימיו של
אדם והצדל לקלר ימיו של אדם אינו צדן
סיוכף המקלר על המאריך ומכאן אתה למד
כי יש לכל מלוא ומלוא התורה כמה פנים
ודברי תורה כפעים יפולן קלע מחלקים לכמה
עצמים ויש צכלן חועלת הגוף והנפש והם חיים
למולאיהם וכ"א שעה (משל"ד) כי חיים הם
למולאיהם ולכל צדו מרפא:

כא ואלה המשפטים

גם אלה לחכמים דבר פנים במשפט כל טוב:
שדמ"ה סדר משליו והוכיח צדציו מראש
הספר ועד כאן לכלל הפחאים
והנערים וכן הודיע צדאס הספר כי משליו
לחת לפחאים ערמה לנער דעת ומזמה ועמה
יוביח לחכמים ליושנים על המשפט ז"ש (משלי
כ"ד) גם אלה כלו גם המשלים האלה לחכמים
להוכיח אותם דהם ומה היא התוכחה הכר
פנים במשפט כל טוב יאמר אין זאת מדה
עוזה בחכמים שיכירו פנים במשפט ואע"פ
שהתורה הזהירה ע"ז (דברים א') לא תכירו
פנים במשפט חידש שלמה דזה כי התורה
הזהירה ולא ענשה וצא שלמה ולמד העולם
ואומר כי מלמד שהוא עוצר על מלוא הש"י
והוא זעום ה' עוד הוא זעום הצרות כי הכל
יקללו אותו ולכך סמך לו מיד חומר לרשע
לדיק אתה יקצוהו עמים יזעמוהו לאמים כי
הדין האומר לרשע צדיקו לדיק אתה שמוכה
אותו והוא חייב וכ"ש אם יחייב את הזכאי
המון העם יזעמוהו וירחיקוהו בהטותו המשפט
ולפי שהתורה מצדאסית עד לעיני כל ישראל
חלויה במשפט לכך אמר כל טוב ולא אמר לא